

RAMAYANAM STORIES

BY

K. NARAYANA MENON.

രാമായണകഥകൾ.

കെ. നാരായണമേനോൻ.

PRINTERS & PUBLISHERS

THE MANGALODAYAM CO., LTD., TRICHUR.

(Copy-Right Reserved)

1098

മിഥാ നാമം

അ വ ത റി ക .

പുതിയ പരിഷ്കാരത്തിന്റെ ഭിന്നലങ്ങളിൽ സാധാരണയായ ഒരു ദോഷം നമ്മുടെ പുരാണ കഥകളിൽ വിദ്യാത്മികളും മറ്റും പ്രായേണ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന അശ്രദ്ധയാകുന്നു. മഹാകവികളുടെ പ്രതിഭാവിഭാവത്തിന്റെ പ്രതിമയാകുന്നു സാഹിത്യം. ആ ദിവ്യന്മാരുടെ വിഭാവനവിശേഷം ഓരോ പുരാണസംഭവങ്ങളിൽനിന്നാണ് ഉരുവിക്കുന്നത്. ഇക്കാലത്ത് യഥാർത്ഥകവികൾ ദിവസേന കറഞ്ഞുവരുന്നതിനും 'കവികൾ' എന്നു വിചാരിക്കപ്പെടുന്നവരിൽ പ്രതിഭയോ ശ്രേഷ്ഠമായ വിഭാവനയോ ശൂന്യമായിരിക്കുന്നതിനും കാരണം പുരാണജ്ഞാനത്തിന്റെ അഭാവമാകുന്നു. ഒരു ഭാഷയുടെ സാഹിത്യത്തിൽ അഭിരുചി ജനിക്കണമെങ്കിൽ അതിലെ പുരാണങ്ങളെക്കുറിച്ചു സാമാന്യമായ അറിവുണ്ടായിരിക്കണം. മലയാളികളുടെ ഇടയിൽ ഓരോ വർഗ്ഗക്കാർക്കും താന്തങ്ങളുടെ പുരാണങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള കിഞ്ചിൽജ്ഞാനമുണ്ടാകാതിരുന്നതിന്റെ അഭിവൃദ്ധിക്കു പ്രതിബന്ധമായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. നാം മാത്രമായി സ്വീകരിച്ചുപോരുന്ന പാശ്ചാത്യന്മാരുടെ ഇടയിലും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു

കൊണ്ടിരുന്ന പുരാണനിന്ദയ്ക്ക് അടുത്ത കാലത്തു
അല്പം ഭേദം വന്നിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ ഇടയിൽ
ചാർച്ചകമതപ്രചാരത്തോടുകൂടി ആത്മീയതത്വ
ങ്ങൾ ദുർജ്ജ്ഞയങ്ങളായി. തന്മൂലം പുരാണങ്ങളിൽ
അഭിരുചി കുറയുകയും വിഭാവനയുടെ ആ
രോഗ്യം ക്ഷയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ശോചനീയാ
വസ്ഥയെയാണ് നാം ഇപ്പോൾ അനുഭവിച്ചുപോ
രുന്നത്. ഇത് ഒരു വലിയ ന്യൂനതയാകുന്നു. അ
തു പരിഹരിക്കേണ്ടും കാലം അതിക്രമിച്ചും ക
ഴിഞ്ഞു.

പുതിയ പരിഷ്കാരോദയത്തോടുകൂടി പഴയ
സമ്പ്രദായമനുസരിച്ച പുരാണവായന അസ്തമിച്ചു.
തന്മൂലം നമ്മുടെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു അതിലെ കഥ
കളേയും ഓരോ പാത്രങ്ങളേയും കുറിച്ചുള്ള അറി
വും തീരെ ഇല്ലാതായി. അഥവാ, വല്ല സംഗതി
കളും അവരുടെ ആലോചനക്കു വിഷയീഭവി
ക്കാൻ ഇടയുണ്ടെങ്കിൽതന്നെ അവയെ ഗ്രന്ഥകാര
ന്മാരുടെ കിഞ്ചിൽജ്ഞതകൊണ്ടോ ബുദ്ധിയുടെ വ
ക്രമകൊണ്ടോ അനവധമായ വിധത്തിൽ പരിഹാ
സ്യമാക്കിത്തീർത്തിട്ടേയുള്ളൂ. ഫിന്റുകൾ ആസന്നമു
ത്സവായിരിക്കുന്ന ഒരു ബന്ധുവിന്റെ വായിൽ ഗം
ഗാനദിയിലെ ചേറും ചെള്ളവും ഒഴിക്കുന്നതും ഗം

ഗവതരണകാലത്തു ഹിമ ചൽതാഴ്വാരങ്ങളിൽ ഉണരയിരുന്ന പാറകളും കുറിക്കാടുകളും ശിവന്റെ ശിരസ്സായി സങ്കല്പിച്ചതും ഹേമം ഗ്രന്ഥകാരന്മാരുടെ മനോധർമ്മമാണെങ്കിലും, പുരാതന കവികളുടെ വിഭാവനകളെ നിർദ്ദയമായി ഹിംസിക്കുകയാണെന്നു പറയാതെ നിവൃത്തിയില്ല. ഈ മാതിരി മനോധർമ്മങ്ങൾ വിദ്യാത്മികളിൽ എത്രത്തോളം ആവൽക്കർമായി പരിണമിക്കുന്നുണ്ടെന്നു വിഭാവനാത്മ്യമായ അവരുടെ ബുദ്ധിവികാസത്തിന്റെ മനഗതി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നതാണ്.

രാമായണത്തിൽ അന്തർവിചിരിക്കുന്ന ഗുഡതത്വങ്ങളേയോ വേദാന്തവിഷയങ്ങളേയോ ഇതിൽ വെളിപ്പെടുത്തുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ, സൂക്ഷ്മാനുഭവങ്ങളും കൂടാതെ സാധാരണ മനുഷ്യർ പരിഹാസ്യമായി കരുതുന്ന ചില അതിമാനുഷകർമ്മങ്ങളെ ഇതിൽ മാനുഷികമാക്കിയിട്ടില്ല. അതിനു മതിയായ കാരണങ്ങൾ, ഒന്നാമത്, ആദ്യകവികളുടെ ഉത്തമമായ ഉദ്ദേശത്തെ അനർഹമായി തെറ്റിപ്പിടിച്ചുവെന്നുള്ള ഭയവും; രണ്ടാമതു പുരാണസംഭവങ്ങളിലെ അമാനുഷസംഗതികളെക്കുറിച്ചുണ്ടാകുന്ന ജിജ്ഞാസയുടെ അനുകൂലമായ അഭിപ്രായമാണ് നമ്മുടെ ആത്മീയജീവ

ന്റെ ആരോഗ്യമെന്ന വിശ്വാസവും; അതുതന്നെയാണ് ശ്രേഷ്ഠമായ ഉന്നതപദവിയെ കാംക്ഷിക്കുവാൻ നമ്മെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നത് എന്ന ബോധ്യവും ആകുന്നു. എന്നുതന്നെയല്ല, ദിവ്യന്മാരായ മഹാപുരുഷന്മാരുടെ അപസ്ഥയെ നമ്മുടെ കൃച്ഛുബുദ്ധിയുടെ നിസ്സാരപ്രാപ്തിക്ക് അധീനപ്പെടുത്തുന്നത് അധർമ്മവും നമ്മുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കു ശാശ്വതമായ പ്രതിബന്ധവുമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടാണ് ഈ കഥകളിലെ അമാനുഷസംഗതികളെ ഈ ഗ്രന്ഥകാരൻ അതിസാഹസപ്പെട്ടു സ്വന്തം മനോധർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടു മലിനപ്പെടുത്താഞ്ഞത്.

നമ്മുടെ പൂർവ്വന്മാരായ ഭക്തന്മാരും പുരാതനയവനരും രോമാക്കാരും മറ്റും തങ്ങൾ ദേവാംശജന്മാരാണെന്നു നിശ്ചലമായി വിശ്വസിച്ചിരുന്ന ഒരു വാസ്തവത്തിൽനിന്നു തന്നെ, നാം കുരങ്ങന്മാർ മൂത്തവരാണെന്നു സമ്മതിക്കുന്ന ആധുനികശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരേക്കാൾ എത്രയോ ഉൽകൃഷ്ടന്മാരായിരുന്നു എന്നു തെളിയുന്നുണ്ട് ഈ വിപരീതവിശ്വാസങ്ങൾക്കു കാരണം പുരാതനന്മാരുടെ അഹംഭാവമോ ആധുനികന്മാരുടെ വിധായമോ ആല്ല. നേരേ മറിച്ചു, പുരാതനന്മാർ 'തന്നെത്താൻ' അറിഞ്ഞിരുന്നതും ആധുനികന്മാർ, ആത്മീയജീവന്റെ ബ

ലക്ഷ്യം നിമിത്തം, ആത്മബോധമില്ലാത്തവരായ
തും തന്നെയാണ് ഈ വ്യത്യസ്തവിചാരത്തിനു കാരണം.

ആയോജന വിസ്താരമുള്ള സമുദ്രം ഹനുമാൻ
ചാടിക്കടന്നു എന്നു പറയുന്നതു വളരെ അസംഭാ
വ്യമാണെന്നു മുപ്പതടി ദൂരം ചാടുവാൻ കഴിയാ
ത്ത നമുക്കു തോന്നുന്നതു അതിനെക്കുറിച്ചു നാം
നിന്ദിക്കുന്നതും നമ്മുടെ ബുദ്ധിയുടെ വക്രഗതികൊ
ണ്ടു മാത്രമായിരിക്കാം. ഒരു കാലത്തു നമ്മുടെ ഇ
ടയിൽ, വൈശ്രവണന്റെ പുഷ്പകവിമാനത്തേയും
ദേവസ്രീകളും മറ്റും ആകാശമാറ്റത്തിൽ വിമാന
ങ്ങളിൽ ഇരുന്നു യുദ്ധം കണ്ടിരുന്നു എന്നും മറ്റും
പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനേയും കുറിച്ചു വിചിന്താക്ഷു വ
ളരെ പരിഹാസമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇക്കാലത്തു
വിമാനങ്ങളിൽ പീരങ്കികൾ കയറി ആകാശമാ
റ്റത്തിൽവെച്ചു യുദ്ധം നടത്തുന്നു എന്ന വാസ്തവം
അനുഭവമായിട്ടുണ്ട്. ത്രികാലജ്ഞന്മാരായ മഹ
ഷിമാക്ഷം മറ്റു ദിവ്യന്മാക്ഷം ഓരോ മുക്കിലും മൂല
യിലും ഇരുന്നു ലോകത്തിൽ നടക്കുന്നതും നടന്ന
തും നടക്കാൻപോകുന്നതുമായ സംഗതികളെ നി
ഷ്പ്രയാസേന ഗ്രഹിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നു
നാം പുരോഗങ്ങളിൽ വായിക്കുമ്പോൾ, അല്പം ഒരു

പുല്ലുരസം സ്വീകരിക്കാത്ത പുതിയ പരിഷ്കരിക്കപ്പെട്ട ചുരം ചുരക്കുമാല? മാക്കോണിയുടെ “കമ്പിയില്ലാത്തപാൽ” സാധിക്കുന്ന കാർഷ്യാത്തിൽ അവർക്ക് അതുതന്നെ ബഹുമാനപൂർവ്വമാണെന്നും! എന്നാൽ, സത്യസ്ഥിതി ആലോചിക്കുമ്പോൾ, ആധുനികശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരും കരകൗശലക്കാരും സാഹിത്യരസികന്മാരും നമ്മുടെ പുരാതനന്മാർ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്ന ഉന്നതപദത്തിൽനിന്നു നൂറു പടി താഴത്താണിരിക്കുന്നത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഇപ്പോഴത്തെ ആകാശവിമാനങ്ങൾക്കു പണ്ടത്തെപ്പോലെ വേഗതയോ ചലനംകൂടാതെ ഒരു സ്ഥലത്തുതന്നെ കറച്ചുനോം സ്ഥിരമായി നില്ക്കുവാനോ സാധിക്കുന്നില്ല. അതുപോലെ തന്നെ, യന്ത്രങ്ങളുടെ സഹായം കൂടാതെ “കമ്പിയില്ലാത്തപാൽ” നടത്തുവാനോ മാർഗ്ഗമധ്യത്തിൽ വിപ്ലവം സംഭവിക്കാതെ ഉദ്ദേശിച്ച സ്ഥലത്തെത്തുവാനോ പൃണ്ണമായി സാധിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഈ വക നവീനസൂത്രങ്ങൾ നമ്മുടെ പുരാണസംഗതികളിൽനിന്നു പരിണമിച്ച വിഭാവനകളുടെ ഫലമാണെന്ന് ഇവ രോണിന്റേയും ആദികാരണത്തെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിക്കുമ്പോൾ വിശദമാകും.

ആത്മജ്ഞാനത്തിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ച ധീരോദാത്തതയുടെ പ്രാബല്യം സദാ ചരണിരതയെ എ

ത്രത്തോളം പോഷിപ്പിക്കുമെന്നു ശ്രീരാമന്റെ സകല പ്രവൃത്തികളും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. ഭഗവൽപ്രാണം പുരുഷാത്മമായി കരുതുന്ന ഒരു മനുഷ്യനു ലോകത്തിൽ യാതൊന്നും അസാധ്യമായിട്ടില്ലെന്നുള്ളതിനു ഭക്തശിരോമണിയായ ഹനുമാൻ ഒരു ഉത്തമദൃഷ്ടാന്തമാകുന്നു. സ്വശക്തിയുടെ പ്രാബല്യം പരോപദ്രവകരമായി പരിണമിക്കുന്നവർക്കും പ്രായേണ ആത്മനാശത്തിനു കാരണമായിത്തീരുന്നവർക്കും രാവണന്റെ ജീവചരിത്രത്തിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കാം. ഇങ്ങിനെ ഓരോ പാത്രങ്ങളുടേയും സ്വഭാവവും പ്രവൃത്തികളും നാം ഉത്തമമായ രീതിയിൽ ജീവിക്കേണ്ടത് ഇന്നവിധമാണെന്നു നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നു.

ചരിത്രസംബന്ധമായ പല സംഗതികളും രാമായണത്തിൽനിന്നു പഠിക്കുവാനുണ്ട്. ആയുർവാദയുടെ പരിഷ്കാരസ്ഥിതിയും അവർ ദക്ഷിണേന്ത്യയെ കീഴടക്കിയതും രാക്ഷസന്മാരുടേയും വാനരന്മാരുടേയും കായ്കങ്ങൾ നാം ഗ്രഹിക്കുന്നതും രാമായണത്തിൽനിന്നാകുന്നു. അന്നത്തെ ഓരോ പ്രധാനസ്ഥലങ്ങളും മറ്റും ഇന്നുവയാണെന്ന് ഇപ്പോൾ ദുര്യയ്യമായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അവയുടെ ചില അവശേഷങ്ങൾ ഇന്നും തിരിച്ചറിയത്തക്ക ലക്ഷ്യങ്ങളായിട്ടുതന്നെയുണ്ടിരിക്കുന്നത്. പരിഷ്കാരബുദ്ധിയുടെ

വക്രഗഭികൊണ്ടു വല വിദ്വാനാദം പുരാതനസ്ഥ
 ലങ്ങൾക്കു പുതിയ സ്ഥാനങ്ങളും മറ്റും സങ്കല്പിച്ചു
 പോരുന്നുണ്ട് രാവണന്റെ 'ലക്' വിസ്യാചല
 ത്തിന്റെ തെക്കുഭാഗത്തുണ്ടായിരുന്ന ചില വലവ
 ലപ്രദേശമായിരുന്നു എന്നും ഇന്ത്യാസമുദ്രത്തിലുള്ള
 ഒരു ദ്വീപായിരുന്നില്ല എന്നുമാണ് അവരുടെ വാ
 ദം. ഈ വക് വാദങ്ങളുടെ സാധുത്വം കാരോരു
 ത്തന്റെ യുക്തിശക്തിയെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നു
 ളെന്നല്ലാതെ വാസ്തവത്തെ തെളിയിക്കുന്നില്ല.
 ആദികാലം മുതൽക്കുതന്നെ ഇന്ത്യക്കാരുടെ ഇടയിൽ
 പ്രതിഭാപ്രഭാവവും ആത്മീയവിഭാവനകളും പ്രബ
 ലപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനാലാണ് ചാർവ്വകമത
 ഭ്രമം വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന ഇക്കാലത്തുപോലും, വാശ്വാ
 ത്വന്മാരെ അപേക്ഷിച്ചു ലൌകികവിഷയങ്ങളിൽ
 അവർക്കു കാലാനുസൃതമായ അഭിവൃദ്ധി ഇല്ലെന്ന
 ആക്ഷേപത്തിന്നു സംഗതിയായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, ഐ
 ഹികപാരമത്രിക അവസ്ഥാന്തരങ്ങളെ സംഘടി
 പ്പിക്കുന്ന ആത്മീയസൂത്രം വിച്ഛിന്നമാകാതിരിക്ക
 ന്നത് സ്പഷ്ടമാണീയമായ ഈ ഉദാരസ്ഥിതിക്ക്
 ആസ്വദം പുരാണങ്ങളുമാകുന്നു.

ഉപ്പുപിത്തം; } കെ. നാരായണമേനോൻ
 5-4-90. } ഗ്രന്ഥകർതാവ്.

വിഷയാനുക്രമണിക.

വിഷയം	ഭാഗം
ദശരഥരാജാവ്	1
യാഗരക്ഷ	4
സീതാസ്വയംവരം	11
വിള്പിന്നാഭിഷേകം	21
ദശരഥന്റെ ചരമം	32
ഖരവധം	44
സീതാപഹരണം	52
ബാലിവധം	65
സീതാനേപഷണം	88
ലങ്കാമർദ്ദനം	94
ലങ്കാനിരോധം	110
മൃതസഞ്ജീവനി	122
രാവണവധം	131
രാജ്യഭരണം	143

രാമായണകഥകൾ.

— — —
൧. ദശരഥരാജാവ്.
— — —

പുരാതനകാലത്ത് ഉത്തരേന്ത്യയിൽ അയ്യോജ്യ എന്ന സുപ്രസിദ്ധമായ ഒരു പട്ടണമുണ്ടായിരുന്നു. ത്രുതായുഗത്തിന്റെ അവസാനകാലത്തു സൂര്യവംശരാജാക്കന്മാരുടെ തലസ്ഥാനമായ ഈ അയ്യോജ്യപുരി വാണിരുന്നതു ദശരഥൻ എന്ന മഹാരാജാവാണ്. സൂര്യവംശത്തിൽമനുവിന്റെ അനുഗാമികളിൽ അമ്പത്തിനാലാമത്തെ രാജാവായിരുന്നു ദശരഥൻ. ഇദ്ദേഹത്തിനു കൌസല്യ, കൈകേയി, സുമിത്ര എന്നു മൂന്നു ഭാര്യമാരുണ്ടായിരുന്നു. ഇക്കൂടെത്തെ പരിഷ്കൃതരാജ്യഭരണസമ്പ്രദായംപോലെതന്നെ പല മന്ത്രിമാരുടേയും ആലോചനസഭകളുടേയും സഹകരണത്തോടുകൂടിയാണു ദശരഥൻ രാജ്യം പരിപാലിച്ചിരുന്നത്. രാജ്യഭരണം ഏതു മന്ത്രിമാരുടെ ചുമതലയിലായിരുന്നു. പുരോധൻ, പ്രതിനിധി, പ്രധാനൻ, പ്രാധിപാകൻ,

ചണ്ഡിതൻ, സുമന്ത്രൻ, വസിഷ്ഠൻ, വാമദേവൻ എന്നീ മന്ത്രിമാരിൽ ഒടുവിൽ പറഞ്ഞവർ മൂന്നുപേരുമായിരുന്നു പ്രധാനികൾ. വസിഷ്ഠൻ രാജാവിന്റെ കല്പനകളുമായിരുന്നു. ഈ രാജാവിനു സകല ഐശ്വര്യങ്ങളും തികഞ്ഞിരുന്നു. ഏകിലും, സന്തതി ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു ലൌകികവും പാരത്രികവുമായ സുഖത്തിനു പൂർത്തി മതിയായിരുന്നില്ല. അനപത്യത്വം മൂലം വശേഷേഭവംകൂടെ സംഭവിക്കുമല്ലോ എന്ന ഭയം രാജാവിനെ അത്യന്തം വ്യസനിപ്പിച്ചു. കേദീവസം മഹാരാജാവു തന്റെ മനഃക്ലേശത്തെ കുറിച്ചു സുമന്ത്രരോടു പറഞ്ഞു. പാരഥൻ 'അശ്വമേധ'യാഗം ചെയ്ത കാലത്ത്, 'ഋഗ്വേദം' നെക്കൊണ്ടു 'പുത്രകാമേഷ്ടി'കൂടെ ചെയ്തിക്കേണമെന്നും എന്നാൽ സകലഗുണസമ്പൂർണ്ണനായ നാലു പുത്രന്മാർ ജനിക്കുമെന്നും, 'സനൽക്കുമാര'മഹഷി പാഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഈ വിവരം സുമന്ത്രർ മഹാരാജാവിനെ ഭയപ്പെടുത്തി. രാജാവ് ഉടനെ പുരോഹിതനായ വസിഷ്ഠനെ വരുത്തി സുമന്ത്രരുമായി ആലോചിച്ചു 'പുത്രകാമേഷ്ടി' ആരംഭിക്കുവാൻ തീർച്ചയാക്കി. സരയുനദീതീരത്തു യാഗശാലയും പണിയിച്ച് ഋഗ്വേദം നെക്കൊണ്ടു യാ

ഗവൺ ചെയ്യിച്ചു. മോമാദികമുണ്ടാകാൻ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മോമാകുടുംബത്തിൽനിന്ന് അഗ്നികുടുംബം പ്രത്യക്ഷനായി, രാജാവിന് ഒരു സ്വർണ്ണത്താമ്പാളത്തിൽ കുറെ പായസം ദാനംചെയ്തു; ആ പായസം ഭായ്മാക്ഷൻ കൊടുത്താൽ അവിടെനിന്നു ദിവ്യന്മാരായ പുത്രന്മാർ ജനിക്കുമെന്നും പറഞ്ഞു മറയുകയും ചെയ്തു.

സന്തോഷപൂർവ്വം സ്വീകരിച്ച പായസം മഹാരാജാവു തന്റെ ഭായ്മാദികൾക്കു കൈകേയികൾ കൂടെ പകർന്നുകൊടുത്തു. പത്നിമാർ രണ്ടുപേരും അവിടെ കാണാൻനിന്നു പകർന്നുപിടിച്ചു കൊടുത്തു. ദിവ്യമായ ആ പായസത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യം കൊണ്ടു രാജാവിനും ഗർഭമുണ്ടായി. മഹാരാജാവിനും, ഭായ്മാക്ഷനും, എന്നുവേണ്ടു സകല ജനങ്ങൾക്കും, ദിവസംതോറും രാജാവിനെയും ഗർഭംപോലെ, സന്തോഷം വളർന്നു. ഗർഭത്തിൽ ജാതം, ഉച്ചത്തിൽ പഞ്ചഗ്രഹം നില്ക്കുന്ന സന്തോഷംകൊണ്ടു പുനർതം നക്ഷത്രത്തിൽ കൈകേയികൾക്കു മനോഹരനായ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. പിറ്റേന്നാൾ പൂയംനക്ഷത്രം രണ്ടുകോലിൽ കൈകേയി

പ്രസവിയ്ക്കുന്ന ഒരു പുത്രനായിരുന്നു. അടുത്ത വി
 റൊന്നാൾ സുമിത്ര രണ്ടു പുത്രന്മാരെ ഇരട്ടവെറു.
 ഇങ്ങിനെ ജനിച്ച നാലു പുത്രന്മാരും മഹാരാജാവു
 യഥാവിധി ജാതകമ്ം ചെയ്തു, രാമൻ, ഭരതൻ,
 ലക്ഷ്മണൻ, ശത്രുഘ്നൻ എന്നിങ്ങിനെ പേരുകെട്ടിമിട്ടു.

രാജകുമാരന്മാർ നാൽപതും ക്രമേണ വളർന്നു
 വന്നപ്പോൾ, കലഗുരുവായ വസിഷ്ഠൻ അവരെ സ-
 കലവിദ്യകളും അഭ്യസിപ്പിച്ചു. ജ്യേഷ്ഠനായ രാമൻ
 വേദശാസ്ത്രാദികളിൽ അതിനീപുണനായിത്തീർന്നു.
 മഹാരാജാവിനുംവെഴുത്തന്മാർക്കും കുമാരന്മാരുടെ ശീ-
 ലഗുണവും സാമർത്ഥ്യവും കണ്ടു വളരെ സന്തോഷ
 മുണ്ടായി. രാമൻ സകല ജനങ്ങളുടേയും 'കണ്ണിലു-
 ണ്ണി'യായിത്തീർന്നു. രാമനെ അനുജന്മാർ അസര-
 മാനുഷമായി സ്നേഹിക്കുകയും ബഹുമാനിക്കുകയും
 ചെയ്തു. കൈകേയിക്കും സുമിത്രയ്ക്കും അവരുടെ പു-
 ത്രന്മാരേക്കാൾ അധികം വാത്സല്യം രാമനെ കൂറി-
 യ്ക്കായിരുന്നു.

൨. യാഗരക്ഷ.

പണ്ടു ഗംഗാനദിയുടെ തെക്കു വിന്ധ്യചല-
 പ്രാന്തങ്ങൾ മിക്കവാറും വനപ്രദേശങ്ങളായിരുന്നു.

ഇപ്പോൾ മഹരാഷ്ട്രം എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ, അന്ന് അനായുന്മാരായ ഒരു ജാതിക്കാരാണ് നിലവിലായിരുന്നത്. ആയുന്മാർ ഈ വർഗ്ഗക്കാരെ വിളിച്ചിരുന്നതു രാക്ഷസന്മാർ എന്നാണ്. 'നാസികാശ്ലേഷം', അല്ലെങ്കിൽ ഇപ്പോഴത്തെ 'നാസിക്ക' എന്ന സ്ഥലം മുതൽ കന്യാകുമാരിവരെയുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ പണ്ട് ആയുന്മാർ പ്രവേശിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. ദക്ഷിണാപഥത്തിൽ രാക്ഷസന്മാരുടെ തലസ്ഥാനം 'ജനസ്ഥാന'മായിരുന്നു. ഈ ജനസ്ഥാനംതന്നെയാണ് ഇപ്പോഴത്തെ മഹരാഷ്ട്രം. പക്ഷെ, ഇവരുടെ രാജാവു രാവണനും അയാളുടെ വാസസ്ഥലം ലങ്കയുമായിരുന്നതിനാൽ, വരൻ മുതലായ ചില രാക്ഷസന്മാരാണ് ഇവിടങ്ങളിലെ കായുന്മാർ അന്വേഷിച്ചിരുന്നത്.

രാക്ഷസന്മാർ ആയുന്മാരെപ്പോലെതന്നെ പരിഷ്കൃതന്മാരായിരുന്നു. യുദ്ധതന്ത്രത്തിലും മറ്റും അവർ ആയുന്മാരേക്കാൾ ഒട്ടും കുറഞ്ഞവരായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ, സാംസ്കൃതികമായും മതസംബന്ധമായുമുള്ള പല സംഗതികളിലും രണ്ടുകൂട്ടരും തമ്മിൽ വളരെ അന്തരമുണ്ടായിരുന്നു. രാക്ഷസന്മാരെല്ലാം ശൈവന്മാരായിരുന്നു എന്നാണ് തോന്നുന്നത്. ഇ

തിന്നും പുറമെ, രാക്ഷസന്മാർ ആചാരാദികൾകൊണ്ടും മറ്റും പ്രകൃത്യാ ശൂരന്മാരും അവിവേകികളുമായിരുന്നു. എന്നുതന്നെയല്ല, ശാന്തന്മാരായ ആർക്കും ഭ്രോഹിക്കുവാൻ അവർക്കു പ്രത്യേകം ഒരു വാസനയുണ്ടായിരുന്നതായി കാണുന്നുണ്ട്. അന്നുതന്നെ രാക്ഷസന്മാരുടെ ഇടയിൽ വിദ്യാവിഹീനന്മാരായവർ നരമാംസഭക്ഷകളായിരുന്നു എന്നു 'വിരാധൻ' മുതലായവരുടെ കഥയിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നു. ഇന്നും ഇന്ത്യാസമുദ്രത്തിലുള്ള ചില ദ്വീപുകളിൽ ജീവിക്കുന്ന ഒരു ജാതിക്കാർ ഇവരുടെ അവശേഷമാണെന്നു് ഉപമിക്കത്തക്കവണ്ണം ഈ സംഗതിക്കു മതിയായ ദൃഷ്ടാന്തമാണല്ലോ. രാക്ഷസന്മാരുടെ ഉപദ്രവം നിമിത്തം ശാന്തന്മാരായ ആർക്കും ഐഹികവിരക്തരായ താപസന്മാർക്കു് അവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ നിർമ്മൂലകമായി നിർവ്വഹിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയുണ്ടായിരുന്നില്ല. മഹഷിമാരുടെ യാഗാദികർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചുമായി നടത്തി കൊടുക്കേണ്ടുന്ന ഭാരം രാജാക്കന്മാർക്കായിരുന്നു. രാക്ഷസന്മാരുടെ ഉപദ്രവം ദുസ്സഹമാണെന്നു മഹഷിമാരും മറ്റും ആചലാധിപപ്പെടുന്ന സമയങ്ങളിൽ രാജാക്കന്മാർ അവരെ കോടിച്ചുകളയും. ഇങ്ങിനെ പല താല്ക്കാലികനിവൃത്തി മാത്രമേ ഉണ്ടാക്കിയിരൂ

നുള്ളു. അതല്ലാതെ ഈ വർഗ്ഗക്കാരെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യാൻ അതേവരെ ആരും ശ്രമിച്ചിട്ടില്ല.

നമ്മുടെ കഥ നടക്കുന്ന കാലത്തു ഗംഗാനദിയുടെ തെക്കും ജനസ്ഥാനത്തിനു വടക്കുമുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ അനവധി മഹദ്യോശ്രമങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. മാതൃചന്ദൻ മുതലായ രാക്ഷസന്മാരുടെ ഉപദ്രവം നിമിത്തം ശാന്തന്മാരായ മഹഷിമാർ തടസ്സം കൂടാതെ അവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഒരിക്കൽ മഹഷിമാർ വിശ്വാമിത്രനെ അവരുടെ പ്രതിനിധിയായി അയോദ്ധ്യയിലേക്ക് അയച്ചു. ദശരഥൻ മുനിമാരുടെ സങ്കടമല്ലാം കേട്ടു. പക്ഷെ, അവർ മഹഷിമാരുടെ യാഗരക്ഷയ്ക്കായി ബാലനായ രാമനെ തന്റെ കൂടെ അയക്കണം എന്നു വിശ്വാമിത്രൻ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ രാജാവു വട്ടത്തിലായി. 'കൈച്ചിട്ടിറക്കാനും മധുരിച്ചിട്ടു തൃപ്പാനും മേലാ' എന്നു പറയുന്നതുപോലെയാണി രാജാവിന്റെ സ്ഥിതി. രാമനെ അയയ്ക്കുക എന്നതു പരമസങ്കടമാണ്; മഹഷിയുടെ ഇഷ്ടം സാധിപ്പിക്കുകയും വേണം. മഹഷിയുടെ ഹിതത്തിനു വിരോധമായി പ്രവർത്തിച്ചാൽ അദ്ദേഹം ശപിച്ചു വംശത്തേ

യംകൂടെ നശിപ്പിക്കും. എന്നുതന്നെയല്ല, ബാലനായ രാമൻ മുഷ്കരന്മാരായ മാതൃചസുബാഹുമുഖ്യന്മാരോടു നേരിട്ട യുദ്ധംചെയ്താൽ, അവനു വല്ല ദോഷവും സംഭവിച്ചെങ്കിലൊ എന്നു ശങ്കയും ദശരഥനെ ബാധിച്ചു. ഈ വക ആലോചനകൊണ്ടു മഹാരാജാവു വല്ലാതെ കുഴങ്ങി; ഏകിലും, പുരോഹിതനായ വസിഷ്ഠരോടും കൂടെ ആലോചിച്ചു വേണ്ടവിധം പ്രവർത്തിക്കാമെന്നു തീർച്ചയാക്കി; പുരോഹിതനെ വരുത്തി, പ്രാജ്ഞനായ വസിഷ്ഠനു കാർഷ്ണത്തിന്റെ ഗൌരവം നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായി. വിശ്വാമിത്രന്റെ ആവശ്യം നിവേദനം നിവൃത്തിയില്ലെന്നു രാജാവിനെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. ഗുരുവിന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം ദശരഥൻ രാമനെ ലക്ഷ്മണനോടുംകൂടെ വിശ്വാമിത്രന്റെ കൂടെ അയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

വിശ്വാമിത്രൻ കൃതാത്മനായി രാമലക്ഷ്മണന്മാരോടുകൂടി ആശ്രമത്തിലേയ്ക്കു പൂർപ്പെട്ടു. രാജകുമാരന്മാർ കാൽനടയായി അധികം ദൂരം യാത്ര ചെയ്തു ശീലമില്ലാത്തവരും വിശപ്പും ദാഹവും അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തവരുമാണല്ലോ. വനത്തിൽ വാഹനങ്ങളിൽ കയറി യാത്ര ചെയ്യുവാനോ വഴിക്കു ഭക്ഷ്യവേദങ്ങൾ കിട്ടുവാനോ സൗകര്യമില്ല. അ

തുകൊണ്ടു കുമാരന്മാർ വിശപ്പും ദാഹവും ക്ഷീ
ണവും ഇല്ലാതിരിക്കുവാൻ “ബല” എന്നും “അ
തിബല” എന്നും രണ്ടു വിദ്യകൾ മഹർഷി അവ
രെ പഠിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങിനെ ക്ഷുത്തും ദാഹവും തീ
ർന്നു കുമാരന്മാർ വിശ്വാമിത്രനോടുകൂടി ഗംഗാ
നദി കടന്നു യാത്ര തുടങ്ങി. കുറെ ദൂരം ചെന്ന
പ്പോൾ അവർ അതിഭയങ്കരമായ ഒരു കാടു കണ്ടു.
വനത്തിന്റെ അസംധാരണതപം കുമാരന്മാരിൽ
ജിജ്ഞാസയെ ജനിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അവരുടെ മുഖ
ഭാവംകൊണ്ടു മഹർഷി മനസ്സിലായി. വിശ്വാമി
ത്രൻ അല്പം മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി ഇതു “താടകാ
വനമാണ്” എന്ന് പറഞ്ഞു വിരമിച്ചു. സാധാര
ണയായി, ജീവനിൽ കൊതിയുള്ള മനുഷ്യർ ആരും
തന്നെ ആ പഴിയേ നടക്കാറില്ല. എന്തുകൊണ്ടു
ന്നാൽ, വല്ലവരും പഴിതെറിയോ മറ്റോ അവി
ടെ ചെന്നു പെട്ടുപോയാൽ, താടക അവനെ കൊ
ന്നതിന്നാതെ വിടുകയില്ല. കുമാരന്മാർ താടകയെ
കുറിച്ചു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. പക്ഷെ, അതേവരെ അവരുടെ
വാസസ്ഥലമോ അവളേയോ കണ്ടിട്ടില്ല. ദുഷ്ടയായ
രാക്ഷസിയുടെ സമീപത്തേക്കി എന്നു മനസ്സിലായ
പ്പോൾ, ശൂരന്മാരായ കുമാരന്മാരുടെ ക്ഷാത്രവീര്യം
കൊണ്ടു ഉജ്ജ്വലിച്ചു. കുട്ടികളുടെ ശൗര്യവും ഉത്സാഹം

വും കണ്ടു വിശ്വാമിത്രൻ, 'ഇവളെ എന്തിനെയെങ്കിലും കൊല്ലണം; അതുകൊണ്ടു യാതൊരു ദോഷവുമില്ല' എന്നു പറഞ്ഞു. ദൃഷ്ടരെ ശിക്ഷിച്ചു ശിഷ്ടരെ രക്ഷിക്കുന്നതു ക്ഷത്രിയന്മാരുടെ ധർമ്മമാണെന്നു രാമനു നല്ല ബോദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു മഹഷിയുടെ അനുവാദം കിട്ടിയപ്പോൾ രാമൻ വില്ലെടുത്തു ഞാൻ കെട്ടി കുന്നു വലിച്ചു ഞാണിന്റെ മുറുക്കം നോക്കി. രാമന്റെ ഞാനൊലികൊണ്ടു കറുത്തു മുഴുവൻ കുന്നു മുഴുങ്ങി. ജ്യാനാദം കേട്ടു താടക അലറിക്കൊണ്ടു അവർ നില്ക്കുന്നസ്ഥലത്തേക്കു പറഞ്ഞു ചെന്നു. ദൃഷ്ടയായ രാക്ഷസിയെ കണ്ട മാത്രയിൽ രാമൻ ഒരു ബാണം തിരഞ്ഞെടുത്ത് അവളുടെ മാവ്വിടം ലക്ഷ്യമാക്കി അയച്ചു; അസ്രുമാറ്റു താടക താഴെ വീണു മരിക്കുകയും ചെയ്തു. താടകാവധം കൊണ്ടു സത്തുഷ്ടനായ വിശ്വാമിത്രൻ കുമാരന്മാരെ പല ദിവ്യാസ്രുങ്ങളും പഠിപ്പിച്ചു.

മഹഷിയും കുമാരന്മാരും താടകാവനത്തിൽ നിന്നും യാത്രചെയ്തു സിലാശ്രമത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. മുനിമാർക്കു വളരെ സമാധാനവും സന്തോഷവും ഉണ്ടായി; കുമാരന്മാരെ അവർ യോഗ്യരായ അതിഥികളുടെ നിലയിൽ സല്ക്കരിച്ചു. അടുത്ത ദി

വസം തന്നെ രാമന്റെ ഭദ്രവശ്യപ്രകാരം മഹർഷി
 മാർ യാഗവും തുടങ്ങി. മുനിമാർ യാഗകർമ്മങ്ങൾ
 ആരംഭിച്ചപ്പോൾ ദിവ്യനാദം മായാചികളുമായ രാ
 ക്ഷസന്മാർ ആകാശത്തുനിന്നു രക്തം മുതലായ മാ
 ലിന്ദ്രങ്ങൾകൊണ്ടു യാഗശാലയും മറ്റും അശുദ്ധ
 മാക്കി. രാക്ഷസന്മാരുടെ ഈ ദുർവൃത്തികണ്ടു രാ
 മൻ കോപിച്ചു രണ്ടു ബാണമെടുത്ത് ഒന്നു മാരിച
 നേരെയും മറ്റൊന്നു സുബാഹുവിനേരെയും നേരെ അ
 യച്ചു മരണസൗക്യമേറ്റു സുബാഹു തൽക്ഷണം ത
 ന്നെ കരിച്ചു; മാരിചൻ പ്രാണയേന്തോടുകൂടി രാ
 മനെ ശരണം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. മാരിചൻ
 അന്നു മുതൽ ദുർമാർഗ്ഗങ്ങൾ എല്ലാം ഉപേക്ഷിച്ചു
 രാമന്റെ സേവകനായിത്തീർന്നു. മറ്റുള്ള രാക്ഷസ
 ന്മാരെ ലക്ഷ്മണൻ കൊന്നൊടുക്കി. ഇങ്ങിനെ കു
 മാരന്മാർ യാഗരക്ഷചെയ്തു മുനിമാരെ സന്തോഷി
 പിച്ചു.

൩. സീതാസ്വയാംവരം.

പണ്ട് ഉത്തരാന്ത്യയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന രാജാ
 കന്മാരിൽ പ്രധാനികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ വിദേഹന്മാർ

എന്ന് ഒരു വംശക്കാരണ്ടായിരുന്നു. മിഥിലയായിരുന്നു ഇവരുടെ തലസ്ഥാനം. വാദേഹനന്ദരിൽ ഏറാവും പ്രശസ്തനായിരുന്ന 'ജനകൻ' എന്ന മഹാരാജാവാണ് അക്കാലത്തു രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നത്. ജ്ഞാനം, ഭക്തിയും, പരമകൃപം മുതലായ ശ്രേഷ്ഠഗുണങ്ങൾകൊണ്ടു ജനകനോളം വിശ്രുതനായ ഒരു രാജാവ് ഇന്ത്യയിൽ ഒരുക്കാലത്തും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് 'രണ്ടാമത് ഒരു ജനകനിലു' എന്ന പഴഞ്ചൊല്ലു സർവ്വസാധാരണമായത്. ഇദ്ദേഹത്തിനു നാലു പുത്രിമാർ ഉണ്ടായിരുന്നു. മൂത്ത പുത്രിയായ സീതയെ വിവാഹം ചെയ്താൽ കൊള്ളാമെന്നു ചാച്ഛയും വേഷ്യരുമുള്ള പല രാജാക്കന്മാരും ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നതിനാൽ, അവളെ ഏതെങ്കിലും ഒരു രാജാവു വിവാഹം ചെയ്യുമ്പോൾ മറ്റുള്ളവർക്കു തന്റെ നേരെ ശത്രുതപം ഉണ്ടാകുമെന്നു ജനകനു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു, ആരുടേയും അപ്രീതിക്കു കാരണമുണ്ടാകാതിരിക്കുവാൻവേണ്ടി, വീരപരീക്ഷയിൽ വിജയിച്ചുകൊണ്ടുവന്നവനു തന്റെ പുത്രിയെ കൊടുക്കുന്നതാണെന്നു രാജാവു തീർച്ചയാക്കി.

ജനകരാജധാനിയിൽ വളരെ പുരാതനമായിരുന്ന "ത്രൈയംബകം" എന്ന ശിവചാലം

സൃഷ്ടിച്ചു പുജിച്ചുപോരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഈ വില്ലു
 പരമേശ്വരൻ വളരെ കാലം മുമ്പു ജനകരാജാവി
 ന്റെ പുത്രപിതാവായ ദേവരാതൻ എന്ന രാജ്യി
 യെ ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തിരിക്കുന്നതാണ്. ഈ ശൈവ
 ചരണം എടുത്തു മാറ്റുന്നതിനുപോലും ആരെക്കൊ
 ണ്ടും തനിയെ സാധിച്ചിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് ഈ
 വില്ലെടുത്തു വളച്ചു ഞാൻ കെട്ടുന്നതായിരുന്നു ജ
 നകൻ നിശ്ചയിച്ചു വീരപരീക്ഷ. സീതയെ കിട്ടുമെ
 ന്ന ദുരാഗ്രഹം മൂലം പല രാജാക്കന്മാരും ആ വി
 ല്ലെടുത്തു ഞാൻ കെട്ടുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ
 ഷേ, എല്ലാവരും ഒരുപോലെ തോറ്റു പിന്മാറിട്ടേ
 യുള്ളൂ.

പുരാണപ്രസിദ്ധമായ ശൈവമഠം ഒരു
 ദേവസുരയുദ്ധത്തിനായി വിശ്വകർമ്മാവിനാൽ നി
 മ്നിക്കപ്പെട്ട രണ്ടു വില്ലുകളിൽ ഒന്നാകുന്നു. വില്ലുകൾ
 നിമ്നിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ഹരിഹരന്മാരിൽ അധി
 കം ബലം ആകാണുന്നു പരീക്ഷിക്കണം എന്നു
 ദേവന്മാർ അവരോട് അപേക്ഷിച്ചു. അതുപ്രകാരം
 ശിവനും വിഷ്ണുവും തമ്മിൽ ബലംബലം പരീക്ഷി
 ച്ചതിൽ ശിവൻ തോറ്റു. അവജയംകൊണ്ടുണ്ടായ
 ഈർപ്പനിമിത്തം ശിവൻ ആ വില്ലു തന്റെ സേവ
 നായ ദേവരാതനു കൊടുത്തു. വിഷ്ണുവിന്റെ വി

ല്ലൂ അദ്ദേഹം പരശുരാമന്റെ മുത്തച്ഛനായ ബ്രഹ്മി കരോദ്യവനെ ഏല്പിച്ചു. ബ്രഹ്മികൻ അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ ജമദഗ്നിക്കു കൊടുത്തു. ഈ വില്ലു കൈക്കലാക്കാനാണ് കാഞ്ചവീര്യാജ്ജനൻ ജമദഗ്നിയെ കൊന്നതും തന്മൂലം പരശുരാമനാൽ ക്ഷത്രിയവംശം ഇരുപത്തൊന്നുവട്ടം നശിപ്പിക്കപ്പെട്ടതും.

രാമലക്ഷ്മണന്മാർ യാഗാനന്തരം വിശ്വാമിത്രനോടുകൂടി സിദ്ധാശ്രമത്തിൽ താമസിക്കുന്ന കാലത്തു മഹാഷി റാരോ പുരാണകഥകൾ പറയുന്ന കൂട്ടത്തിൽ ജനകരാജധാനിയിലിരിപ്പുള്ള ത്രൈലോചനന്റെ കഥയും പറഞ്ഞു. അവസരങ്ങൾ പരിച്ചിട്ടുള്ള വിദ്യ കാണിക്കുന്നതിന് എല്ലാ മനുഷ്യർക്കും താല്പര്യവും ഉത്സാഹവുമുണ്ടാകുന്നതു നപാഭാവികമാണല്ലോ. കുതിരപ്പാത്തു കയറി സവാരി ചെയ്യുവാൻ നല്ല പരിചയമുള്ള ഭയവന്, അല്പം ശാഘ്യമുള്ള ഒരു നല്ല കുതിരയുണ്ടെന്നു കേട്ടാൽ, അതിന്റെ പുറത്തു കയറി ഒന്ന് റാടിച്ചുനോക്കണം എന്നു തോന്നുന്നത് ഒട്ടും അസാധാരണയല്ല. അതുപോലെ, അനേകം രാജാക്കന്മാർ തോരൂ പിന്മാറിയതായ ത്രൈലോചനം വല്ലഭൻ ജനകരാജധാനിയിൽ എന്നു കേട്ടപ്പോൾ, അത് ഒന്നു കാ

ണേണമെന്നും അതെടുത്തു ഞാൻ കെട്ടേണമെ
 ന്നും കുമാരന്മാർക്കു വളരെ ആഗ്രഹമുണ്ടായി. രാമ
 ലക്ഷ്മണന്മാരുടെ ആഗ്രഹം വിശ്വാമിത്രനു മനസ്സിലാ
 വുകയും ചെയ്തു. വേണമെങ്കിൽ, ജനകൻ തല്പാ
 ലം തുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന യാഗവും അവിടെയുള്ള ശൈ
 വചാപവും കാണാൻ മിഥിലയിലേക്കു പോകാമെ
 ന്നു വിശ്വാമിത്രൻ പറഞ്ഞു. മുനിയുടെ ഈ അഭി
 പ്രായം കുമാരന്മാർക്കു ബഹുരസമായി. അടുത്തു ഭി
 ളസം അവർ മുനിയോടുകൂടി മിഥിലയിലേക്കു പുറ
 പ്പെടുകയും ചെയ്തു.

അവർ വനമാർഗ്ഗമായി മിഥിലയിലേക്കു പോ
 കുമ്പോൾ, ഗംഗാതീരത്ത് അതിമനോഹരമായ
 ഒരു ആശ്രമപ്രദേശം കണ്ടു. മനോഹരമായ ഫല
 മൃലാദികൊണ്ടു സമ്പുഷ്ടമായ വൃക്ഷലതാദികളുടെ
 സമൃദ്ധിയും അവയെ അനുഭവിക്കേണ്ടവരായ മനു
 ഷ്യവർണ്ണമൃഗാദിയുടെ അഭാവവും രാമലക്ഷ്മണന്മാ
 രു് അത്യാനന്ദം അനുഭവിക്കുമായി തോന്നി. എന്നാൽ
 നന്നായ്ക, കുമാരന്മാർ ആ പ്രദേശത്തിന്റെ അസാ
 ധാരണമായ വിജനാവസ്ഥയെക്കുറിച്ചു മുനിയോടുകൂ
 മവിട്ടു ചോദിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ വി
 ശ്വാമിത്രൻ സന്തോഷസമേതം ഗൌതമമഷ്ടിയ
 ടേയും അഹല്യയുടേയും കഥ വിസ്മരിച്ചു പറയുക

യും ശാപം മൂലം കല്ലായിത്തീർന്ന അഫലയെ കുറിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. രാമന്റെ പാദസ്പർശംകൊണ്ട് അഫലയ്ക്കു മോക്ഷം സിദ്ധിച്ചു. ശാപമുക്തനായ അഫലയുടെ ആശിസ്സം വാണി കുമാരന്മാരും മഹർഷിയും അവിടെനിന്നു മിഥിലയിൽ ചെന്നുചേർന്നു.

ദീപ്യന്മാരായ രണ്ടു കുമാരന്മാരോടുകൂടി വിശ്വാമിത്രമഹർഷി എഴുന്നള്ളീട്ടുണ്ടെന്നു കേട്ടു ജനകമഹാരാജാവു പുരോഹിതനോടുകൂടി ചെന്നു മുനിയെ ഏതിരോടു രാജധാനിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുചോയി. വിനയാദിസൽഗുണങ്ങളും അസാമാന്യമായ ക്ഷത്രിയതേജസ്സും പ്രകാശിക്കുന്ന രാമലക്ഷ്മണന്മാരെ കണ്ടു ജനകൻ സന്തോഷത്തോടുകൂടെ “നമനാരായണന്മാരെപ്പോലെ തേജോമയന്മാരായ ഈ ബാലന്മാർ ആരാണു്?” എന്നു വിശ്വാമിത്രനോടു ചോദിച്ചു. ബാലന്മാർ ദശരഥന്റെ പുത്രന്മാരാണെന്നും അവർ തന്റെ യോഗരക്ഷയ്ക്കു സിദ്ധാശ്രമത്തിൽ വന്നിരുന്നതാണെന്നും ത്രൈലോക്യംകൊണ്ടുവാങ്ങിയ ആഗ്രഹംകൊണ്ടാണ് ഇങ്ങോട്ടു വന്നിരിക്കുന്നതു് എന്നും മുനി ജനകനോടു പറഞ്ഞു. താടകാവധവൃത്താന്തവും യോഗരക്ഷാവിധവും കേട്ടു ജനകൻ അത്യാശ്ചര്യപ്പെട്ടു.

ട്ട. കുമാരന്മാരിൽ ജനകന് അസാമാന്യമായ ബഹുമാനവും വാത്സല്യവും വർദ്ധിച്ചു. കുട്ടികളുടെ ആശ്രയിപ്പുതീർന്നുകൊണ്ട് മന്ത്രിയെ വിട്ടുപോയി. ത്രൈലോകം വരുത്തുവാൻ കല്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

മന്ത്രിയുടെ കല്പനപ്രകാരം അനേകം ഭൂതന്മാർ കൂടി വില്ലെടുത്തു കൊണ്ടുവന്നു രാജാവിന്റെ മുഖിൽവെച്ചു. പരമേശ്വരന്റെ പള്ളിയിൽ കണ്ട കുമാരന്മാർ അതുതൊഴുപ്പു വില്ലിനെ വന്ദിച്ചു. “വില്ലെടുക്കുമോ? കലയ്ക്കുമോ? വലിക്കുമോ?” എന്നു വിനയത്തോടെ രാമൻ വിശ്വാമിത്രനോടു ചോദിച്ചു. “കഴിയുമെങ്കിൽ അതെല്ലാം ചെയ്യും” എന്നു മുനി അനുവാദവും കൊടുത്തു. അപ്പോൾ രാമൻ പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി പതുക്കെ വില്ലെടുത്തു പൊടി തുടച്ചു കലച്ചു കന്നു വലിച്ചു. അതാണ് വലിച്ച സമയം “ഇടി വെട്ടിടുംവണ്ണം വിൽമുറിഞ്ഞൊച്ച കേട്ടു നടുങ്ങി രാജാക്കന്മാർ ഉരഗങ്ങളെപ്പോലെ”. യോഗ്യന്മാരായ പല രാജാക്കന്മാരും പരിചരണി പതിനെട്ടും കഴിച്ചിടും എടുത്തു പൊക്കുവാൻപോലും സാധിക്കാതെ വെച്ചുമാറിയ വില്ലു രാമൻ പ്രയാസംകൂടാതെ വലിച്ചു മുറിച്ചതു കണ്ട ജനകമഹാരാജാവിന് അത്യാശ്ചര്യവും പരമാന

നവം ഉണ്ടായി. സീത രാമനെ മാലയിടുകയും ചെയ്തു

പിന്നെ ജനകമഹാരാജാവു പുത്രിയുടെ വിവാഹത്തിന്നു വേണ്ടുന്ന ഏല്പാടുകൾ ചെയ്യാൻ മന്ത്രിയെ ശട്ടംകെട്ടി; ആചാരമയ്യാദിപ്രകാരം ദശരഥമഹാരാജാവിനെ വിവരം അറിയിക്കുവാൻ ഭൃതന്മാരെ അയച്ചു. പുത്രന്റെ വിവാഹവൃത്താന്തം കേട്ടു ദശരഥൻ പരിവാരസമേതം പുറപ്പെട്ടു മിമിലയിൽ ചെന്നുചേർന്നു. മാതാപിതാക്കന്മാരും ഗൃഹവും മിമിലയിൽ എത്തിട്ടുണ്ടെന്നറിഞ്ഞു രാമനും ലക്ഷ്മണനും ഗൃഹജനങ്ങളെ ചെന്നു കണ്ടു വന്ദിച്ചു. ഭരതൻ രാമനേയും ലക്ഷ്മണൻ ഭരതനേയും ശത്രുഘ്നൻ രാമലക്ഷ്മണന്മാരേയും യഥാക്രമം നമസ്കരിച്ച് അന്യോന്യം കശലപ്രശ്നം ചെയ്തു. ഈ അവസരത്തിൽ ജനകൻ തന്റെ പുരോഹിതനായ ശതാനന്ദനോടുകൂടി ചെന്നു ദശരഥനേയും മറ്റും എതിരോറ്റു.

ദശരഥനു നാലു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നതു പോലെ ജനകനു നാലു പുത്രിമാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു രാജകുമാരന്മാർ നാലുപേരും അവരവരുടെ പ്രായാനുസരണം നാലു രാജകന്യകമാരേയും വിവാഹം ചെയ്യേണമെന്നു രാജാക്ക

നാർ രണ്ടുപേരും ആലോചിച്ചു തീർച്ചയാക്കി. ഈ നിശ്ചയപ്രകാരം രാമൻ സീതയേയും ഭരതൻ ശ്രീതകീർത്തിയേയും ലക്ഷ്മണൻ ഉഴമ്മിച്ചയേയും ശത്രുഘ്നൻ മാന്ധവിയേയും വിവാഹംചെയ്തു. കല്യാണം കഴിഞ്ഞ് എല്ലാവരും കൂടെ കാച്ചു ദിവസം മിഥിലരാജധാനിയിൽ താമസിച്ചതിന്റെ ശേഷം ദശരഥനും പുത്രന്മാരും പരിവാരസമേതം അയോദ്ധ്യയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു.

യാത്രയാരംഭിച്ചപ്പോൾ പല ദുഷ്ടകനങ്ങളും കണ്ടു ദശരഥൻ വല്ലാതെ വ്യസനിച്ചു എങ്കിലും പുരോഹിതനായ വസിഷ്ടരുടെ സമാധാനവാക്യം കേട്ട് അല്പം ആശ്വസിച്ചു. മിഥിലയിൽനിന്ന് ഏകദേശം നാലഞ്ചുയോജന വടക്കോട്ടു ചെന്നപ്പോൾ, അപ്രതീക്ഷിതമായി ക്ഷത്രിയന്തകനായ പരശുരാമൻ ഇവരെ എതിർത്തു. ഇരുപത്തൊന്നു വട്ടം ക്ഷത്രിയവംശം മുടിച്ചു ആ ബ്രഹ്മജ്ഞിയെ കണ്ടപ്പോൾ ദശരഥൻ ഇനി ഗത്യന്തരമില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു 'സർവ്വാപരാധം ക്ഷമിക്കേണ'മെന്നും വംശനാശം വരുത്തരുതെന്നും വിനയത്തോടെ അപേക്ഷിച്ചു. അതുകൊണ്ടൊന്നും ഭാഗ്യവന്റെ കോപം ശമിക്കു

കയൊ മയസ്സിൽ ആർത്ത ജനിക്കുകയൊ ചെയ്തില്ല. എന്നു തന്നെയല്ല, താനല്ലാതെ മൂന്നു ലോകങ്ങളിലും 'രാമൻ' എന്ന പേർ അർധിക്കുന്നവൻ വേറെ ആരും ഇല്ലെന്നും ശൈവചാപം വലിച്ചു മുറിക്കുവാൻ ശക്തിയുണ്ടായവൻ തന്റെ കൈവശമുള്ള വൈഷ്ണവചാപം കലച്ച് അസ്രം തൊടുകണമെന്നും അങ്ങിനെ ചെയ്യാത്തവർക്കും വംശമേറ്റു ദ്രവ്യംകൂടെ വരത്തിക്കുളയുമെന്നും മുനി പറഞ്ഞു. പരശുരാമന്റെ കഠോരമായ വാക്യം കേട്ടും കോപഭാവം കണ്ടും ദശരഥൻ പരിഭ്രമിച്ചു പശായി. അപ്പോൾ സുകുമാരനും വിനീതനുമായ രാമൻ മഹഷിയോടു താഴെ വരംപ്രകാരം ശാന്തമായി പറഞ്ഞു. "അല്ലയോ മഹാത്മൻ! മഹാമനസ്സന്മാർ അവിവേകികളായ ബാലന്മാരുടെ നേരെ ഇങ്ങിനെ വിട്ടുവീഴ്ചകൂടാതെ പ്രവർത്തിച്ചു തുടങ്ങിയാൽ ഞങ്ങൾക്കെന്താണ് ഗതി? ഞാൻ ക്ഷത്രിയവംശത്തിൽ വന്നു ജനിച്ചു പോയി! അത് എന്റെ കഠോരമാണോ? ക്ഷത്രിയർക്കു യോഗ്യമായ ക്ഷാത്രവീര്യം എനിക്കില്ലതാനും! എങ്കിലും അങ്ങയുടെ വില്ലി ഇങ്ങോട്ടു തന്നാൽ, പക്ഷെ ഒന്നു ശ്രമിച്ചു നോക്കാം. സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ പരിഭവിക്കുകയുമരുത്."

വിനയാനതനായി ശ്രീരാമൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞ
 പ്ലോം, കോപാക്രാന്തനായ ഭാഗ്യവൻ തന്റെ ക
 ജ്യിലുണ്ടായിരുന്ന വൈഷ്ണവചാപം രാമന്റെ ക
 ജ്യിൽ കൊടുത്തു. -രാമൻ ഭക്തിയോടും ബഹുമാന
 തോടുംകൂടി വില്ലു വാങ്ങി അനായാസേന കുലച്ചു
 അസ്രം തൊടുത്തതു കണ്ടു മഹർഷി കൃതാർത്ഥനായി
 ആ വൈഷ്ണവധനുസ്സു ശ്രീരാമനും സമ്മാനിക്കയും
 ചെയ്തു. പിന്നെ സന്തോഷബഹുമാനസമേതം രാ
 മനെ അനുഗ്രഹിച്ചു മന്ദി മാഗ്ഗമല്യത്തിൽനിന്നു മ
 റഞ്ഞു. ദശരഥൻ മുതലായവർ സിംഹവക്ത്രത്തിൽ
 നിന്നു രക്ഷപ്പെട്ട മാൻകൂട്ടത്തെപ്പോലെ ആശ്വാസ
 തോടെ വീണ്ടും യാത്രതുടങ്ങി. ദൈചാനുഗ്രഹ
 ത്താൽ പിന്നെ യാതൊരു വിഷ്ണുവുംകൂടാതെ അ
 വർ സുഖമായി അയോദ്ധ്യയിൽ ചെന്നുചേർന്നു.

—

൪. വിച്ഛിന്നാഭിഷേകം.

ദശരഥമഹാരാജാവിന്നു മൂന്നു ഭാഗ്യമാർ ഉണ്ടാ
 യിരുന്നു എന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇവ
 റിൽ കൈകേയിയായിരുന്നു രാജാവിന്റെ 'കണ്ണിലു
 ണ്ണി.' കൈകേയി വളരെ പ്രബലനായ അശ്വപതി

എന്ന കേകയരാജാവിന്റെ പുത്രിയാണ്. ഈ കേകയരാജ്യം പെർഷ്യാരാജ്യത്തിനും അഫ്ഗാനിസ്ഥാനത്തിനും മദ്ധ്യേ കിടക്കുന്ന ഇപ്പോഴത്തെ കൈക്കോബാദ് ആകുന്നു. പുരാതനകാലങ്ങളിൽ ആർട്ടുക്സുത്രിയന്മാർ ഇന്ത്യയുടെ അതിർത്തികളിലുള്ള അന്യരാജ്യങ്ങളിൽനിന്നു ജാതിമതനിബന്ധനകൂടാതെ വിവാഹം ചെയ്തിരുന്നു എന്നതിന്നു പല ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളും ഉണ്ട്. ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ പത്നിയായ ഗാന്ധാരി ഇപ്പോഴത്തെ 'കണ്ടഹാർ' എന്ന ഗാന്ധാരത്തിലെ രാജാവിന്റെ പുത്രിയായിരുന്നു. ഈ ഉത്തരദേശങ്ങളിലെ സ്രീകൾ ഇന്നും അവരുടെ സൗന്ദര്യത്തിന്നു വിശ്രുതകളാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടു പണ്ടുതന്നെ രാജാക്കന്മാർ ലാവണ്യചരികളായ രാജകന്യകമാരെ തേടിപ്പിടിച്ചു വിവാഹം ചെയ്തിരുന്നു എന്നതിന്നു സംശയമില്ല. ഭരതന്റെ മുത്തച്ഛനായ അശ്വപതി തന്റെ പൗത്രനു ഗതിവേഗത്തിന്നു കീർത്തിപ്പെട്ട ചില കഴുതളേയും ഒരു മാതിരി നായ്ക്കളേയും വിശേഷപ്പെട്ട കുമ്പളങ്ങളും സമ്മാനം കൊടുത്തു എന്നു വാല്മീകീരാമായണത്തിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ഇതിൽനിന്നു കേകയരാജ്യം ഇപ്പോഴത്തെ കൈക്കോബാദ് ആയിരുന്നു എന്ന് ഉറപ്പിക്കാം. അതുകൊണ്ടു കേകയകന്യകയായ

കൈകേയി അനിതരവനിതാസാധാരണമായ രൂപലാപണ്യത്തോടുകൂടിയവളായിരുന്നു എന്നും തന്നിമിത്തം വൃദ്ധനായ ദശരഥൻ ആ ഭാര്യയിൽ അസാമാന്യമായ അനുരാഗമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും വിചാരിക്കുവാൻ വളരെ ന്യായമുണ്ട്

ദശരഥൻ കൈകേയിയുടെ മേൽ ഉണ്ടായിരുന്ന അസാമാന്യപ്രതിപത്തിക്കു വേദായം ഒരു കാരണമുണ്ടായിരുന്നു. പണ്ടോരിക്കൽ ദശരഥൻ ദേവന്മാരുടെ ക്ഷണനപ്രകാരം അവരുടെ ഭഗേത്തുനിന്നു അസുരന്മാരോടു യുദ്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ തേർച്ചക്രത്തിന്റെ ഒരു ആണി ഉഴരിപ്പോയി. ഈ സംഭവം കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന കൈകേയി കണ്ടു; ഉടനെ അവൾ അവളുടെ കൈവിരൽ ആ ചക്രപാരത്തിൽ ഇടുകൊണ്ടു തേരഴിയാതെ സൂക്ഷിച്ചു. ഉചിതമായ ഈ പ്രവൃത്തി കണ്ടു രാജാവു വളരെ സന്തോഷിക്കുകയും തന്റെ ജീവരക്ഷ ചെയ്തതിന്നു പ്രതിഫലമായി രണ്ടു വരം കൊടുക്കാമെന്നു അന്നു വാഗ്ദത്തം ചെയ്തയുമുണ്ടായി. പക്ഷെ, കൈകേയി ആ വരദപയം രാജാവിങ്കൽത്തന്നെ തല്പാലം സമർപ്പിക്കുകയും താൻ ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ തന്നാൽ മതി എന്നു

പറയുകയും ചെയ്തു. അന്നുമുതൽ ദശാഹര കൈ
യിയെക്കുറിച്ചുള്ള സ്നേഹവും വാത്സല്യവും പൂർവ്വാധി
കം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടേയിരുന്നു.

വാൽകൃം നിമിത്തം മഹാരാജാവിൻ രാജ്യ
കാര്യങ്ങളിൽ മനസ്സുവെക്കാതായി. അതുകൊണ്ടു മൃ
ത്ത പുത്രനായ രാമനെ ഇളയരാജാവായി അഭി
ഷേകം ചെയ്തു രാജ്യകാര്യങ്ങളെല്ലാം ഏല്പിക്കുന്ന
മെന്ന് അദ്ദേഹം തീർച്ചയാക്കി. രാജാവിന്റെ ഈ
ആലോചന സമന്വേദനവും വസിഷ്ഠരേയും അറിയി
ച്ചപ്പോൾ, അത് അവർക്കും വളരെ സമ്മതമായി.
ഉടനെ അഭിഷേകത്തിനു വേണ്ടുന്ന വട്ടങ്ങൾ കൂട്ടി
മാൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ കല്പനയും കൊടുത്തു.
രാമാഭിഷേകത്തെ കുറിച്ചുള്ള ആലോചന പരസ്യ
മായപ്പോൾ രാജ്യവാസികൾ പരമാനന്ദിച്ചു. എ
ന്നുകൊണ്ടെന്നാൽ, ആശ്രിതവാത്സല്യം, സത്യസ
ന്ധത, ഭയദാർഢ്യം മുതലായ സൽസുഖദായകരായ മൃ
ലം ശ്രീരാമൻ നാട്ടുകാർക്കെല്ലാവർക്കും ഒരു കുലദൈ
വമായിരുന്നു.

രാമാഭിഷേകവൃത്താന്തം നാട്ടുമുട്ടേ പരന്നു;
പേരന്മാർ ആ മഹോത്സവം അനുഭവിച്ചുതുട
ങ്ങി; പടുതിരിപോലെ രാജ്യമെങ്ങും അലങ്കാരം

കൊണ്ടു ശോഭിച്ചു. എവിടെ ചെന്നാലും അഭിഷേകമഹോത്സവത്തിന്റെ വിവരണമേ കേൾക്കുകയുള്ളൂ. ഈ വർത്തമാനം കൈകേയിയുടെ വിശ്വസ്തദാസിയായ മന്ദരയും കേട്ടു. വിവേകരഹിതരും സ്വാർത്ഥതല്പരരായ ജനങ്ങൾ അന്ത്രയുടെ ഉൽക്കഷ്ണം തങ്ങളുടെ അധഃപതനത്തിനു കാരണമാണെന്നു ശങ്കിക്കുന്നതു കേവലം നിന്ദ്രമാണ്ണങ്കിലും, അസാധാരണയല്ല. കൌസല്യയുടെ പുത്രനായ രാമൻ രാജാവായിക്കഴിഞ്ഞാൽ, തന്റെ സ്വാമിനിയായ കൈകേയിയുടെ അധികാരത്തിനു താഴ്ന്നു വരുന്നതുകൊണ്ടു ഈ അഭിഷേകം ഏതുവിധമെങ്കിലും മുടക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു മന്ദര കൈകേയിയുടെ കോവിലകത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടു. മന്ദര കാരോ നാട്ടുവർത്തമാനങ്ങൾ പറയുന്ന കൂട്ടത്തിൽ, 'നാളെ രാമനു പട്ടാഭിഷേകമുണ്ട്'; അതറിഞ്ഞില്ലെ?' എന്നു കൈകേയിയോടു ചോദിച്ചു. 'വാസ്തുവത്തിൽ കൈകേയി ഈ വർത്തമാനം അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഈ സന്തോഷവർത്തമാനം ആദ്യമായി പറഞ്ഞതു മന്ദരയാകയാൽ കൈകേയി ആനന്ദപരവശയായി അവൾക്കു വളരെ സഹാനുഭൂതി കൊടുത്തു. ഈ സംഭവത്തിൽനിന്നു കൈകേയിക്കു രാമനെക്കുറിച്ചുണ്ടായിരുന്ന വാസ്തുവിശദമായ

പ്പോൾ മന്മരയുടെ മനസ്സിടിഞ്ഞു; എങ്കിലും വ
 ക്രോകതികൾകൊണ്ടു തന്റെ ഉദ്ദേശം സാധിക്കേ
 ണമെന്ന് അവൾ തീർച്ചയാക്കി. രാമൻ രാജാവോ
 യാൽ കൈകേയിക്കൊന്നല്ല, മഹാരാജാവിനുപോ
 ലും സ്വാതന്ത്ര്യം ഉണ്ടാവുന്നതല്ല; കൌസല്യയ്ക്കും
 രാമന്റെ പ്രാണസമനായ ലക്ഷ്മണന്റെ മാതാ
 വായ സുമിത്രയ്ക്കും അധികാരം വേണ്ടി; മേലിൽ
 കൈകേയി അവരുടെ ശാസനയിൽ ജീവിക്കേണ്ടി
 യും വരും; എന്നും മറ്റുമുള്ള ചില ന്യായങ്ങൾ മ
 ന്മര പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. പക്ഷെ, അവയൊന്നും
 കൈകേയിക്കു രാമനിലുണ്ടായിരുന്ന വാത്സല്യത്തേ
 യോ വിശ്വാസത്തേയോ ഭേദപ്പെടുത്തുവാൻ മതി
 യായില്ല. അപ്പോൾ അവൾക്കു വേറെ ഒരു യുക്തി
 തോന്നി. 'ഇതേവരെ എന്റെ സ്വാമിനിയോടു
 ആലോചിക്കാതെ മഹാരാജാവു യാതൊന്നും പ്ര
 വർത്തിക്കാറില്ല. രാമാഭിഷേകമഹോത്സവം ജന
 ണ്ങ്ങൾ അനുഭവിച്ചുതുടങ്ങിപ്പോകുന്നതിനുള്ള തിരുമനസ്സുകൊ
 ണു അതിനെപ്പറ്റി തിരുമേനിയോടു ഒന്നും അരുളി
 ചെല്ലിയിട്ടില്ല. ഭരതനെ ശത്രുക്കളോടൊപ്പം ഇ
 അവസരത്തിൽ അമ്മത്തേക്ക് അയച്ചതിനു കാര
 ണമെന്താണ്? ഈ ആലോചനയിൽ കളുവി
 ല്ലെങ്കിൽ അവർ വരുംമുമ്പെ അഭിഷേകം

നടത്താൻ ഇത്ര തിടുക്കപ്പെടേണമോ?" ദോഷം മാത്രം ഗ്രഹിക്കുന്ന കുബുദ്ധികൾക്കു സഹജമായ ഈവിധം കുടിലയുക്തികൾ മനമര പരഞ്ഞപ്പോൾ, കാൽകാൽക്കളെക്കുറിച്ച് ആലോചിക്കുവാൻപോലും സംഗതിവരാതെ തന്നിഷ്ടം സാധിച്ചുപോന്നിരുന്ന കൈകേയിക്കു വളരെ വ്യസനവും ഭയവും ദേഷ്യവും ഉണ്ടായി. തന്റെ സ്വാമിനിയുടെ ഭാവം പകർന്നപ്പോൾ മനമര കൃതാർത്ഥയുമായി. അല്പബുദ്ധിയായ കൈകേയി കുറേനേരം മൗനമായിരുന്നിട്ട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു: "മനമര! നീ പറഞ്ഞതു ശരിയാണ്. കൌസല്യയ്ക്കും സുമിത്രയ്ക്കും നല്ലകാലം വന്നു. ശത്രുക്കൾ ലക്ഷ്മണന്റെ അനുജനായതുകൊണ്ട് അവനും ദോഷം വരില്ല. ഞാനും എന്റെ കുട്ടിയും മാത്രം വഴിയിലാവും. അതുകൊണ്ട് ഇതിന് ഒരു നിവൃത്തിമാറ്റം നീതന്നെ ആലോചിച്ചു പറയണം."

കാൽകാൽക്കുകൊണ്ടു എന്നു മനമരയ്ക്കു മനസ്സിലായി. പണ്ടു മഹാരാജാവു വാഴത്തംചെയ്തിട്ടുള്ള രണ്ടു വരങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ആവശ്യപ്പെടണം; അവയിൽ ഒന്നു ഭരതനെ രാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്തു വാഴിക്കണമെന്നും മറ്റൊന്നു രാമനെ പതിനാലു സംവത്സരം വനവാസംചെയ്യാൻ അയയ്ക്കണം എന്നും പറയണം.

ജേണമെന്നുമായിരിക്കണം; ഇങ്ങിനെ ചെയ്യാൽ കാര്യം സാധിക്കുമെന്നു ദാസി രാജ്ഞിയെ പറഞ്ഞു വിടിപ്പിച്ചു. മന്മരയുടെ ഉപദേശപ്രകാരം യാതൊരു നീക്കുപോക്കും കൂടാതെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു പറഞ്ഞു കൈകേയി പള്ളിയായിൽ കടന്നു വാതിലടച്ചു കിടപ്പായി. മഹാരാജാവ് ആലോചനാമണ്ഡപത്തിൽനിന്ന് അന്തഃപുരത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ, തന്റെ വാത്സല്യഭാജനമായ കൈകേയി അസാധാരണയായി കണ്ണീരൊഴിപ്പിച്ചും മുഖം വീർപ്പിച്ചും കിടക്കുന്നതു കണ്ടു. പത്നിയുടെ ദുഃഖത്തിന്നുണ്ടായ കാരണം രാജാവിന്നു മനസ്സിലായതുമില്ല. എന്തു ചോദിച്ചാലും മറുവടി പറയാതെ കൈകേയി മുഖം തിരിച്ചു തേങ്ങിത്തേങ്ങി കരയുകയേയുള്ളൂ. ഈ വ്യസനഭാവം കണ്ടു രാജാവിന്റെ മനസ്സ് അസാമാന്യമായി ക്ഷോഭിക്കുന്നതുവരെ കൈകേയി ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. ഒത്താപ്പിന്റെ മനസ്സ് അലിഞ്ഞു എന്നു കണ്ടപ്പോൾ അവൾ വളരെ വ്യസനഭാവത്തോടും പരിഭവത്തോടുംകൂടെ തനിക്കു തരമെന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള രണ്ടു വരങ്ങളും ഇപ്പോൾ കിട്ടുന്നതെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. സത്യസന്ധനായ ഭരതൻ ലേശംവോലും ദോഷരഹിതനായിട്ടുണ്ടെന്നു ചെയ്തുമെന്നു സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു.

യ്ക്കു. പക്ഷേ, കൈകേയിയുടെ ഉദ്ദേശം മനസ്സിലാ യപ്പോൾ സത്യസന്ധനായ രാജാവു മോഹിച്ചു ഭൂ മിയിൽ വീണു. ഏതുതുകൊണ്ടെന്നാൽ, അദ്ദേഹ ത്തിന്റെ പ്രാണനാണ് ശ്രീരാമൻ; ആ സ്ഥിതി ക്കു രാമന്റെ വിധോഗം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണ ത്തിന്റെ പൂർവ്വരംഗമായിരുന്നു.

വീരനാളാണ് അഭിഷേകം. നേരം പുല ച്ചായി. അയോദ്ധ്യോവാസികളെല്ലാം അഭിഷേ കമഹോത്സവം കാണാൻ പുറപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. മന്ത്രി മാർ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കു് ഓരോ കല്പനകൾ കൊ ട്തു കാർയ്ക്കങ്ങൾ നടത്തുന്നു. രാമമാതാവായ കൌ സല്യ പുത്രാഭ്യുദയാത്മം ബ്രാഹ്മണരെക്കൊണ്ടു ഹോമാദികർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യിച്ചു ഭഗവൽപാദാരവി ന്ദങ്ങൾ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഈ അവസര ത്തിൽ സുമന്ത്രർ മഹാരാജാവിന്റെ പള്ളിയറവാ ത്തുകൽ ചെന്നപ്പോൾ, പതിവില്ലാത്തവണ്ണം, രാ ജാവു പള്ളിക്കുറുപ്പണന്നില്ലെന്നു കേട്ടു. സംഗതി തിരക്കിയതിൽ സൂക്ഷ്മവൃത്താന്തം ആരും പറയായ്ക്ക യാൽ മന്ത്രി പരിഭ്രമിച്ചു കൈകേയിയെ ചെന്നുക ണ്ടു വിവരം ചോദിച്ചു. സംഗതികൾ മുഴുവൻ പാ യാതെ, രാജാവു രാമനെ കാണാൻ ആഗ്രഹിക്കു ന്നു എന്നും അതുകൊണ്ടു് ഉടനെ രാമനെ വരുത്തു

ണമെന്നും മാത്രമേ അവൾ പറഞ്ഞുള്ളൂ. അതു സു
മന്ത്രക് അത്ര തൃപ്തിയായില്ലെന്നു മനസ്സിലായ
പ്പോൾ, രാമനെ വേഗം വരുത്തുവാൻ രാജാവു
തന്നെ കല്പിച്ചു.

കല്പനപ്രകാരം സുമന്ത്രർ രാമനേയും കൂട്ടി
കൊണ്ടു രാജസന്നിധിയിൽ വീണ്ടും ചെന്നു. ദശ
രഥൻ പുത്രനെ ആലിംഗനം ചെയ്യാനായി ഉൽ
കണ്ഠയോടുകൂടി എഴുന്നേറ്റപ്പോൾ ശോകഭാര
ത്താൽ മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു താഴത്തു വീണു. മഹാ
രാജാവിന്റെ സുഖക്കേടു കണ്ട് അന്തഃപുരസ്ത്രീക
ളും മറ്റും വ്യസനിച്ചു നിലവിളിച്ചുതുടങ്ങി. ഈ ല
ഹളയെല്ലാം കേട്ടു വസിഷ്ഠനും രാജധാനിയിലേക്കു
ചെന്നു. രാമൻ മൃതപ്രായനായ പിതാവിനെ എടു
ത്തു മടിയിൽ കിടത്തി മോഹാലസ്യം തീരുവാൻ
തക്ക ഉപചാരങ്ങൾ ചെയ്തുതുടങ്ങി. മഹാരാജാവി
ന്റെ സുഖക്കേടിനു കാരണമെന്താണെന്ന് ആർക്കും
അറിഞ്ഞുകൂട. ചോദിച്ചാൽ, 'മുക്കിലും മൂലയിലും
നിന്നു കരയുകയല്ലാതെ, ആരും കാര്യമൊന്നും പ
റകയുമില്ല. ഒടുക്കം കൈകേയി "കാരണം താത
ദുഃഖത്തിന്നു നീ തന്നെ." എന്നു രാമനോടു പറ
ഞ്ഞു. പിതൃഭക്തനായ രാമൻ ഇതു വെട്ടെന്നു കേ
ട്ടപ്പോൾ ഒന്നു ഞെട്ടി. എങ്കിലും ധൈര്യം അവലം

ഖിച്ഛ ശാന്തമായി വീണ്ടും കൈകേയിയോടു സം
 ഗതികളെല്ലാം ചോദിച്ചു. അവിടെ നടന്ന സം
 ഗതി മുഴുവൻ കൈകേയി പറഞ്ഞപ്പോൾ, കേട്ടു
 നിന്നവരെല്ലാം മൂക്കത്തു കൈവെച്ചു തല താഴ്ത്തി.
 എന്നാൽ, വിവേകിയും ഗുരുഭക്തനുമായ രാമനു
 വ്യസനമോ പരിഭ്രമമോ ഉണ്ടായില്ല. തല്ക്കാലം
 താൻ അവിടെ ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നതു പിതാവിനെ
 സമാധാനപ്പെടുത്തുകയാണെന്നു രാമനു മനസ്സിലാ
 യ്തിനാൽ, 'ആശ്ലേഷനീതിവാഗ്ഗൈപഭവങ്ങളാൽ'
 ഒന്നാമതായി അതിനു ശ്രമിച്ചു. ദേശമൻ മോഹം
 തീർന്ന് അല്പം ആശ്വസിച്ച്പ്പോൾ, താൻ പതിന്നാ
 ലുസംവത്സരം വനത്തിൽ താമസിച്ചു പിതാവി
 ന്റെ സത്യത്തെ പരിപാലിക്കാൻ തീർച്ചയാക്കിക്ക
 ഴിഞ്ഞു എന്നും അടുത്ത ദിവസംതന്നെ പുറപ്പെട്ടുക
 യാണെന്നും രാമൻ പറഞ്ഞു. വനവംസത്തെക്കുറി
 ച്ചു ദേശമനും കൌസല്യയും വളരെ വിരോധിച്ചു
 ക്കിലും രാമൻ സമ്മതിച്ചില്ല.

“താതകാർമ്മനാജ്ഞപ്ലമെന്നാകിലും
 മോദേനചെയ്യുന്നനന്ദനന്ദത്തമൻ;
 പിത്രാനിയുക്തനായിട്ടുചെയ്യുന്നവൻ
 മദ്ധ്യമനായുള്ളപുത്രനറിഞ്ഞാലും;
 ഉക്തമെന്നാകിലുമിഷാർമ്മമെന്നാലേ

കർത്തവ്യമല്ലെന്നുവെച്ചുടങ്ങുന്നവൻ
വിത്രോമ്ബമെന്നുചൊല്ലുന്നു.സജ്ജനം.”

അതുകൊണ്ട് ഈ കാര്യത്തിൽ ആരും തന്നെ വി
രോധിച്ചിട്ടാവശ്യമില്ലെന്നും പറഞ്ഞു രാമൻ വന
ത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു.

③. ദശരഥന്റെ ചരമം.

ദശരഥൻ യൌവനകാലത്ത് കരിക്കൽ നര
യാട്ടിനായി വനം പ്രവേശിച്ചു; നായാട്ടിലെ ര
സംകൊണ്ടു നേരം രാത്രിയായ കഥ അറിഞ്ഞില്ല.
അലുപാനംകൊണ്ടുണ്ടായ ക്ഷീണം തീപ്പാൻ രാ
ജാവ് ഒരു നദീതീരത്തു വിശ്രമിക്കുകയായിര
ന്നു. നേരം പാതി രാവായി. രാജാക്കന്മാരുടെ
സപ്തവ്യസനങ്ങൾക്കുള്ള കാരണങ്ങളിൽ ഒന്നു നാ
യാട്ടാണല്ലോ. മൃഗങ്ങളുടെ വരവും നോക്കി വാ
ഹിനീതീരത്തു വിശ്രമിക്കുന്ന രാജാവ് അല്പം ദൂരെ
യായി ആന വെള്ളം കുടിക്കുന്നതുപോലെ ഒരു ശ
ബ്ദം കേട്ടു. അദ്ദേഹം ആ ശബ്ദം പുറപ്പെട്ട സ്ഥലം
മനസ്സുകൊണ്ടു ലക്ഷ്യമാക്കി 'നാദഭേദി' എന്ന അ
സ്രം പ്രയോഗിച്ചു. അസ്രം കുറിക്കുകൊണ്ടു പ

ക്ഷേ, ആ സമയം അയ്യോ! എന്നെ കൊന്നല്ലോ ദൈവമേ! ഈ കഷ്ടം ചെയ്തത് ആരാണ്?’ എന്നു പ്രാണവേദനയോടെ നിലവിളിക്കുന്ന ഒരു മനുഷ്യന്റെ ദീനസ്വരമാണ്, ആനയുടെ ചിന്തംവിളിക്കു പകരം കേട്ടത് ‘കോയ്ക്കും ചതിച്ചു’ എന്നു തീർച്ചയാക്കി. ദശരഥൻ നിലവിളിക്കേട്ട സ്ഥലത്തേക്കു പരിഭ്രമിച്ചോടി. അവിടെ രാജാവു കണ്ട കാഴ്ച അത്യന്തം ശോചനീയമായിരുന്നു. കയ്യിൽനിന്നു താഴത്തു വീണ ഒരു കുടത്തിന്റെ സമീപത്തു അസ്രം താഴ്ച്ച് പ്രാണവേദനയോടുകൂടി ഒരു മുനികുമാരൻ കിടന്നു പിടിച്ചിരുന്നു! ദശരഥൻ ആസന്നമൃത്യുവായ ഋഷികുമാരന്റെ കാല്ക്കൽ സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചുകൊണ്ടു ബുദ്ധിമോശത്താൽ വന്ന അപരാധം ക്ഷമിക്കണമെന്നു അത്യന്തം പശ്ചാത്താപത്തോടും വിനയത്തോടുംകൂടെ അപേക്ഷിച്ചു. പിന്നെ തനിക്കു ഈ അബദ്ധം പാറുവാനുണ്ടായ കാരണം ഇന്നവിധമാണെന്നും പാഞ്ഞു. ‘ഒരുത്തനെത്തന്നെ നിനച്ചിരുന്നാൽ വരുന്നതെല്ലാം അവനെന്നുതോന്നും’മല്ലൊ. പതിയിരിക്കുമ്പോൾ വേട്ടക്കാരന്റെ ശ്രദ്ധ മുഴുവൻ മൃഗങ്ങളുടെ പെരുമാറ്റത്തിലാണ്. കുടം വെള്ളത്തിൽ മുക്കുമ്പോൾ ആന

തുമ്പിക്കയ്യുകൊണ്ടു വെള്ളം കോരുന്നതുപോലെ കി
 ങ്ങ ശബ്ദമാണ് കേൾക്കുക. ഇങ്ങിനെയാണ് ദശര
 മനു ശബ്ദഭ്രാന്തിയുണ്ടായതും, തന്നിമിത്തം അസ്രു
 മയസ്തുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സംഗതിയായതും. രാ
 ജാവിന്റെ പശ്ചാത്താപവും സംഭവത്തിന്റെ സ
 ത്യസ്ഥിതിയും മുനികുമാരനു മനസ്സിലായി. മഹ
 ഷിമാർ ശാന്തനാഭം മഹാമനസ്സുനാഭമാക
 യാൽ, മൃത്യുപശഗനായ ബാലൻ, താൻ വൈശ്ര
 നാണെന്നും 'കർമ്മശ്രേ മമ വന്നതിതുതവ ബ്രഹ്മ
 ഹത്യാപാപമുണ്ടാകയില്ലതേ' എന്നും അസ്രും പരി
 കാത്തതുകൊണ്ടു മരണവേദന ദൃസ്സഹമാണെന്നും
 പറഞ്ഞു. പിന്നെ ഗൃഷികുമാരൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ
 വൃത്താന്തമെല്ലാം രാജാവിനെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. രാജാ
 വ് അസ്രും പരിച്ചപ്പോൾ കുട്ടി മരിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

വാൽകൃമോടു ജരാനരയും വന്നു കുരുടനാ
 രായി പണ്ണശാലയിൽ വൈദാഹമോടിരിക്കുന്ന
 മാതാപിതാക്കുനാക്കു കുടിക്കുവാൻ വെള്ളം കോര
 ന്നതിന്നാണ് അർദ്ധരാത്രിയിൽ ആ മുനിബാല
 കൻ ഏകാകിയായി നദിയിലെക്കു പുറപ്പെട്ടത്.
 പുത്രൻ മരിച്ചു കഥയറിയാതെ, ദാഹാധികൃംഭ
 ലം അക്ഷമയോടെ കുട്ടിയുടെ വരവും കാത്തു ചി

ന്താവിവശരായി പണ്ണശാലയിലിരിക്കുന്ന മാതാ
പിതാക്കന്മാരെ സമാശ്വസിപ്പിക്കുവാനായി, മുനി
കുമാരന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം, ദശരഥൻ ജലകു
ടമെടുത്തു പുറപ്പെട്ടു. രാജാവിന്റെ കാൽപ്പെരുമാ
റാശവും കേട്ടപ്പോൾ, തങ്ങളുടെ ഏകപുത്രൻ ജ
ലം കൊണ്ടുവരുകയാണെന്നു വിചാരിച്ച് ഇത്ര
വൈകുവാൻ കാരണമെന്താണെന്നും മാറും വൃ
ദ്ധതാപസൻ ചോദിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. രാജാവ് ഇ
തു കേട്ട് അവരുടെ കാൽക്കൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു
സകല സംഗതികളും സത്യമായി ബോധിപ്പിച്ചു.
പിന്നെ പുത്രൻ മരിച്ചുകിടക്കുന്ന സ്ഥലത്തേക്കു ത
ങ്ങളെ എടുത്തുകൊണ്ടു പോകേണമെന്നു ആ കരു
ടന്മാരായ മാതാപിതാക്കന്മാർ പറഞ്ഞതനുസരി
ച്ചു രാജാവു അവരെ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി കുട്ടി
യുടെ ശവശരീരത്തിന്നടുക്കലാക്കി. അവർ പുത്ര
ന്റെ ദേഹം തൊട്ടു തലോടിക്കൊണ്ടു വിലപിച്ചു
തിന്നശേഷം ശവസംസ്കാരം ചെയ്യാൻ ഒരു ചിത
യുണ്ടാക്കേണമെന്നു രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു. ദശ
രഥൻ ഒരു പട്ടട പൂട്ടി കുട്ടിയെ അതിന്മേൽ കിട
ത്തി; പട്ടട കത്തി ജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ
വൃദ്ധതാപസനും പതിയും ആ അഗ്നികണ്ഡത്തിൽ

ചാടി പുത്രനോടുകൂടി ദഹിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ അഗ്നിപ്രഃവേശം ചെയ്യുന്നതിനു മുമ്പു “നീയും പുത്രശോകത്താൽ മരിക്കുക” എന്നു ദശരഥനെ ശപിച്ചു. ഈ ശാപഫലമാണ് ഇപ്പോൾ രാജാവ് അനുഭവിച്ചത്.

ശ്രീരാമൻ സീതയോടും ലക്ഷ്മണനോടുംകൂടി മാതാപിതാക്കന്മാരോടു യാത്രയും പറഞ്ഞു സുമന്ത്രർ കൊണ്ടുവന്ന തേരിൽ കയറി വനത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. പുത്രന്മാരുടെ വിരഹം സഹിക്കാൻ വഹിയാതെ ദശരഥൻ ടുഃഖിച്ചു പള്ളിയറയിൽ കിടന്നു വിലാപം തുടങ്ങി. സുമന്ത്രർ രാമാദികളെ തേരിൽ കയറി ഗംഗാതീരം വരെ കൊണ്ടുപോയാക്കി. ഗംഗാതീരത്തു ശൃംഗിവേരപുരിയിൽ എത്തിയപ്പോൾ, ശൃംഗിവേരാധിപനായ ഗുഹൻ ആദരപൂർവ്വം അവരെ എതിരേറ്റു. പിന്നെ, രാമലക്ഷ്മണന്മാർ ജടയും വല്ലുലവും ധരിച്ചു ഗുഹൻ കൊണ്ടുവന്ന തോണിയിൽ കയറി സുമന്ത്രരോടു യാത്രയും പറഞ്ഞു സീതയോടുംകൂടി ഗംഗയുടെ തെക്കുകരയിലുള്ള ചിത്രകൂടത്തിലേക്കു പോയി.

രാമാദികളെ തേരിൽ കയറി കൊണ്ടുപോയ സുമന്ത്രർ തിരിയെ ചെന്നു മഹാരാജാവിനെ വി

വരം ബോധിപ്പിച്ചു. ചുരശോകം സമീകവധിയാതെ, മുനിശാപം ഭൂലം, ദശരഥൻ “രാമാ! ലക്ഷ്മണ! സീതേ!” എന്നു വിളിച്ചു നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു കൌസല്യാഗൃഹത്തിൽവെച്ചു ചരമഗതിയെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. രാജ്യാവകാശിയായ രാമൻ വനത്തിലേക്കും മധാരാജാവു വാനിലേക്കും പോയപ്പോൾ അയോദ്ധ്യ അരാജകമായിത്തീർന്നു. ഉടനെ മന്ത്രിമാരും പുരോഹിതനും കൂടെ ആലോചിച്ചു മാതൃലനായ യുധാജിത്തിനെ കാണാൻ പോയിരിക്കുന്ന ഭരതശത്രുഘ്നന്മാരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ കേകയരാജ്യത്തേക്കു ഭൂതന്മാരെ അയച്ചു. ശേഷക്രിയ ചെയ്യാൻ കുട്ടികൾ വന്നുചേരുന്നതുവരെ ശവം ഴിണ്ണിക്കാതിരിക്കുവാൻ എണ്ണത്തോണിയിൽ ഇടു സൂക്ഷിക്കേണമെന്നും മന്ത്രിമാർ തീർച്ചയാക്കി, അപ്രകാരം ചെയ്തു.

ഭരതശത്രുഘ്നന്മാർ തിടുക്കപ്പെട്ട് അയോദ്ധ്യയിൽ എത്തി; രാജ്യമെങ്ങും ദുഃഖമാചരിക്കുന്നതായി കണ്ടു വളരെ പരിഭ്രമിച്ചു. വൃദ്ധനായ പിതാവിനു വാൽകൃം മൂലം എന്നോ അപകടം പറ്റിയിരിക്കാമെന്നാണ് ഭരതൻ ശങ്കിച്ചത്. ഭരതൻ രാജധാനിയിൽ എത്തി മാതാവായ കൈകേയിയെ ക

ണ്ടു വന്നിട്ടു. കൈകേയിയെ ദശരഥനോടുകൂടിയ
ല്ലാതെ തനിയെ ഒരിക്കലും ഭരതൻ കണ്ടിട്ടില്ല.
ഈ അസാധാരണസംഭവവും കൂടെ കണ്ടപ്പോൾ
ഭരതൻ വളരെ ഉൽകണ്ഠയോടുകൂടി “എന്റെ അ
ച്ഛൻ എവിടെ?” എന്നു ചോദിച്ചു. “വൃദ്ധനായ
നിന്റെ പിതാവു രാജയോഗ്യമായ സകല സൽ
കർമ്മങ്ങളും ചെയ്തു സ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാപിച്ചു” എന്നു
ശാന്തമായി കൈകേയി മറുപടി പറഞ്ഞപ്പോൾ,
ബാലസ്വഭാവത്തോടെ ഭരതൻ വാവിട്ടു കർണനു
പോയി. പിന്നെ “ഛാ! പിതാവേ! ബാലന്മാരായ
ഞങ്ങളേയും രാജ്യത്തേയും ആയുർപുത്രനായ രാമ
നെ ഏല്പിക്കാതെയോണോ അങ്ങു സ്വർഗ്ഗം പ്രാപി
ച്ചത്?” എന്നും മറ്റും കാരോ ള്ളവകാരണങ്ങൾ
കാത്തു വിലപിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. രാമലക്ഷ്മണന്മാ
രും സീതയും മരണസമയത്തു പിതാവിന്റെ അടു
ക്കലുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും അവരുടെ വിരഹമാണ്
രാജാവിന്റെ മരണത്തിനു കാരണമെന്നും ഇതെ
ല്ലാം സംഭവിച്ചതു തന്റെ മാതാവു നിമിത്തമാ
ണെന്നും മാതൃവാക്യത്തിൽ നിന്നുതന്നെ ഗ്രഹിച്ച
പ്പോൾ ഭരതന്റെ ദുഃഖം പതിനടങ്ങു വർദ്ധിച്ചു.
പുത്രന്റെ അഭ്യുദയത്തെ കാംക്ഷിച്ചാണ് താൻ

ഇങ്ങിനെയാക്കെ ചെയ്തത് എന്നു കൈകേയി പ
 റത്തെ സമാധാനങ്ങൾ ഭരതന്റെ ഹൃദയവ്യഥയെ
 വർദ്ധിപ്പിച്ചതേയുള്ളൂ. എന്നുതന്നെയല്ല, ജ്യേഷ്ഠനെ
 രാജ്യഭ്രഷ്ടനാക്കിയതുകൊണ്ടു താൻ ഇനി ജീവിച്ചി
 രിക്കുന്നതല്ലെന്നും അമ്മയുടെ മുമ്പിൽ ആത്മത്യാ
 ഗം ചെയ്യുമെന്നും ധാമഭക്തനായ ഭരതൻ നിർദ്ദ
 ഷ്ടിണ്ണം പറഞ്ഞു. പുത്രന്റെ പുറപ്പാടു കണ്ട
 പ്പോൾ, 'വെള്ളക്കാൻ പുരട്ടിയതു വാണ്ടായല്ലോ'
 എന്നു വിചാരിച്ചു കൈകേയിയും പശ്ചാത്തപിച്ചു.

ഭരതന്റെ വിലാപങ്ങളും മറ്റും കേട്ടു പുരോ
 ഹിതനായ വസിഷ്ഠൻ രാജധാനിയിൽ ചെന്നു ത
 ന്റെ വിജ്ഞാനീയവാക്യംകൊണ്ടു കുമാരനെ സ
 മാധാനപ്പെടുത്തി. തദിനന്തരം ബാലന്മാരെക്കൊ
 ണ്ടു രാജാവിന്റെ ശേഷക്രിയകളെല്ലാം ചെയ്യിച്ചു.
 സംസ്കാരാദികർമ്മങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ ശേഷം പുരോഹി
 തനും മന്ത്രിമാരും കൂടെ ആലോചിച്ചു ഭരതനെ രാ
 ജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്യേണമെന്നു തീർച്ചയാ
 ക്കി. മന്ത്രിമാരുടെ ആലോചന ഇന്നവിധമാണെ
 ന്നു വസിഷ്ഠൻ ഭരതനെ അറിയിച്ചപ്പോൾ, "ഇന്ന
 ടിയന്നരാജ്യംകൊണ്ടുകിംഫലം, മന്നവനാകുന്നതും
 മമപുർവ്വജൻ, ഞങ്ങളവനുടെകിരണാരത്രെ." എ

നായിരുന്നു അവന്റെ മറുവടി. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ മന്ത്രിമാർക്കും മറ്റും ഭരതന്റെ ധർമ്മബുദ്ധിയേയും ഗുരുഭക്തിയേയും കുറിച്ചു വളരെ സന്തോഷവും ബഹുമാനവും തോന്നി. താൻതന്നെ ചെന്നു ജ്യേഷ്ഠനെ കാട്ടിൽനിന്നു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു ക്രമപ്രകാരം അഭിഷേകം നടത്തുവാനാണ് വിചാരിക്കുന്നത് എന്ന് ഭരതൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ സകല ജനങ്ങളും കമരണെ പുകഴ്ത്തുകയും പരമാനന്ദിക്കുകയും ചെയ്തു. ജ്യേഷ്ഠൻ ഫലമൂലാദികൾ ഭക്ഷിച്ചു വന്നതിൽ വെറും നിലത്തു തന്നെ കിടന്നു കാലം കഴിക്കുന്നതു കൊണ്ട് അദ്ദേഹം തിരിയെ വന്നു രാജപദവിയോടീരിക്കുന്നതുവരെ താനും ശത്രുക്കളും ജ്യേഷ്ഠനെ അനുകരിക്കുന്നതാണെന്നു ഭരതൻ ചെയ്തു പ്രതിജ്ഞയും ലോകം അവനിലുണ്ടായിരുന്ന ബഹുമാനത്തെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു.

പിറ്റേന്നാൾ പുലർകാലെ ഭരതൻ പരിവാരസമേതം ചിത്രകൂടത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. അയോദ്ധ്യയിൽനിന്നു സൈന്യങ്ങളും മറ്റും ഗംഗാതീരത്തെത്തിയിരിക്കുന്നു എന്നു വർത്തമാനം ഗുഹൻ കേട്ടു. ഇവരുടെ പുറപ്പാടു തന്റെ സ്വാമിയെ ദ്രോഹിക്കുവാനായിരിക്കുമോ എന്ന് ഒരു ശങ്ക ഗുഹന്റെ

മനസ്സിൽ കടന്നുകൂടി. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ, ഭരതനേയും പരിവാരങ്ങളേയും ജീവനോടെ തിരിയെ അയോദ്ധ്യയിലേക്ക് അയയ്ക്കുന്നതല്ലെന്നു തീർച്ചയാക്കി; നദീതീരത്തുള്ള സകല തോണികളും ബന്ധിക്കുവാനും തന്റെ സൈന്യങ്ങളോട് ആയുധപാണികളായി യുദ്ധത്തിന്നു സന്നദ്ധരായിരിക്കുവാനും ശട്ടംകെട്ടി; സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി ഗ്രഹിക്കുവാനായി ഗുഹൻ തന്നെ ഭരതന്റെ അടുക്കലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ജടയും വല്ലഭവും ധരിച്ചു രാമനാമവും ജപിച്ചു ശ്രീരാമചാദങ്ങളെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഭരതനെ കണ്ടു ഗുഹൻ പശ്ചാത്താപത്തോടും ഭക്തിസ്നേഹബഹുമാനാദിയോടുംകൂടി സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു. ഗുഹൻ ശ്രീരാമഭക്തനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹിതനാകയാൽ, ഭരതൻ അയാളെ അത്യാനന്ദത്തോടുകൂടി ആലിംഗനം ചെയ്തു. പിന്നെ ജ്യേഷ്ഠൻ എവിടെ ഇരിക്കുന്നു എന്നും മറ്റുമുള്ള വിവരങ്ങൾ ഗുഹനോടു ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. ഗുഹൻ ഭരതാദികളെ തോണിയിൽ കയറ്റി ഗംഗാനദി കടത്തി ശ്രീരാമവാസസ്ഥലമായ ചിത്രകൂടത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. രാമാശ്രമത്തിന്റെ സമീപത്തു ചെന്നപ്പോൾ തന്നെ ഭക്തിപരവശ

നായ ഭരതൻ നമസ്കരിച്ചതുടങ്ങി. സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിക്കുന്ന ഭരതനെ കണ്ടു രാമൻ വാത്സല്യത്തോടെ വാടിപ്പൊഴുനേല്പിച്ച് ആലിംഗനം ചെയ്തു. മാതാക്കന്മാരും ഗുരുവും കൂടെ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു കേട്ടപ്പോൾ, ഗുരുഭക്തനായ രാമൻ അവർ ഇരിക്കുന്നിടത്തേക്കു ചെന്ന് അവരെ യഥോചിതം വന്ദിച്ചു. അച്ഛന്റെ മരണവൃത്താന്തം കേട്ടു രാമൻ വളരെ വ്യസനിച്ചു. തദനന്തരം പുരോഹിതന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം രാമലക്ഷ്മണന്മാർ പിതാവിന്റെ ശേഷക്രിയകൾ ചെയ്തു.

എല്ലാവരും ഫലമൂലാദികൾ ഭക്തിച്ചു വിശ്രമിച്ചുകൊണ്ട് ഓരോ വർത്തമാനങ്ങൾ പറയുന്ന കൂട്ടത്തിൽ താൻ തല്ക്കാലം വന്ന കാര്യം ഇന്നതാണെന്നു ഭരതൻ ശ്രീരാമനോടു പറഞ്ഞു. പിതാവിന്റെ ആജ്ഞാനുസരണം പതിന്നാലുസംവത്സരം വനവാസം ചെയ്തതിനു ശേഷമേ താൻ അയോദ്ധ്യയിൽ പ്രവേശിക്കയുള്ളൂ എന്നു രാമൻ പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു ഭരതൻ സമാധാനമുണ്ടായില്ല. ശ്രീരാമൻ തിരിയെ അയോദ്ധ്യയിലേക്കു പോകാത്തപക്ഷം താനും ലക്ഷ്മണനെപ്പോലെ ജ്യേഷ്ഠനെ പരിചരിച്ചു വനത്തിൽ താമസിക്കുകയേയുള്ളൂ എന്നു ഭരതനും

സിലാന്തിച്ചു. വനത്തിൽ കന്നിച്ചിരിക്കുവാൻ അനുവദിക്കുന്നതല്ലെങ്കിൽ ഉടനേതന്നെ താൻ ആത്മത്യാഗം ചെയ്യുമെന്നും പറഞ്ഞു ഭരതൻ ദർശിച്ചു സാമസംപ്രവർത്തിക്കുവാൻ ഭയപ്പെട്ടു. ഭരതന്റെ നിർബന്ധബുദ്ധി കണ്ടപ്പോൾ എല്ലാവരും പരിഭ്രമിച്ചു. ചിന്നെ വന്ദിഷൻ മദ്യസ്ഥം പറഞ്ഞു ഭരതനെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. പതിനാലുസംവത്സരം തികഞ്ഞ പിറേന്നാൾ അയോദ്ധ്യയിൽ എത്തിക്കൊള്ളാമെന്നു രാമനും, ആ ദിവസം ചെല്ലാത്തപക്ഷം താൻ അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്യുന്നതാണെന്നു ഭരതനും പ്രതിജ്ഞചെയ്തു. ശ്രീരാമൻ തിരിയെ എത്തുന്നതുവരെ ഉപരാജാവിന്റെ നിലയിൽ മാത്രം താൻ രാജ്യം ഭരിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു ഭരതൻ സമ്മതിച്ചു. ഇപ്രകാരം കാർത്യായനൻ തീർച്ചയാക്കി ഭരതൻ പരിചാരസമേതം രാജ്യത്തേക്കു മടങ്ങി. പക്ഷേ, താൻ ജ്യേഷ്ഠനോടുകൂടിയല്ലാതെ അയോദ്ധ്യയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതല്ലെന്ന നിശ്ചയത്തിന്മേൽ ഭരതൻ അനുജനോടുകൂടി പട്ടണത്തിനു പുറത്തുള്ള നന്ദിഗ്രാമത്തിൽ താമസമുറപ്പിച്ചു. രാമലക്ഷ്മണന്മാർ വനത്തിൽ ഏതുവിധം സമ്പ്രദായത്തിൽ ആചരിച്ചിരിക്കുന്നുവോ അതേമാതിരിയിൽ തന്നെ ഭര

തശരൂപ്തനാഭം ജടാവല്ലഭം ധരിച്ചും ഫലമൂല
ങ്ങൾ ഭക്തിയും രാമവാദകം വെച്ചു പൂജിച്ചും രാമ
നെത്തന്നെ ധ്യാനിച്ചും താപസവൃത്തി അനുഷ്ഠിച്ചും
കാലം കഴിച്ചു.

൬. വരവധം.

രാക്ഷസരാജാവായ രാവണന്റെ സ്ഥിരവാ
സം ലങ്കയിലായിരുന്നതുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിൽ അ
യാളുടെ കീഴിലുള്ള രാജ്യങ്ങൾ ഭരിച്ചിരുന്നതു വരൻ
മുതലായ ദായാദികളാകുന്നു. വരൻ ശൂരന്മാരായി
ദൃഷ്ടനൻ എന്നും ത്രിശിരസ്സനും രണ്ട് അനുജന്മാ
രുണ്ടായിരുന്നു. ഈ സഹോദരന്മാരാണ് രാക്ഷസ
രാജ്യമായ ജനസ്ഥാനം ഭരിച്ചിരുന്നത്. രാവണ
ന്റെ സഹോദരിയായ ശുപ്തനവ താമസിച്ചിര
ുന്നതും ഇവിടെത്തന്നെയാണ്.

രേതനേയും മാദും സമാധാനപ്പെടുത്തി നാ
ട്ടിലേക്കു തിരിച്ചയച്ചതിനു ശേഷം, ചിത്രകൂടം സ്വ
രാജ്യത്തിന്റെ അതിർത്തിക്കു സമീപമാകയാൽ, ഇ
നിയും വല്ലപ്പോഴും സ്വജനങ്ങൾ വന്ന് ഉപദ്രവി
ച്ചെങ്കിലോ എന്നു സംശയിച്ചു രാമൻ സോദരനോ
ടും സീതയോടുംകൂടി അവിടേനിന്നു മാറി താമസി

കേണമെന്നു തീർച്ചയാക്കി. ഈ ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി രാമാദികൾ ദണ്ഡകാരണ്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെയുള്ള പുണ്യതീർത്ഥങ്ങളാടിയും അത്രീ മുതലായ മഹഷിമാരുടെ ആശ്രമങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചുകൊണ്ടു കറച്ചുകാലം കഴിച്ചു. ഒടുവിൽ അവർ അഗസ്ത്യപ്രാശ്രമത്തിൽ എത്തി. അഗസ്ത്യമഹഷിയുടെ ആശ്രമം ആയുന്മാരുടെ നിവാരണസ്ഥലങ്ങളുടെ തെക്കേ അതിരായിരുന്നു. അഗസ്ത്യനെ കണ്ട് അവിടെ അല്പദിവസം വിശ്രമിച്ചതിനു ശേഷം രാമൻ അവിടേനിന്നും പുറപ്പെട്ടു കരോളുടെ തെക്കുമാറി ജനസ്ഥാനത്തിന്റെ അതിരായി കിടക്കുന്ന ഗോദാവരീതിരത്തു പാവനമായ പഞ്ചവടിയിൽ എത്തി. അഗസ്ത്യന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം രാമാദികൾ പഞ്ചവടിയിൽ താമസമുറപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ദണ്ഡകാരണ്യം ഒരു കാലത്തു സകല സമ്പത്സമ്പന്നമായ ഒരു രാജ്യമായിരുന്നു. പണ്ട് ഇക്ഷ്വാകുവിന്റെ പുത്രന്മാരായി നൂറു രാജകുമാരന്മാരുണ്ടായിരുന്നവരിൽ എല്ലാവരിലും ഇളയവനായിരുന്നതു “ദണ്ഡ”നാണ്. ജാതകവശാൽ ദണ്ഡനു വളരെ ആവത്തുകൾ സംഭവിക്കുവാൻ സംഗതിയുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു ദണ്ഡനു ദോ

ഷം നേരിടാതിരിക്കുവാനായി രാജാവു സ്വരാജ്യത്തു നിന്നു പാർപ്പു മാറി; വിന്ധ്യന്റെ താഴ്വരയിൽ അതിമനോഹരമായ ഒരു പട്ടണമുണ്ടാക്കി; കുടുംബസഹിതം അവിടെ സുഖമായി താമസിച്ചുവന്നു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുന്ന കാലത്തു ചില സൽക്കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാൻ രാജാവു വട്ടംകൂട്ടി; അതിനായി പണ്ണശാലകളും കെട്ടിച്ചു. ഒരു ദിവസം പണ്ണശാലയിൽ ലാവണ്യവതിയായ ഒരു കന്യക നില്ക്കുന്നതു ദണ്ഡൻ കണ്ടു. രാജകുമാരനു കന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്യാൽ കൊള്ളാമെന്ന് ആഗ്രഹമുണ്ടായി. കന്യകയ്ക്കു ദണ്ഡന്റെ ഭാർയ്യയായിരിക്കുവാൻ വിരോധമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ, തന്റെ പിതാവിന്റെ അനുവാദം വാങ്ങാതെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ പാടില്ലെന്നു ദണ്ഡനോടു പറഞ്ഞു. ആ കാർയ്യം അയാൾക്കു സമ്മതമായില്ല. അതുകൊണ്ടു കന്യകയെ അപമാനിച്ചു.

ഇഷ്ടപാക സ്വരാജ്യത്തുനിന്നു താമസം മാറി പുതിയ പട്ടണത്തിൽ വന്നപ്പോൾ തന്നെ ശുക്രാചാര്യനെ കലശലായി സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. ശുക്രന്റെ പുത്രിയായിരുന്നു പ്രസ്തുത കന്യക. ദണ്ഡൻ അപമാനിച്ച വിവാഹം കന്യക പിതാവിനോടു പറ

ഞ്ഞു. ശൂക്രൻ അതു കേട്ടു കോപിച്ചു “ദണ്ഡനം വംശവും രാജ്യവും നശിക്കട്ടെ” എന്നു ശപിച്ചു. ഇരുവിന്റെ ശപഥശക്തിമൂലം ദണ്ഡരാജ്യത്തു ഭയങ്കരമായ “പൊടിവഷം” ഉണ്ടായി. രാജ്യവും ദണ്ഡനം വംശവും നശിച്ചു. ഇങ്ങിനെ നശിച്ചു കാലക്രമേണ കാടായിത്തീർന്ന ദണ്ഡന്റെ രാജ്യമാണ് പ്രസ്തുത “ദണ്ഡകാരണ്യം.” പൊടിവഷത്തിനു മുമ്പായി ശൂക്രന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം ദണ്ഡരാജ്യത്തെ ജനങ്ങൾ അവിടെ നിന്നു മാറി താമസിച്ചു. ആ സ്ഥലത്തിന്നാണ് “ജനസ്ഥാനം” എന്നു പേര്.

പഞ്ചവടിയിൽ ഒരു ദിവസം രാമനും സീതയും ആശ്രമത്തിൽ ഇരുന്ന് കാരോ കഥകൾ പറഞ്ഞു വിനോദിക്കുമ്പോൾ, രൂപവതിയായ ഒരു തരുണി യദൃച്ഛയായി അവരുടെ മുമ്പിൽ ചെന്നു. എന്നതന്നെയല്ല, അവൾ രാമനോട് അവളെ ഭാര്യയായി സ്വീകരിക്കണമെന്നു വളരെ താല്പ്യത്തോടെ അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇവളുടെ അപേക്ഷ അനുചിതവും ആഗ്രഹം അസാധ്യവുമാണെന്നു രാമനു ബോധ്യമായെങ്കിലും, ഇവളെ ഒന്നുകൂടിപ്പിക്കണമെന്നു തീർച്ചയാക്കി. അവളുടെ അപേക്ഷ കേട്ടപ്പോൾ, രാമൻ അനുക്രമത്തോടും ശാന്ത

തയോടുംകൂടെ തനിക്ക് ഒരു ഭാര്യയുള്ളതുകൊണ്ടു മണ്ടാമത് ഒരു സ്ത്രീയെ ഭരിക്കുവാൻ സൗകര്യമില്ലെന്നും അതുകൊണ്ടു ഭാര്യയില്ലാതിരിക്കുന്ന തന്റെ സഹോദരന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു് അവേ ക്ഷിച്ചാൽ അവളുടെ ആഗ്രഹം പക്ഷെ സാധിക്കുമെന്നും പറഞ്ഞു. അവൾ ആ വാക്കു കേട്ടു ലക്ഷ്മണന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു. താൻ രാമന്റെ ദാസനാകയാൽ അവളെ ഭാര്യയായി സ്വീകരിപ്പാൻ തരമില്ലെന്നും മറ്റും ലക്ഷ്മണൻ ഓരോ കഴികഴിവുകൾ പറഞ്ഞ് അവളെ ഒരുവിധത്തിൽ തട്ടിയൊഴിച്ചു. അവൾ വീണ്ടും രാമനെ ചെന്നു കണ്ടു. രാമൻ പിന്നെയും സൂത്രങ്ങൾ പറഞ്ഞ് അവളെ ലക്ഷ്മണന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു വിട്ടു. ലക്ഷ്മണൻ പിന്നെയും ഓരോ തടസ്സങ്ങൾ പറഞ്ഞു മടക്കി അയച്ചു. അവൾ ഉരുള കണ്ടു പട്ടിയെപ്പോലെ വലതവണയും അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും നടന്നു. ഒടുക്കം നിരാശ കൊണ്ടുണ്ടായ കോപം നിമിത്തം, തന്റെ ദാമ്പത്യത്തിന്നു് ഒരു ഇടക്കോലു സീതയാണെന്നു തീച്ചയാക്കി, അവൾ സ്വയമായ രാക്ഷസീരൂപത്തിൽ വരയും പിളന്നു് അട്ടഹസിച്ചുകൊണ്ടു സീതയെ പിടിച്ചു ഭക്ഷിക്കുന്നതിനായി ചെന്നു. ഇതു കണ്ടു ലക്ഷ്മണൻ അവളെ തടുത്ത്, സ്ത്രീവധം അനുചിത

മരകയാൽ, വാൾകൊണ്ടു മൂക്കും മുലയും മുറിച്ച്
 അവളെ വിരൂപപ്പെടുത്തി വിട്ടു. രക്തവും കലിപ്പി
 ച്ച് അലരിക്കൊണ്ടു അവൾ അവിടേനിന്നു പോക
 യും ചെയ്തു.

ഇവളാണ് രാവണന്റെ സഹോദരിയായ
 ശൂർപ്പണഖ. ഇവൾ ജനസ്ഥാനത്തിന്റെ അതിത്തി
 യിൽ സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ തേജോരൂപനാരായ രാ
 മലക്ഷ്മണന്മാരെ യദൃച്ഛയായിട്ടാണ് കണ്ടത്. രാ
 മലക്ഷ്മണന്മാരുടെ വാസ്തവസ്ഥിതികൾ മുഴുവൻ
 അവർ അവളെ ധരിപ്പിച്ചപ്പോൾ, അവരിൽ ഒരു
 വനെ ഭർത്തവായി കിട്ടേണമെന്ന് അവൾക്ക് ആ
 ഗ്രഹം വർദ്ധിച്ചു. “അസാധ്യമായുള്ളതിലാശവെ
 ച്ചാൽ ദുഃഖിക്കതന്നേഫലമുള്ളൂ” എന്നു ശൂർപ്പണഖ
 യ്ക്ക് അനുഭവംകൊണ്ടു മനസ്സിലായി. ഏകിലും, ദ
 രാഗ്രഹം സാധിക്കാതെ വന്നപ്പോൾ കോപവും
 മാത്സര്യവും വർദ്ധിച്ചു പ്രതിക്രിയ ചെയ്യേണമെ
 ന്നാണ് അവൾ പിന്നെ തീർച്ചയാക്കിയത്. അതു
 കൊണ്ട് അവൾ ലാഘവിയായ ഖരന്റെ അടു
 ക്കൽ ചെന്നു നടന്ന സംഭവങ്ങളെല്ലാം അറിയിച്ചു.
 ഖരദൂഷണന്മാർക്ക് ഈ വൃത്താന്തം ‘ചെവികു പൂ
 ണ്ണരി’യായിരുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അതേ

വരെ ആയുന്മാരിൽ ആരുംതന്നെ ഇത്ര ധീരതയോടെ രാക്ഷസന്മാരോടു നേരിട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. പണ്ടു രാമനാൽ മാതൃപുത്രന്മാർക്കു സിദ്ധാന്തമത്തിൽവെച്ചു പറഞ്ഞ അബദ്ധം അവരുടെ സാമത്വകാര്യംകൊണ്ടു വന്ന ഒരു യാദൃച്ഛികസംഭവമാണെന്നു ഖരൻ വിചാരിച്ചിരുന്നുള്ളു. ജനസ്ഥാനത്തുവെച്ചു രാവണസാദരിയെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതുകാര്യം ഉണ്ടായ മനുഷ്യർ അസാമാന്യരല്ലെന്നു ഖരൻ തീർച്ചയാക്കി. “ഉടയവനെ പിടിച്ചു കെട്ടുന്ന കാലമായല്ലോ” എന്നു വിചാരിച്ചു വിസ്മയത്തോടും കോപത്തോടുംകൂടി ഖരൻ തന്റെ സേനാനായകന്മാരിൽ ചിലരെ വിളിച്ചു രാമലക്ഷ്മണന്മാരെ കൊന്നു വരുവാൻ കല്പിച്ചു. രാമലക്ഷ്മണന്മാരെ കാണിച്ചുകൊടുപ്പാനായി ശുദ്ധിമനസ്സോടെ സൈന്യത്തിന്റെ കൂടെ പോയി.

മൃകം മുലയും മുറിഞ്ഞു ശുദ്ധിമനസ്സോടെ തന്നെ അല്പം ചില നേരമ്പോക്കുകൾ ഉണ്ടാകുമെന്നു രാമൻ കരുതി; ആ വിവരം ലക്ഷ്മണനോടും സീതയോടും പറയുകയും ചെയ്തു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ രാക്ഷസന്മാർ ആത്തുവിളിക്കുന്ന ശോഷം കേട്ടു. രാമൻ വില്ലം അമ്പും ധരിച്ചു

യുദ്ധസന്നദ്ധനായി. സീതയെ രക്ഷിക്കേണ്ടതിനു ലക്ഷ്മണനെ ആശ്രമത്തിൽ നിറുത്തിക്കൊണ്ടു രാമൻ തനിയെ രാക്ഷസന്മാരുടെ നേരെ ചെന്നു. അപ്പോൾ കണ്ട രാക്ഷസന്മാരെ എല്ലാം ഒന്നൊഴിയാതെ, രാമൻ അരനാഴികകൊണ്ടു കൊന്നൊടുക്കി. ആ പത്തുമാനം ശൂർപ്പണഖ ചെന്നു വരനെ അറിയിച്ചപ്പോൾ അയാൾ ആദ്യത്തെതിൽ ഇരട്ടി സൈന്യങ്ങളെ അയച്ചു. രാമൻ അവരേയും നിശ്ചയാസേന കൊന്നു. വളരെ പരാക്രമികളായ സേനാധിപന്മാരും സേനയും തെരുതെരെ ചത്തൊടുങ്ങിയതു കേട്ടപ്പോൾ വരനു പരിഭ്രമവും കോപവും സഹിക്കുവഹിയാതായി. ഇനി താൻതന്നെ ചെന്നാലേ രാമാലികളെ കൊല്ലുവാൻ കഴികയുള്ളൂ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു വരൻ രണ്ടു സഹോദരന്മാരോടുംകൂടി തേരിൽ കയറി പുറപ്പെട്ടു. ഏകാകിയായ രാമനോടു പതിന്നാലായിരം രാക്ഷസസൈന്യവും അവരുടെ നായകന്മാരും ഏകോപിച്ചുതിർത്തു രാക്ഷസസൈന്യം തിയോടടുത്ത ഇയ്യലുകളെപ്പോലെ രാമനോടേറ്റു നശിച്ചു. അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഭൂഷണനും ത്രിശിരസ്സും പെട്ടു. ഒടുവിൽ വരനും രാമനും തമ്മിൽ നേരിട്ടു. യുദ്ധം അതിഭയങ്കരമായിത്തീർന്നു. എന്നിനു വളരെ പറയുന്നു! രാമൻ മുന്നേറുകാൽ

നാഴികകൊണ്ടു വരളുഷണത്രാശിരാക്കളെയും പതി
 ന്നാലായിരം സൈന്യത്തേയും കൊന്നൊടുക്കി. തം
 പസന്മാർ ഇതു കണ്ടു വളരെ സന്തോഷിക്കുകയും
 രാമനെ ആശീർവ്വിക്കുകയും ചെയ്തു. ഖാദികൾ ന
 ശിച്ചതുകൊണ്ടും ശേഷിച്ച രാക്ഷസന്മാർ വേടിച്ചു
 നാടുവിട്ടോടിയതുകൊണ്ടും അന്നുമുതൽ ജനസ്ഥാ
 നം രാക്ഷസബാധയിൽനിന്നു മുക്തമായി.

൧). സീ ത ര പ ഹ ര ണ ങ്ങ ൾ .

പണ്ടു പരമശീതൻ്റെ വളർച്ചുപുത്രനായി സു
 കേശൻ എന്തൊരു ശിവപാഷ്ഠൻ ഉണ്ടായിരുന്നു.
 സുകേശൻ്റെ പുത്രന്മാരായുണ്ടായ മാല്യവാൻ, സു
 മാലി, മാലി എന്നിവരുടെ സന്തതികളാണ് രാ
 ക്ഷസന്മാർ. ഈ സമോദരന്മാരിൽ സുമാലിയുടെ
 പുത്രിയായ കൈകസി ചുലസ്തുപുത്രനായ വിശ്ര
 വസ്തിനെ ഭർത്താവായി സ്വീകരിച്ചു. ചെലസ്തു ന
 കൈകസിയിൽ രാവണൻ, കുംഭകണ്ഠൻ, വാളീഷ
 ണൻ എന്നു മൂന്നു പുത്രന്മാരും ശുപ്തനവ ഏന്തൊ
 രു പുത്രിയും ഉണ്ടായി. കൈകസി പുത്രന്മാരേയും
 പുത്രിയേയും പരിപാലിച്ചുകൊണ്ടു ശ്ലേഷ്മാദകാട

വിയിൽ താമസിക്കുന്ന കാലത്ത് ഒരു ദിവസം
 വൈശ്രവണൻ പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ കയറി ആ
 കാശമാറ്റത്തുടെ പോകുന്നതു കണ്ടു. വൈശ്രവ
 ണന്റെ ഐശ്വര്യത്തെക്കുറിച്ചു വളരെ അസൂയ
 പ്പെട്ട് അവർ മൂത്ത പുത്രനായ രാവണനെ വിളി
 ച്ചു കാട്ടി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. “ആ പുഷ്പക
 ത്തിൽ കയറിപ്പോകുന്ന വൈശ്രവണനും നിയ്യും ക
 രമ്യന്റെ മക്കളാണ്. നിന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ സകല
 ഐശ്വര്യങ്ങളോടുംകൂടി സുഖമായിരിക്കുമ്പോൾ
 നിനക്ക് ഈ വനപ്രദേശത്തു കിടന്നു കാലം കഴി
 ക്കുവാൻ സംഗതിയായല്ലോ”. പ്രകൃത്യാ ധീര
 നും ശൂരനുമായ രാവണൻ മാതാവിന്റെ വാക്കു
 കൾ കേട്ടപ്പോൾ, മേലിൽ താൻ വൈശ്രവണനെ
 കാൾ യോഗ്യനായിത്തീരുന്നതാണെന്ന് നിശ്ചയി
 ച്ചു രണ്ടു സഹോദരന്മാരോടുംകൂടി ഗോകുണ്ണത്തു
 ചെന്നു ബ്രഹ്മാവിനെക്കുറിച്ചു തപസ്സു തുടങ്ങി. ഒടു
 വിൽ ബ്രഹ്മാവു പ്രത്യക്ഷനായി സഹോദരന്മാർ
 വേണ്ടുന്ന വരങ്ങളും കൊടുത്തു. കാരോരുത്തനും
 വാങ്ങിയ വരങ്ങളിൽ പ്രധാനമായ കാരോ സംഗ
 തിയുണ്ട്. മനുഷ്യനാലല്ലാതെ താൻ കൊല്ലപ്പെട
 രുതെന്നായിരുന്നു രാവണന്റെ പ്രധാനവരം. ത

നീക്ക 'നിദ്ദേവത്വം' കിട്ടേണമെന്നു പറയേണ്ടുന്നതിന്നു പകരം 'നിദ്രാവത്വം' കിട്ടേണമെന്നു തെറ്റി അപേക്ഷിച്ചതിനാൽ കംഭകണ്ണൻ കിട്ടിയ വരങ്ങളിൽ മുഖ്യമായതു നിദ്രയാണ്. ഇതാണ് സാധാരണയിൽ കചിത്തരൂരങ്ങന്നവനെകുറിച്ചു 'കംഭകണ്ണൻ' എന്നു പറയുന്നതിന്റെ താല്പര്യം. വിഭീഷണൻ വരിച്ച വരം താൻ എന്നും ഭഗവൽഭക്തനായിരിക്കേണമെന്നായിരുന്നു. സഹോദരന്മാർ വരങ്ങൾ വാങ്ങിക്കൊണ്ടു സ്വദേശത്തേക്കു മടങ്ങി. രാവണൻ ദിക്കുകൾ ജയിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടു. കംഭകണ്ണൻ ഉറക്കവുമായി. വിഭീഷണൻ ഭഗവൽധ്യാനവും തുടങ്ങി.

രാവണൻ ആദ്യമായി വൈശ്രവണന്റെ നേരെയെണ്ണ യുദ്ധത്തിന്നു ചെന്നത്. വൈശ്രവണൻ യുദ്ധം ചെയ്യാതെതന്നെ ലങ്കയിൽനിന്നൊഴിഞ്ഞു. കന്യോന്റെ പുഷ്പകവിമാനവും രാവണൻ കയ്യിലാക്കി. ഈ വിമാനത്തിൽ കയറി സ്വരാജ്യത്തേക്കു പോകുമ്പോൾ രാവണം എന്ന കൈലാസവാക്യത്തിൽ ഏത്തിയപ്പോൾ വിമാനം ഇളകാതെ ഭൂമിയിൽ ഉറച്ചുപോയി. അസാധാരണമായ ഈ സംഭവത്തിന്നു കാരണമെന്താണെന്നു ആലോചി

ച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾ, നന്ദികേശവൻ എന്ന
 ശിവഭൃത്യൻ ഒരു വാനരവേഷം ധരിച്ച് അവിടെ
 ചെന്നു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. 'ഇതു ശിവൻ നൃത്തം
 ചെയ്യുന്ന സ്ഥലമാണ്; അതുകൊണ്ട് ഇവിടെനി
 ന്നാ മാറിപ്പോകണം; അല്ലെങ്കിൽ പുഷ്പകം ഇളകി
 ല്ല.' ഇതുകേട്ടു ഗർവ്വിയനായ രാവണൻ തന്റെ
 മാർഗ്ഗം മുടക്കിയ കൈലാസംതന്നെ പഠിച്ചു മാറി
 ക്കുകയും എന്നു തീർച്ചയാക്കി ഇരുപതുക്കൈകൾ
 കൊണ്ടും പർവ്വതം കുത്തി ഏടുത്തു. അപ്പോൾ ശി
 വന്റെ പ്രഭാവം മേന്മയായിട്ടു പർവ്വതം കീഴെ പ്പെ
 ളിയിക്കുകയും രാവണന്റെ കൈകൾ അതിൽ പെ
 ടുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ ശിവനെക്കുറിച്ചു വളരെ ഭ
 ക്തിയോടെ അവിടെ ഇരുന്നു തപസ്സു ചെയ്തും ഭ
 ടുവിൽ ശിവൻ പ്രസാദിച്ചു പ്രത്യക്ഷനായി 'ചന്ദ്ര
 ഘോഷം' വാൾ സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തു.

തദനന്തരം രാവണൻ തന്റെ വാസം ലങ്ക
 യിൽ ഉറപ്പിച്ചു. ഇങ്ങിനെ ലങ്കേശനായി താമസി
 ക്കുന്ന കാലത്തു രാവണൻ മയന്റെ പുത്രിയായ
 മണ്ഡോദരിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. എന്നതന്നെ
 ല്ല, അയാൾക്കു മേഘനാദൻ എന്ന് അതിവരാക്ര
 മിയായ ഒരു പുത്രനുമുണ്ടായി. ഈ മേഘനാദൻ

ഇന്ദ്രനെ യുദ്ധത്തിൽ ജയിച്ചതുകൊണ്ടാണ് അവൻ 'ഇന്ദ്രജിത്' എന്ന പേര് സ്വപ്രസിദ്ധമായത്.

ദൃഷ്ടന്മാർ ഐശ്വര്യമത്തന്മാരാകുന്നത് സജ്ജനങ്ങൾക്കു ആവല്ലഭമാണല്ലോ. രാവണൻ സകല രാജാക്കന്മാരേയും ജയിച്ചു കീഴടക്കി ദിഗ്ജയം ചെയ്തു സഞ്ചരിക്കുന്ന കാലത്താണ് കൈലാസത്തിൽ ചെന്നു ശിവനെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു 'ചന്ദ്രഹാസം' സമ്പാദിച്ചത്. രാക്ഷസന്മാർ എല്ലാവരും ശിവഭക്തന്മാരായത് അവർ സുകേശന്റെ സന്തതികളായതുകൊണ്ടായിരിക്കാം. വാൻ മുതലായ രാക്ഷസരാജാക്കന്മാർ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ള ശിവക്ഷേത്രങ്ങൾ ഇന്നും തെക്കേ ഇന്ത്യയിൽ അനേകമുണ്ട്. രാവണൻ ഐശ്വര്യമത്തനായി സകല ലോകങ്ങളേയും തൃണവൽഗണ്യമാക്കി പുത്രമീത്രമാത്രന്മാരാൽ പരിവൃതനായി ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ ഇരുന്നു കാർത്യായനേഷണംചെയ്യുന്ന കാലത്തു ഒരു ദിവസം തന്റെ ഭഗിനിയായ ശുപ്തഖ വികൃതരൂപിണിയായി നിലവിലിച്ചുകൊണ്ടു ചെല്ലുന്നതുകണ്ടു. ശുപ്തഖയെ ഇങ്ങിനെ വികൃതമാക്കി വിട്ടത് ആരാണെന്നു രാവണൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ, പഞ്ചവടിയിൽ വെച്ചു സംഭവിച്ച കഥ മുഴുവൻ അവൾ സൂത്രത്തിൽ ഒന്നു മറിച്ചു ധരിപ്പി

ച്ച. ലക്ഷ്മണൻ മൃഷം മുലയും മുറിക്കുവാനുണ്ടായ കാരണം കേവലം തന്റെ ദുരചാരമാണെന്ന് അവർ രാവണനോടു പറഞ്ഞില്ല. നേരെമറിച്ച്, സോദരൻ അനുരൂപയായ രാമഭായ്ക്കയെ തട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ ശ്രമിച്ചപ്പോൾ ധൃഷ്ടനായ ലക്ഷ്മണൻ ഇങ്ങിനെ അക്രമണം ചെയ്തു എന്നേ അവർ പറഞ്ഞുള്ളൂ. വാസ്തവത്തെ ഇങ്ങിനെ മറച്ചുപറഞ്ഞതിന്റെ ഉദ്ദേശം സ്വാർത്ഥതല്ലെന്നായ രാവണനെ ദോഷ്യപ്പെടുത്തുവാനും തന്മൂലം രാമലക്ഷ്മണന്മാരോടു തന്റെ പക വീഴാൻ സഹോദരനെ പ്രേരിപ്പിക്കുവാനുമായിരുന്നു. കുബ്ജലികളുടെ ഈ മാതിരി സൂത്രങ്ങൾ അഭിമാനികളുടെ അടുക്കൽ ചിലവാകും. ഇതെല്ലാം കേട്ടപ്പോൾ അഹംഭാവിയായ രാവണൻ തന്റെ സോദരിയെ ഉപദ്രവിക്കാൻമാത്രം ധൈര്യം ഒരു മനുഷ്യനുണ്ടായതിനെക്കുറിച്ച് വളരെ അതുഭൂതം തോന്നി; അതിലും വിശേഷിച്ചു വരദൃഷണത്രിശിരാക്കളും ധൈര്യവും ഏകനായ രാമനോടോടു നശിച്ചു എന്ന കാര്യം അയാൾക്കു ആലോചിക്കുവോലും വഹിയാത്തതായിരുന്നു. ഈ പത്മമാറങ്ങൾ കേട്ടു പരിഭ്രമം നിമിത്തം ലക്ഷ്മണൻ അല്പനേരത്തേക്കു ഒന്നും തോന്നിയില്ല. പിന്നെ പ്രായേണ ധൈര്യം അവലംബിച്ചു

സോദരിയെ സമാധാനപ്പെടുത്തി, താൻ രാമചക്രണന്മാരെ വധിച്ച് അവരുടെ രക്തം അവൾക്കു കുടിക്കാൻ കൊടുക്കാമെന്നു സത്യം ചെയ്തു.

രാമാദികളോടു പകുവീഴുന്നതിനുള്ള മാറ്റം ആലോചിക്കുന്ന സമയം 'നെയ്യപ്പം തിന്നാൽ രണ്ടുണ്ടുകാൽ' എന്നു രാവണൻ ഭാഷ്യം ചെയ്തു. സുന്ദരിയായ സീതയെ തട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നാൽ, അവളെ തന്റെ ഭാര്യയാക്കാം; അതു രാമനോടുള്ള തക്ക പ്രതികൂലിയായിപ്പരിണമിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇതുതന്നെ നല്ലവഴി എന്നു രാവണൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഈ ദുരാലോചനയ്ക്കു പ്രതികൂലമായി വലതംഗുണദോഷം ഉപദേശിച്ചു എങ്കിലും ലങ്കേശൻ അതൊന്നും സമ്മതിച്ചില്ല.

സിദ്ധാശ്രമത്തിൽവെച്ചു അഞ്ചലം പറ്റിയ നാൾ മുതൽ മാർച്ചൻ രാമഭക്തനായിത്തീർന്നുവല്ലോ. രാമനാമവും ജപിച്ചു ഭഗവൽപാദാരവ്വാനങ്ങളും ധ്യാനിച്ചു താപസ്യത്തിയോടിരിക്കുന്ന മാർച്ചന്റെ ആശ്രമത്തിൽ ഒരു ദിവസം രാവണൻ യദൃച്ഛയാ കടന്നുചെന്നു. മാർച്ചൻ രാജ്യത്തിന്റെ അമ്മാനമാണ്. എങ്കിലും, ഭാഗീനേയന്റെ രാജ്യവും ശൂരസ്വഭാവവുമോണ്ട് അയാളെ മാർച്ചൻ

ഖഹമാനപുരസ്സാം സപ്തരിച്ചിരുത്തി കശലപ്രശ്നം ചെയ്തു. ആചാരോപചാരംകൊണ്ടു രാവണൻ വളരെ സന്തുഷ്ടനായി. പിന്നെ അയാൾ ചെയ്തതിന്റെ ഉദ്ദേശം സീതാവഹരണമാണെന്നും അതിന്നു മാർഗ്ഗം സഹായിക്കേണമെന്നും വളരെ താല്പര്യത്തോടും വിനയത്തോടും അവേക്ഷിച്ചു. ശ്രീരാമദേവമാണ് രാവണന്റെ ഉദ്ദേശമെന്നു കേട്ടപ്പോൾ മാർഗ്ഗം ഒന്നു തെട്ടി. മാതൃലന്റെ വിസമ്മതസൂചകമായ ഭാവപ്പകച്ചു രാവണന് ഒട്ടും രസിച്ചില്ല. ആപൽക്കരമായ ആ ഉദ്യമത്തിൽനിന്നു രാവണനെ വിരമിപ്പിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗം വളരെ ശ്രമിച്ചുനോക്കി. രാവണനോടു മാർഗ്ഗം ചെയ്തു തത്പരപദേശങ്ങളെല്ലാം 'പോത്തിന്റെ ചെവിയിൽ കിന്നരം വയേന'പോലെയാണ് ഫലിച്ചത്. തന്റെ ഉദ്ദേശസാധ്യത്തിന്നു മാതൃലൻ പ്രതികൂലിയാണെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, ദൃഷ്ടനായ രാവണൻ ചാളൂരികൊണ്ടു അയാളുടെ നേരെ ചെന്നു. പൂണ്യഹിനന്മാരുടെ കൈകൊണ്ടു മരിക്കുന്നതിന്നു കാൾ നല്ലതു രാമസായകമേറു മോക്ഷം പ്രാപിക്കുന്നതാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു മാർഗ്ഗം രാവണന്റെ ഹിതംപോലെ പ്രവർത്തിക്കുമെന്നു സമ്മതി

ച്ച. രാമലക്ഷ്മണന്മാരെ ആശ്രമസ്ഥലത്തുനിന്ന് അകറ്റാതെ സീതയെ തട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ തരമില്ല. അതിനാൽ, മാർദ്ദിചൻ ഒരു ചൊന്നാനിന്റെ രൂപം ധരിച്ച് ആശ്രമത്തിനു സമീപം ചെന്നു വല്ലവിയേനയും രാമനേയും വഴിയേ ലക്ഷ്മണനേയും ആകർഷിച്ചു ദൂരത്താക്കണമെന്നു രാവണൻ പറഞ്ഞു. ആസന്നമൃത്യുവായ മാർദ്ദിചൻ മനോഹരമായ ഒരു ചൊന്നാനായി രാമാശ്രമത്തിലേക്കു പുറപ്പെടുകയുണ്ടായത്.

രാമാദികൾ ആശ്രമത്തിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ, മനോഹരമായ ഒരു മാൻ അവിടെ അടുത്തുള്ള ഒരു ഗുഹയിൽ നിൽക്കുമായി മേഞ്ഞുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു സീതയ്ക്ക് അസാമാന്യമായ ഒരു മോഹം ആ ഗുഹയിൽ ജനിച്ചു. അസാധാരണയായി ആ മാനിനെ അവിടെ കണ്ടപ്പോൾ, അതു റാക്ഷസന്മാരുടെ വല്ല മായാപ്രയോഗവുമായിരിക്കാമെന്നു ലക്ഷ്മണൻ പറഞ്ഞു. പക്ഷെ, സീതയ്ക്ക് ആ ഗുഹയിൽ അതിയായ അഭിലാഷമുണ്ടായതുകൊണ്ടു അതിനെ വിടുകുവാനായി രാമൻ വില്ലും ശാവുമെടുത്തു പുറപ്പെട്ടു. രാമൻ മാനിന്റെ പിന്നാലെ പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ, സീതയെ ഏകാകി

നിയായി ആശ്രമത്തിലിരുത്തി ലക്ഷ്മണൻ എങ്ങും പോകരുതെന്നു പ്രത്യേകം ശട്ടംകെട്ടി. മാൻ നിർമ്മയമായി മേഞ്ഞു നില്ക്കുന്നതു കണ്ടാൽ വളരെ മെരുക്കമുള്ള ഒരു ആശ്രമമൃഗമെന്നേ തോന്നൂ. രാമൻ അതിനെ പിടിച്ചു, പിടിച്ചില്ലെന്നാവുമ്പോൾ, മാൻ കുതിച്ചു മുമ്പോട്ടു ചാടും. രാമൻ പിന്നെയും പാത്തും പതങ്ങിയും പിന്നാലെ ചെല്ലും. കൈനീട്ടിയാൽ തൊടാം എന്ന മട്ടിലെത്തിക്കഴിഞ്ഞാൽ, മാൻ പിൻകാലിത്തു് ഒന്നു കുതിച്ചു ചാടി പിന്നെയും കൂസൽകൂടാതെ പുല്ലും ഇലയും കടിച്ചുകൊണ്ടുനില്ക്കും. ഇങ്ങിനെ അല്ലാല്ലമായി രാമൻ ആശ്രമത്തിൽനിന്നു ദൂരെയായി. ആശാഭംഗം കൊണ്ടും അക്ഷമകൊണ്ടും രാമനു കോപം വലിച്ച്; ഒടുവിൽ മാനിന്റെ നേരെ ഒരു അസ്രം അയച്ചു. അമ്പുകൊണ്ടു മാൻ വീണു. അപ്പോൾ “ഓ ലക്ഷ്മണ! ഓ സീതെ” എന്നു വളരെ ദീനസ്വരത്തിൽ അതു നിലവിളിച്ചു. ഇതു കേട്ടു അടുത്തുചെന്നു നോക്കിയപ്പോൾ, മരിച്ചതു മരണല്ല, മാരിചനാണെന്നു രാമനു മനസ്സിലായി.

മാനിൽ മനസ്സുമുട്ടിരാമന്റെ വരവും കാത്തിരിക്കുന്ന സീത തന്നെയും ലക്ഷ്മണനേയും വിളിച്ചു

ത്താവു നിലവിലിരിക്കുന്നതുകേട്ടു ചേദിച്ചു; രാക്ഷസ
 ന്മാരിൽനിന്നു ഭർത്താവിനു ഏതൊ ആപത്തുസംഭ
 വിച്ചു എന്നു തീർച്ചയാക്കി; ലക്ഷ്മണനോടു ചെന്നു സ
 മായിക്കുവാൻ അപേക്ഷിച്ചു. രാക്ഷസരുടെ മാ
 യകളൊന്നും ശ്രീരാമന്റെ അടുക്കൽ പറ്റാത്തതു
 കൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന് അവിരിൽനിന്നു യാതൊരു
 ആപത്തും നേരിടുന്നതല്ല; താൻ ആശ്രമത്തിൽനി
 നുപോയാൽ നിസ്സഹായയായ ജ്യേഷ്ഠത്തിയെ വ
 ള്ലരാക്ഷസരും വന്ന് ഉപദ്രവിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ട്;
 അതുകൊണ്ടു ജ്യേഷ്ഠന്റെ കല്പനയെ ലംഘിച്ചു
 താൻ ആശ്രമംവിട്ടു പോകുന്നതല്ലെന്നു ലക്ഷ്മണൻ
 ചൊല്ലു. പക്ഷേ, അതൊന്നും സീതയുടെ പരിഭ്ര
 മത്തിനു തക്ക സമാധാനമായില്ല. ലക്ഷ്മണന്റെ
 മനോനിശ്ചയവും ധൈര്യവും കണ്ടപ്പോൾ, ത
 ന്റെ ദീനാവസ്ഥയിൽ അവൻ അനുകമ്പയും രാ
 മന്റെ പേരിൽ സ്നേഹവും ഉല്ലേന്നാണ് സീത
 തീർച്ചയാക്കിയത്. അതുകൊണ്ടു സാധാരണ സ്ത്രീ
 കൾക്കു സഹജമായ ചാപല്യത്തോടുകൂടി സീത മു
 ജ്ജവാക്കു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഒടുവിൽ, ദൃസ്സഹമായ
 ദുർവ്വാരകൾ കേട്ടു വ്യസനിച്ചു, സീതയെ ധനദേവ
 തമാരെ ഭരമേല്പിച്ചുകൊണ്ടു വില്ലം അമ്പും എട്ടു

ആ ലക്ഷ്മണൻ രാമനെ അന്വേഷിക്കുവാനായി
ആശ്രമം വിട്ടുപോയി.

ലക്ഷ്മണൻ പോയപ്പോഴാണ് ലോരാറണ്ണു
ത്തിലുള്ള വിജനമായ ഒരു ആശ്രമത്തിൽ ഏകാ
കിനിയായിരുന്നാൽ സംഭവിക്കാവുന്ന ആപത്തുക
ളെ കുറിച്ചു സീതയ്ക്കു ബോധ്യം വന്നത്. എങ്കിലും
ഭർത്താവിനു നേരിട്ടിരിക്കുന്ന ആപത്തിനെ കുറിച്ചു
ള്ള ഉൽക്കണ്ഠയുടെ, ശക്തികൊണ്ടു സീത അവളു
ടെ അവകടസ്ഥിതിയുടെ ഗൗരവം അറിഞ്ഞില്ല.
സീത വിചാരനിമഗ്നയായി രാമലക്ഷ്മണന്മാരുടെ
വരവും കാത്തു നില്ക്കുമ്പോൾ, വളരെ പൂജ്യനായ
ഒരു യോഗീശ്വരൻ ആശ്രമത്തിൽ കയറി ചെന്നു.
മുങ്ങിച്ചാവാൻ ഭാവിക്കുന്ന ഒരുവൻ ഒഴുകിപ്പോകു
ന്ന ഒരു ചുള്ളിക്കോൽ തന്റെ ജീവരക്ഷയ്ക്കു സഹാ
യമാകുമെന്നു വിശ്വസിച്ചു സമാധാനപ്പെടുന്നതു
പോലെ, യതീശ്വരന്റെ ആഗമനം അവൾക്ക്
അല്പം ആശ്വാസകരമായിത്തീർന്നു. അവൾ സമാ
ധാനത്തോടുകൂടി യോഗീശ്വരനെ യഥോചിതം
സൽക്കരിച്ചിരുന്നതിന്നു, ഒരേ വർത്തമാനങ്ങൾ പര
യുന്നകൂട്ടത്തിൽ സീതയുടെ വിജനവാസത്തിനുള്ള
കാരണവും മറ്റും യതീശ്വരൻ ചോദിച്ചറിഞ്ഞു.

അവളുടെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതികളെല്ലാം ഗ്രഹിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ, യോഗിയുടെ മട്ടെല്ലാമൊന്നു മാറി. എന്നു തന്നെയല്ല, താൻ തല്ക്കാലം ഒരു കപടസമ്പ്രദായമാണെന്നും സീതയെ കൊണ്ടുപോകാൻ വന്നതാണെന്നും പറഞ്ഞുകൊണ്ടു യതി അവളുടെ സ്വതേയുള്ള രൂപവും ധരിച്ചു. പത്തു തലകളും ഇരുപതു കൈകളുമുള്ള രാവണന്റെ ഭയങ്കരകൃതികളെല്ലാം സീത വേടിച്ച് കണ്ണുപൊത്തി ഉറക്കെ നിലവിളിക്കാൻ തുടങ്ങി. അശ്രദ്ധമായ ആ സ്ത്രീയുടെ വാചാപം രാവണന്റെ മനസ്സിൽ എളുപ്പമേ അനുഭവിയെ ജനിപ്പിച്ചില്ല. സീതയുടെ മുറവിളി കേട്ടു രാമലക്ഷ്മണന്മാർ ഓടി എത്തുന്നതിനു മുമ്പായി അവളെ വല്ല വിധേനയും തട്ടിക്കൊണ്ടു പോകേണമെന്നു മാത്രമേ അവർക്കു വിചാരമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതുകൊണ്ട് അവർക്കു തിടുക്കപ്പെട്ട സീതയെ എടുത്തു തന്റെ തേറിൽ വെച്ച് ആശ്രമത്തിൽനിന്നു കഴിയുന്ന വേഗത്തിൽ തേരോടിച്ച് പോകയും ചെയ്തു. കയ്യും കാലും കെട്ടി തണ്ടിന്മേൽ എടുത്തുകൊണ്ടു പോകുന്ന സൂക്ഷ്മപ്രാണഭയംകൊണ്ട് വഴിനീളെ എത്രതന്നെ നിലവിളിച്ചാലും ഘാതകന്മാർക്കു അതിന്റെ മേൽ, അവരുടെ ആത്തിനിമിത്തം, ആർത്ത തോന്നുകയി

പ്ലല്ലം. അതുപോലെ, വഴിനീളെ തേരിലിരുന്നു മുറവിളിച്ചുടന്ന സീതയുടെ മേൽ ദുർമ്മോഘിയായ രാവണൻ ലവലേശം ആദർശ്യനായില്ല. “അധ്വാനത്തികൽനിന്നു ശൂനകൻ മന്ത്രംകൊണ്ടു ശുദ്ധമം പൂരോഘം കൊണ്ടുപോകുന്ന”തുപോലെയാണു താൻ ഈ സീതയെ കൊണ്ടുപോകുന്നത് എന്നു മത്തനായ ദശാസ്യൻ ഗ്രഹിച്ചതുമില്ല.

“ആപത്തുവന്നടുത്തിടുന്നകാലത്തു ശോഭിക്കയില്ലെടോസജ്ജനഭാഷിതം ദുർജ്ജനന്തരം, കുറിച്ചുള്ള വിശ്വാസവും സജ്ജനത്തോടുവിപരീതഭാവവും ദേവദിജകലധർമ്മവിഭേഷവും പൂർവ്വബന്ധുക്കളിൽവാച്യോരുവൈരവും വർദ്ധിച്ചുവർദ്ധിച്ചവംശനാശത്തിനു കർത്തൃത്വവുംതനിക്കാസ്സന്നകൂടമേ.”

വൃ. ബാലീവധം.

പണ്ടു ദക്ഷിണ ഇന്ത്യയിൽ പൂർവ്വപശ്ചിമഘട്ടങ്ങളുടെ മദ്ധ്യപ്രദേശങ്ങളിൽ ആയുന്മാരിൽനിന്നും രാക്ഷസന്മാരിൽനിന്നും വൃത്യംസല്ലെട്ട ഒരു ജാതി

കാർ താമസിച്ചിരുന്നു. അനാർട്ടന്മാരെ അവരുടെ
 ആചാരാദികൾ അനുസരിച്ച് ആർട്ടന്മാർ കാരോ
 പ്രത്യേകജീവികളായി ഗണിച്ചുപോന്നിരുന്നു എ
 ന്നതിനു സംശയമില്ല. സസ്യഭുക്കുകളും സമാധാന
 ശീലന്മാരും അവരിഷ്ടതന്മാരും മലംപ്രദേശങ്ങളിൽ
 താമസിച്ച കാലംകഴിക്കുന്നവരുമായ പ്രസ്തുതവർഗ്ഗ
 കാരെ ആർട്ടന്മാർ 'വാനരന്മാർ' എന്നാണ് വി
 ളിച്ചിരുന്നത്. ഇവരെ വാനരന്മാരെന്ന് ആർട്ട
 ന്മാർ നാമകരണം ചെയ്തതിനുശേഷം ഈ "വാ
 നരന്മാർ" വാലു സൃഷ്ടിച്ചതു കവികളാകുന്നു. ബ്ര
 ഹ്മസൃഷ്ടിയിൽ ഈ വർഗ്ഗക്കാർക്ക് ഇങ്ങിനെ ഒരു അ
 വ്യയം ഉണ്ടായിരുന്നതായില്ല. ഇവരുടെ സന്താ
 നരുളായ ജാതിക്കാർ ഇപ്പോഴും ഉത്തരഇന്ത്യയി
 ലും ദക്ഷിണഇന്ത്യയിലും ഉള്ളവർ വാലില്ലെന്ന
 വാസ്തവം നമുക്ക് അനുഭവമാണല്ലോ. ഉത്തര
 ഇന്ത്യയിൽ നീലഗിരിയിൽ ഇപ്പോഴുമുള്ള 'കോൺ' എ
 ന്ന ജാതിക്കാരും ദക്ഷിണഇന്ത്യയിൽ, പ്രത്യേകിച്ചു
 നമ്മുടെ ഈ നാടുകളിൽ 'കളങ്കോരി'കൾ എന്നു
 പറയപ്പെടുന്ന ജാതിക്കാരും ഇവരുടെ സന്താന
 ങ്ങളുണ്ടത്രെ. ഇവർ "ഹനുമാൻ" മുതലായ പ
 രാമനന്മാരെ ആരാധിച്ചുപോരുന്നതും പണ്ടത്തെ
 വാനരന്മാരുടെ പേരുകൾ ധരിക്കുന്നതും ഈ സാ

ഗതിയെ തെളിയിക്കുന്നതിനു മതിയായ ലക്ഷ്യങ്ങളുമാകുന്നു.

ഇവരുടെ ചില ആചാരങ്ങളിൽനിന്നും മറ്റും ഈ വാനരന്മാർ പണ്ട് ഇന്ത്യയിൽ വന്നിട്ടുള്ള 'അസിറി'യരുടെ സന്തതികളാണെന്ന് ഉഷാമിഷുവാൻ വഴിയുണ്ട്. അസിറിയന്മാരെപ്പോലെ തന്നെ ഈ വാനരന്മാരും സൂർയാരാധനക്കാരായിരുന്നു. ബാലിയുടെ സൂര്യനമസ്കാരം, സുഗ്രീചൻ സൂര്യപുത്രനാണെന്ന അഭിമാനം, ഫനുമാൻ സൂര്യശിഷ്യനാണെന്ന ഐതിഹ്യം മുതലായ സംഗതികൾ ഈ ഉഷാമത്തെ ബലപ്പെടുത്തുന്നതേയുള്ളൂ.

വാനരന്മാർക്കും മറ്റുള്ളവരെപ്പോലെ തന്നെ സ്ത്രീയുമായ ഒരു രാജാവുമാരും രാജ്ഞിയായിരുന്നതും ഉണ്ടായിരുന്നു. കിഷ്കിന്ധയായിരുന്നു ഇവരുടെ തലസ്ഥാനം; രാജാവു ബാലിയും ആയിരുന്നു. ആയുർവാഹിണിയാണെന്നും രാജ്ഞിയെപ്പോലെയാണെന്നും വാനരന്മാർക്കു യുദ്ധതന്ത്രപരിഷ്കാരം നാമത്സ്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. വാൾ, കോ, വില്ല്, അമ്പു മുതലായ ആയുധങ്ങൾകൊണ്ടായിരുന്നില്ല അവിടെ യുദ്ധം. വാനരന്മാരുടെ പ്രധാന ആയുധങ്ങൾ കല്ലും കമ്പനയും തടിയും വടിയുമാണിരുന്നു. മുഷ്ടിയുദ്ധത്തിൽ അവർ മഹാ സമർത്ഥന്മാരും ഭീമപരാക്രമികളുമാ

യിരുന്നു എന്നതിനു സംശയമില്ല. ഉത്തരദേശീയരായ ആയുന്മാരേയും അവരുടെ പരിഷ്കൃതസ്ഥിതിയേയും കുറിച്ചു രാമായണകാലത്തു വാനരന്മാർ അറിഞ്ഞിരുന്നു എന്നും അവരുടെ ഇടയിലും സംസ്കൃതഭാഷ അഭ്യസിച്ചതുടങ്ങിയിരുന്നു എന്നും ഉഘ്രമിഹിരവുമാണ്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ധന്വന്തരിയുടെ സംഭാഷണത്തിൽനിന്ന് അയാൾ ഒരു വൈയാകരണനാകുന്നു എന്നു രാമനു തോന്നിയതായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ജാംബവന്തന്റെ മകളായ ജാംബവതിയെ വിവാഹംചെയ്തതായി ഭാഗവതകഥയിൽ നിന്നു തെളിയുന്നതിനാൽ, പിൻകാലങ്ങളിൽ ആയുന്മാരും ഇവരും തമ്മിൽ വിവാഹാദി സാംസക്രികസംഗതികളിൽ അന്യോന്യം അനുകൂല്യത്തോടെ വർത്തിച്ചിരുന്നു എന്നും ഉഘ്രമിഹിരം.

മാരിചന്തന്റെ മായം മനസ്സിലാക്കി രാമലക്ഷ്മണന്മാർ പരിഭ്രമിച്ച് ആശ്രമത്തിലേക്ക് ഓടിയെത്തി. സീതയെ അവിടെ എങ്ങും കണ്ടില്ല. ആശ്രമത്തിലും അടുത്തുള്ള വൃക്ഷങ്ങളുടെയിലും തിരഞ്ഞിട്ടും ഉറക്കെ വിളിച്ചിട്ടും സീതയെ കാണാത്തതുകൊണ്ടു രാമലക്ഷ്മണന്മാർ അത്യന്തം വ്യസനത്തോടെ

പരിഭ്രമത്തോടും കൂടെ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും കറങ്ങിത്തുടങ്ങി. സീതയ്ക്കു നേരിട്ട ആപത്ത് എന്താണെന്ന് ഊഹിച്ചറിയാൻപോലും ആശ്രമത്തിലും സമീപത്തും യാതൊരു ലക്ഷ്യവും കണ്ടില്ല. എങ്കിലും, 'കുന്തംപോയാൽ കുടത്തിലും തപ്പണം' എന്ന ചൊല്ലുപ്രകാരം അവർ കാടുകൾ മുഴുവൻ തിരഞ്ഞുകൊണ്ടു അല്പം തെക്കോട്ടു വന്നപ്പോൾ അഴിഞ്ഞ ഒരു തേരം ഒടിഞ്ഞ വില്ലുകളും മുറിഞ്ഞ അമ്പുകളും മറ്റും കിടക്കുന്നതു കണ്ടു. ഈ യുദ്ധ സാമഗ്രികൾ കണ്ടപ്പോൾ, സീതയെ എന്തൊ ഒരു രാക്ഷസൻ കടുക്കൊണ്ടുപോകുന്ന വഴിക്ക് അന്ത്യൻ അവനെ തടുത്തു യുദ്ധം ചെയ്തു എന്നും ജയിച്ചവൻ സീതയേയും കൊണ്ടു തിരിച്ചു എന്നും രാമൻ ഊഹിച്ചു. ഇങ്ങിനെ ആലോചിച്ചു ഓടിച്ചുപോകുന്നുണ്ടു നടുക്കമ്പോൾ, എറാവും ഭയങ്കരമായ ഒരു രൂപം വഴിമധ്യേ കിടക്കുന്നതു കണ്ടു. സീതയെ കൊന്നു തിന്ന ജന്തുവാണു' ആ കിടക്കുന്ന രൂപം എന്നു രീച്ചുന്മാർക്കി രാമൻ അതിനെ കൊല്ലുവാൻ ലക്ഷ്മണനോടു വില്ലും ശരവും വാങ്ങി. ആ സമയം അസന്നഭൃത്യവായ ആ സത്വം "പദ്യനല്ലഹം തവ ഭക്തനായോരു ദാസൻ" എന്നു തൊഴുതുകൊണ്ടു രക്ഷനോടു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടു രാമൻ അടുത്തു

ചെന്നു. അതു മുറിവോടു മരിക്കാറായ ജടായുവഴി
 യിരുന്നു. പിതൃബന്ധുവും തന്റെ സ്നേഹിതനുമായ
 ജടായുവിന്റെ ശോചനീയസ്ഥിതി കണ്ടു രാമൻ
 വളരെ വ്യസനിച്ചു. പിന്നെ, അവിടെ നടന്ന സ
 കല സംഗതികളും ജടായു രാമനോടു പറഞ്ഞു. ജ
 ടായു അയാളുടെ വാസസ്ഥലത്തിരിക്കുമ്പോൾ, രാ
 മലക്ഷ്മണന്മാരുടെ പേരു വിളിച്ചു നിലവിളിക്കുന്ന
 ഒരു സ്ത്രീയുടെ ശബ്ദം കേട്ടു. അസംഗതിയായി ഇ
 ണ്ടിനെ ഒരു സ്ത്രീ നിലവിളിക്കുന്നതിനുള്ള കാരണം
 ഗ്രഹിക്കുവാൻ അയാൾ പുത്തിരങ്ങിയപ്പോൾ,
 അതിവേഗം ഓടിച്ചുപോകുന്ന ഒരു തേരിൽ നി
 ന്നാണ് ആ നിലവിളി കേൾക്കുന്നത് എന്നും രാമ
 നെ വിളിച്ചു നിലവിളിക്കുന്ന സ്ത്രീ സീതയാണെന്നും
 അയാൾക്കു മനസ്സിലായി. എന്നുതന്നെയല്ല,
 രാമലായുധയെ മോഷ്ടിച്ച കള്ളൻ രാവണനാണെന്നും
 ഗ്രഹിച്ചു. ഉടനെ ജടായു രാവണനോടു എ
 തിർത്തു തേരം വില്ലും മുറിച്ചു. തന്റെ ഉദ്ദേശസാ
 ദ്ധ്യത്തിന്നു തടസ്ഥം നേരിട്ടതു കണ്ടു രാവണൻ
 കോപിച്ചു ചന്ദ്രമാസംകൊണ്ടു വെട്ടി ജടായുവി
 നെ വിട്ടു. രാവണൻ വേറെ ഒരു തേരിൽ കയറി
 ദേവിയേയുംകൊണ്ടു പേരുകയറിച്ചെയ്തു. പോകുന്നസ
 മയം ദുഃഖപരവശമായ സീത “നീ ഭർത്താവിനെ

കണ്ടു വിവരം പറയണം” എന്നു പറഞ്ഞു ജടായുവിനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ഇത്രയും വൃത്താന്തം പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ജടായു മരിക്കുകയും ചെയ്തു. രാമലക്ഷ്മണന്മാർ ബന്ധുവിന്റെ ശരീരം സംസ്കരിച്ചതിനു ശേഷം വീണ്ടും സീതാനേപഷണത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു.

സീതയെ കൂട്ടു രാവണനാണെന്നും കൊണ്ടു പോയതു തെക്കോട്ടാണെന്നും മാത്രമേ ജടായുവിൽ നിന്നു ഗ്രഹിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. എങ്കിലും, ദക്ഷിണദേശങ്ങളിലാണ് സീതയെ അന്വേഷിക്കേണ്ടത് എന്നു തീർച്ചയാക്കി രാമലക്ഷ്മണന്മാർ അധിടനിന്നു കറുപ്പും മലകളും കടന്നു നേരെ തെക്കോട്ടു തിരിച്ചു. കൃഷ്ണാനദി കടന്ന് അല്പം തെക്കോട്ടു ചെന്നപ്പോൾ, മനോഹരമായ ഒരു താഴ്വാരത്തിൽ വെച്ച് അവർ അതി തേജസ്വിയായ ഒരു ബ്രഹ്മചാരിയെ കണ്ടു. രണ്ടുകൂട്ടരും അന്വേഷണം വർത്തമാനങ്ങൾ ചോദിച്ചു. രാമലക്ഷ്മണന്മാരോട സൂക്ഷ്മസ്ഥിതികളെല്ലാം ഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ, താൻ സുഗ്രീവന്റെ മന്ത്രിയായ ഹനുമാനാണെന്നും സുഗ്രീവൻ മറ്റു മൂന്നു മന്ത്രിമാരോടുംകൂടി അടുത്തു കാണുന്ന ജഗദ്ഗുഹത്തിലിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നും വേഷച്ഛന്നനായ ബ്രഹ്മചാരി രാമനോടു പറഞ്ഞു. ബാലിയെ പേ

ടിച്ചു ഋഷ്യമൂകാചലത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന സുഗ്രീവൻ
 രാമലക്ഷ്മണന്മാരെ അസംഗതിയായി ആ വനപ്ര
 ദേശത്തു കണ്ടതുകൊണ്ട് അവർ ശത്രുവർഷ്ണകാരാ
 യിരിക്കുമെന്നും തന്നെ ഉപദ്രവിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടിരി
 ക്കുകയാണെന്നും ശങ്കിച്ചു. ഈദൃശമായ സംശയം
 മുക്തമാക്കു സഹജവുമാണ്. അതുകൊണ്ടു ബാലി
 യുടെ പ്രേരണയിന്മേൽ തന്നെ ഉപദ്രവിക്കാൻ വ
 രുന്ന അവരുടെ വാസ്തവം ഗ്രഹിക്കുവാനാണ് അ
 യാൾ ഹന്തമാനെ അയച്ചത്. രാമലക്ഷ്മണന്മാർ
 ശത്രുവർഷ്ണകാരല്ലെന്നു ബോദ്ധ്യം വന്നപ്പോൾ ഹ
 നമാൻ അവരെ ബഹുമാനപൂർവ്വം സുഗ്രീവന്റെ
 അടുക്കലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി.

സുഗ്രീവൻ രാമനെ വന്ദിച്ച് അന്യോന്യം കു
 ശലപ്രശ്നങ്ങൾ ചെയ്തു ശേഷം കാരോ വർത്തമാനങ്ങ
 ളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു ദിവസം യദൃച്ഛയാ കണ്ട ഒരു
 സഭേവത്തെ കുറിച്ചു പറഞ്ഞു. സുഗ്രീവനും നാലു മ
 ന്നിമാരും കൂടി ഒരു ദിവസം മലമുകളിലിരിക്കുമ്പോ
 ള് അകാശമാർഗ്ഗത്തു കണ്ട വിമാനം പോകുന്ന
 തും അതിൽനിന്ന് ഒരു സ്ത്രീ ദീനയായി പ്രലാപി
 ക്കുന്നതും കേട്ടു. അവർ ആ അസാധാരണസഭേ
 യ്തിനു സംഗതി എന്നാണെന്ന് ആലോചിച്ച് അ

ഇതല്ലെട്ടു നോക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾ, തേരിലിരുന്ന സ്രീ അറവളുടെ ഉത്തരീയത്തിൽ പൊതിഞ്ഞ് എന്തോ താഴത്തേക്കിട്ടു. അവർ അത് എടുത്തഴിച്ചു നോക്കി; ഉത്തരീയഭാഗ്യത്തിൽ ആ സ്രീയുടെ ചില ആഭരണങ്ങൾ കണ്ടു. സ്രീ രാമലക്ഷ്മണന്മാരെ വിളിച്ചു നിലവിളിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ട് അത് കരുതാതെ സീതാദേവി തന്നെയായിരിക്കാമെന്ന് ഇപ്പോൾ തോന്നുന്നുണ്ടെന്നു സുഗ്രീവൻ പറഞ്ഞു. സംശയനിവൃത്തിക്കായി ഉത്തരീയഭാഗ്യം രാമന്റെ തിരുമുഖിൽ കൊണ്ടുവന്നു വെച്ചു. ആഭരണങ്ങൾ സീതയുടെയാണെന്നു തീർച്ചയായി. സീതാമോഷണത്തെ കുറിച്ച് ഇതൊരു നല്ല തെളിവാണ്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ദേവിയെ ലങ്കയിലേക്കാണ് രാവണൻ കൊണ്ടുപോയിരിക്കുന്നത് എന്നും കൊല്ലേണമെന്നല്ലാ അയാളുടെ ഉദ്ദേശമെന്നും ഇതിൽനിന്ന് ഉഘടിക്കാമല്ലോ.

അതുകൊണ്ടു കാർത്യായ്യാജ്യത്തിന്നു രാമസുഗ്രീവന്മാർ പരസ്പരസഹായം ചെയ്തു ബന്ധുക്കളായിരിക്കുന്നതാണെന്ന് അഗ്നിസാക്ഷികമായി സത്യം ചെയ്തു. ഇവരുടെ കരോരിലെ നിശ്ചയം ശ്രീരാമൻ ബാലിയെ കൊന്നു സുഗ്രീവനു രാജ്യം കൊടുക്കുന്നതായാൽ, സുഗ്രീവൻ സീതയെ അന്വേഷിച്ചു കണ്ടു

പിടിക്കാമെന്നായിരുന്നു. കരാറിലെ നിശ്ചയപ്രകാരം ബാലിയെ കൊല്ലത്തക്ക ശക്തി രാമനുണ്ടോ എന്നു സുഗ്രീവൻ അല്പം ഒരു സംശയം ജനിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ആ കാര്യം തീർച്ചയാക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു സുഗ്രീവൻ അസാമാന്യവലിപ്പമുള്ള ഒരു തലയോടു ശ്രീരാമനെ കാണിച്ചു; ആ തലയോടു എടുത്തു നീക്കുന്നവനേ ബാലിയെ കൊല്ലാൻ കഴിയുള്ളൂ എന്നും പറഞ്ഞു. രാമൻ അതു കേട്ടു ലേശവും പ്രയാസം കൂടാതെ തന്റെ കാൽകൊണ്ട് ആ തല എടുത്തൊറിഞ്ഞു. ഇതു കണ്ടു സുഗ്രീവാദികൾ സന്തുഷ്ടന്മാരായെങ്കിലും, ഒരു പരീക്ഷയ്ക്കുടെ കഴിക്കേണമെന്നു സുഗ്രീവൻ തീർച്ചയാക്കി; വട്ടത്തിൽ നില്ക്കുന്ന ഏഴു സാലങ്ങൾ രാമനെ കാണിച്ചു; ഇവയെ ഓരസ്രംകൊണ്ടെണ്ണി ഒരു സമയത്തുതന്നെ മുറിക്കുന്ന പക്ഷം രാമനു ബാലിയെ നിശ്ചയമായും കൊല്ലാൻ കഴിയുമെന്നു മറിയിച്ചു. രാമൻ അതും നിഷ്പ്രയാസേന സാധിച്ചു. ഇതു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തലയോടിന്റേയും സാലങ്ങളുടേയും ഐതിഹ്യം എന്താണെന്നറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്നു രാമൻ സുഗ്രീവനോടു ആവശ്യപ്പെട്ടു. ബാലി ഗുസ്തി പിടിക്കുന്നതിനായി നിറുത്തിയിരിക്കുന്ന വൃക്ഷങ്ങളാണ് സാലങ്ങൾ; വൻകൈത്തരിപ്പു സഹിക്കാതാവുമ്പോ

ഓരോരുത്തരുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു് അടിക്കുകയും പിടിക്കുകയും ഉലയ്ക്കുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്ന സമയം ഏഴിനേരയും ഇലകളും കാമ്പുകളും കൊഴിഞ്ഞു താഴത്തു വീഴും. ഈ കഥയിൽനിന്നു ബാലി എത്രത്തോളം ശക്തനും ഗവ്വിഷ്ണുമാണെന്നു രാമനു മനസ്സിലായി. അതിന്റെ ശേഷം തലയോടിന്റെ കഥ സുഗ്രീവൻ താഴെ വരമ്പ്രകാരം പറഞ്ഞു.

“ബാലിയുടേ ഞാനും സുഖമായി കിഷ്കിന്ധയിൽ താമസിക്കുന്ന കാലത്ത് ഒരു ദിവസം ‘ദുന്ദുഭി’ എന്നു പേരായ ഒരു അസുരൻ ബാലിയെ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധത്തിനു വിളിച്ചു. ജ്യേഷ്ഠൻ കോപിച്ചു ചെന്നു ദുന്ദുഭിയുടെ തല ചവിട്ടിപ്പറിച്ച് വലിച്ചെറിഞ്ഞു. ആ തലയിൽനിന്ന് ഒലിച്ചിരുന്ന രക്തം മതംഗമഹർഷിയുടെ അശ്രമത്തിൽ വീണു. രക്തംകൊണ്ട് ആശ്രമം അശുഭമായതു കണ്ടു കോപിച്ചു മഹർഷി ‘ബാലി ഇവിടെ വന്നാൽ അവന്റെ തല പൊട്ടിത്തെറിക്കട്ടെ’ എന്നു ശപിച്ചു. അതിൽപിന്നെ ബാലി ഇവിടെ വരാറില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് ഞങ്ങൾ ബാലിയുടെ ബാധകൂടാതെ ഈ സ്ഥലത്തു താമസിക്കുന്നത്. ദുന്ദുഭിയുടെ മരണാനന്തരം നടന്ന ഒരു സംഗതിയാണ് ബാലിക്ക് എന്നോടു ശത്രുത്വമുണ്ടാവാനു കാരണം”.

“ഭന്ദിയുടെ പുത്രനായി ‘മായാവി’ എന്നു പേരായ ഒരു അസുരൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹനെ കൊന്ന പക വീഴ്ചവാൻ ഒരു ദിവസം മായാവി വന്നു ബാലിയെ പോരിനു വിളിച്ചു. ബാലി നോട്ടിച്ചു ചെന്നപ്പോൾ അസുരൻ തിരിച്ചോടി. പിന്നാലെ ബാലിയും ചെന്നു. ഇതു കണ്ടു ഞാനും ജ്യേഷ്ഠൻറ പിന്നാലെ പോയി. അസുരൻ ഒരു ഗുഹയിലേക്കോടിക്കയറി. അപ്പോൾ പിന്നാലെ ബാലിയും കടന്നു. ജ്യേഷ്ഠനെ തനിയെ ഗുഹയിലേക്കയക്കാൻ എനിക്കു സമ്മതമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നുള്ളൊരു കണ്ടുപോകാൻ ജ്യേഷ്ഠനും സമ്മതമില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എന്നെ വിലദപാരത്തിൽ നിറുത്തി. വിലമുഖത്തു രക്തം കണ്ടാൽ ജ്യേഷ്ഠൻ മരിച്ചു എന്നും പാശ കണ്ടാൽ അസുരൻ മരിച്ചു എന്നും തീർച്ചയാക്കിക്കൊള്ളേണമെന്ന് എന്നോടു പറഞ്ഞു. ഒരു മാസം ഞാൻ ജ്യേഷ്ഠൻറ വരവു കാത്തു ഭ്രമിച്ചു വിലമുഖത്തുതന്നെ താമസിച്ചു. ഒടുവിൽ ഒരു ദിവസം ഗുഹയിൽനിന്നു രക്തം, വന്നതിനാൽ ജ്യേഷ്ഠൻ മരിച്ചു എന്നു കരുതി ഞാൻ വിലദപാരം കടന്നു ഭ്രമിച്ചു കിഷ്കിന്ധയിലേക്കു പോയി. ജ്യേഷ്ഠനും സംഭവിച്ച ആപത്തിനെക്കുറിച്ചു സകല ജനങ്ങളും നിവ്വാജമായി വ്യാപനിച്ചു. രാജാവിൻറ മര

ണം നിമിത്തം പ്രജകൾ ഭീശ്ചകാലം ദുഃഖമാചരിച്ചിരുന്നാൽ രാജ്യത്ത് അരാജകത്വം സംഭവിക്കിലോ എന്നു യേശുക്രിസ്തു മന്ത്രിമാരും മറ്റും കൂടി ആലോചിച്ചു എന്നു രാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്തു. ഒരു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ബാലി തിരിയെ കിഷ്കിന്ധയിൽ വന്നു. മരിച്ചുപോയെന്നു വിചാരിച്ച ആൾ തിരിച്ചു വന്നതുകൊണ്ടു ഞങ്ങളെല്ലാം വളരെ സന്തോഷിച്ചു അദ്ദേഹത്തിനെ എതിരോടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നു. പക്ഷെ, ഞാൻ ചരിച്ചു എന്നാണ് ജ്യേഷ്ഠൻ വിചാരിച്ചത്. എന്റെ പരമാർത്ഥങ്ങളൊന്നും അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചില്ല. അതുകൊണ്ട് എന്നെ നാട്ടിൽനിന്ന് അട്ടിപ്പുറത്തോടിച്ചു. ഞാൻ മന്ത്രിമാരായ ഫനാമൻ, നീലൻ, ഗവയൻ, ഗവക്ഷൻ എന്നീ കാണുന്ന നാലു വിശ്വസ്തന്മാരോടുകൂടി ഇങ്ങോട്ടു പോരുകയും ചെയ്തു”.

ഇങ്ങിനെ സുഗ്രീവൻ അയാളുടെ സുകൃതസ്ഥിതികളെല്ലാം പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആശ്രിതവത്സലനും ഭീനദയാലുപമായ രാമൻ അയാളെ കരിച്ചു വളരെ വാത്സല്യം തേണി. പിന്നെ എല്ലാവരും കൂടെ ആലോചിച്ചു ബാലിയെ ചോരിനു വി

ഉഭയേണമെന്നു തീർച്ചയാക്കി. സുഗ്രീവൻ കിഷ്കിന്ധ
 യുടെ ഗോപുരപാദത്തിൽ ചെന്നു ബാലിയെ പേര
 റിനു വിളിച്ചു. രാമാദികൾ സമീപത്തുള്ള ഒരു വൃ
 ക്ഷുക്കൂട്ടത്തിൽ മറങ്ങിരുന്നു. സുഗ്രീവൻ പോരിനു
 വിളിക്കുന്നതു കേട്ടു ബാലി പല്ലം കടിച്ചു കയ്യും ച
 തട്ടിക്കൊണ്ടു പുറത്തേക്കു വന്നു. പിന്നെ ശക്തനും
 രായ ജ്യേഷ്ഠാനുജനാർ തമ്മിലുണ്ടായ മുഷ്ടിയുദ്ധം
 ഇന്നപ്രകാരമെന്നു വിവരിക്കുവാൻ പ്രയാസമാണ്.
 തന്നെപ്പോലെ കായബലം മറാക്ഷ്മില്ലെന്നുള്ള ഭ
 ഡവിശ്വാസംകൊണ്ടു ബാലിയും പ്രബലനായ ബ
 സുവൃക്കൂതിനാൽ താൻ വിജയിയാകുമെന്നു പൂണ്ണ
 വിശ്വാസംകൊണ്ടു സുഗ്രീവനും അന്യോന്യം ബഹു
 മാനം ജനിക്കത്തക്കവണ്ണം അതി ഭയങ്കരമായി യു
 ധം ചെയ്തു. രണ്ടുപേരും കെട്ടിപ്പിണഞ്ഞു തട്ടിമ
 റിഞ്ഞും പിണമുരണ്ടും ചോരപുരണ്ടും നിന്നു യുദ്ധം
 ചെയ്യുന്നതിനു മദ്ധ്യേ കാണുന്ന പക്ഷു ബാലി ഏതാ
 ണ് സുഗ്രീവനേതാണ് എന്നു തിരിച്ചറിയുവാൻ പാ
 ടില്ലാതായി. ഒടുവിൽ ബാലിയുടെ ചവിട്ടും കുത്തും
 അടിയും ഇടിയും കൊണ്ടു ചോരയും മർദ്ദിച്ചു സു
 ഗ്രീവൻ തോറ്റോടി; ബസുവൃക്കൂടെ അടുക്കൽ
 ചെന്നു തന്റെ അപരയായ്തന്നെ കരിച്ചു പൃസനിച്ചും
 രാമന്റെ ഉദാസിനതയെ കരിച്ചു പരിഭവിച്ചും ഞ

വലാധിപ്പെട്ടു. യുദ്ധമദ്ധ്യത്തിൽ താൻ ബാലിയുടെ നേരെ അസ്രമയജ്ഞാത്തത്, അവനെ വേർതിരിച്ചറിവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതിനാൽ, വെളുപ്പുവസ്ത്രം തേച്ചതു പാണ്ടായിപ്പോയെങ്കിലോ എന്നു സംശയിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും മാറ്റം പറഞ്ഞു രാമൻ സുഗ്രീവനെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. മേലിൽ സുഗ്രീവനെ തിരിച്ചറിവാനായി എന്തെങ്കിലും ഒരു അടയാളം കെട്ടണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. രാമന്റെ കല്ലുനമ്പ്രകരം ലക്ഷ്മണൻ ഒരു പൂമാല കെട്ടി സുഗ്രീവന്റെ കഴുത്തിൽ ഇട്ടു. സുഗ്രീവൻ സന്തുഷ്ടനായി വീണ്ടും യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെട്ടു. രണ്ടാമതും സുഗ്രീവൻ ചെന്നു പോരിനു വിളിക്കുന്നതു കേട്ടു ബാലി പിന്നെയും അരയുരം തലയുരം മുറുക്കി യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ, അയാളുടെ ഭയത്താലായ താൻ ചെന്നു തടുത്തു പോകാൻ പാടില്ലെന്നു വിശ്വസിച്ചു. അപ്രകാരം അറിയുന്നതു കേട്ടു പൃഥ്വിയുടെ പ്രാർത്ഥനയ്ക്കു മറുപടി നൽകി. അപ്പോൾ സുഗ്രീവൻ പ്രാർത്ഥനയ്ക്കു മറുപടി നൽകി. അപ്പോൾ സുഗ്രീവൻ പ്രാർത്ഥനയ്ക്കു മറുപടി നൽകി.

കൊണ്ടു കേവലം സ്ത്രീചാപല്യമാണെന്നു മാത്രമേ ബാലി വിചാരിച്ചുള്ളൂ. പക്ഷേ, താര ഭർത്താവിനെ തടഞ്ഞു നിർത്തിയത് അകാരണമായിട്ടോ അന്യായമായിട്ടോ അല്ല. ഒരിക്കൽ തോരോടിയ ശത്രു രണ്ടാമതും ഗർഭം നശിച്ചു നേരിടുമ്പോൾ, അവനു പ്രബലനായ ഒരു ബന്ധു പിൻബലമുണ്ടെന്നും ആ ബന്ധുവിന്റെ പ്രേരണകൊണ്ടാണ് അവൻ രണ്ടാമതും വന്നിരിക്കുന്നതെന്നും വിചാരിക്കണമെന്നു താര പറഞ്ഞതു വളരെ ന്യായമായ ഒരു യുക്തിയാകുന്നു. എന്നുതന്നെയല്ല, താരയുടെ പുത്രനായ അംഗദൻ കാട്ടിൽ നായാട്ടിനു പോയിരുന്നപ്പോൾ, രാമസുഗ്രീവന്മാർ തമ്മിൽ ചെയ്ത കുരാറിനെ കുറിച്ചു കേട്ടു വർത്തമാനവും അപ്പോൾ പുത്രൻ പറഞ്ഞറിഞ്ഞിരുന്നു. അതുകൊണ്ടല്ലാമാണ് ഭർത്താവിന്റെ പാപാപാട് അശുഭസൂചകമെന്നു താരയ്ക്കു തോന്നിയത്. പക്ഷേ, ബാലി അതൊന്നും വകവെച്ചില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, പ്രബലന്മാർ നിസ്സാരന്മാരോടു ചേന്ന് അവരെ സഹായിക്കുന്നതു ലൗകികമായ അനുഭവത്തിനു വിപരീതമാണെന്നായിരുന്നു അയാളുടെ വിശ്വാസം. അതുകൊണ്ടു ശക്തനായ രാമൻ അവിടങ്ങളിൽ ചെന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ നിശ്ചയമായും പ്രബലനായ ത

നോടെ ചേരളു എന്നാണ് ബാലി തീർച്ചയാക്കിയത്. ഇങ്ങിനെ ചില ന്യായങ്ങൾകൊണ്ടു താരയെ സമാധാനപ്പെടുത്തി അയാൾ വീണ്ടും സുഗ്രീവന്റെ നേരെ പാഞ്ഞെടുത്തു. മുഷ്ടിയുദ്ധം അതിഭയകരമായിത്തീർന്നു. ബാലിക്കു ഗർഭം ബലവും സുഗ്രീവനു ക്ഷീണവും വർദ്ധിച്ചുതുടങ്ങി. സുഗ്രീവന്റെ നോട്ടം രാമനിടിക്കുന്ന മരങ്ങളുടനീളം കഴിഞ്ഞു. ഇനി താമസിച്ചാൽ കണക്കല്ലെന്നു രാമനും തോന്നി; ഉടനെ വില്ലു കലച്ച് ഒരു അസ്രം ഞൊടുത്തു ബാലിയുടെ മാറിടം ലക്ഷ്യമാക്കി വിട്ടു. അസ്രം ചെന്നു കൊണ്ടുമാത്രയിൽ ബാലി താഴെ വീണു. തന്നെ ഭൂമിയമ്പ് എഴുതുകൊല്ലാൻ ശ്രമിച്ചത് ആരാണെന്നറിയാതെ കോപത്തോടും അതുഭയത്തോടും അയാൾ നാലുപുറവും നോക്കിത്തുടങ്ങി. അപ്പോൾ,

‘കാണായിതദ്രോഹമൃത്തമനെത്തദാ
 ബാണവുദിക്ഷിണഹസ്തേധരിച്ചന്ദ്ര-
 പാണിയിൽ ചാപവുംചീരവസനവും
 ഇണീരവുമുദിസ്മുരവദനവും
 ചാരുജടാമകുടംപുണ്ടിടംവെട്ടു

മാറിടത്തിങ്കൽവനമാലയുപുണ്ടു.’ തന്നെ നിശ്ചയിച്ചതു രാമനാണെന്നു മനസ്സിലായപ്പോൾ,

ബാലി ദുഃഖത്തോടും കോപത്തോടും അദ്ദേഹത്തോടു വളരെ പരിഭവവാക്കുകൾ പറഞ്ഞു. കടുവിൽ ശ്രീരാമൻ ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്തു ബാലിയെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. അസ്രംപരിക്കാജ്ഞയാൽ പ്രാണവേദന ദുസ്സഹമായിത്തീർന്നു എന്നു ബാലി പറഞ്ഞതു കേട്ടു രാമൻ തന്റെ കൈകൊണ്ടു ബാണം പരിച്ചു. അപ്പോൾ അഹങ്കാരം നശിച്ചു ബാലി താരയേയും ബാലനായ അംഗദനേയും രാമനെ ഏല്പിച്ചു സുഗ്രീവനോടുള്ള വൈരം കളഞ്ഞു ഭഗവൽസ്വരൂപത്തെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു വീർച്ചസ്വർഗ്ഗം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. തദനന്തരം രാമൻ താരയേയും അംഗദനേയും അല്പാത്മമായ വാക്കുകൾകൊണ്ടും ചാത്സല്യംകൊണ്ടും ആശ്വസിപ്പിച്ചു സുഗ്രീവനെ ഏല്പിച്ചു. സുഗ്രീവനെ മഹാരാജാവായും അംഗദനെ ഇളയരാജാവായും അഭിഷേകം ചെയ്തു വാഴിക്കുവാൻ ലക്ഷ്മണനെ ഏല്പിച്ചു രാമൻ തന്റെ വാസസ്ഥലമായ ഗന്ധമാന്തിലേക്കു മടങ്ങി. തല്പോലം വർഷക്കാലമകയാൽ, നാലാം മാസത്തിൽ സീതാനേപഷണത്തിനു വേണ്ടുന്ന സന്നാഹത്തോടുകൂടി വന്നുകൊള്ളാമെന്നു വാഗ്ദത്തവും ചെയ്തു സുഗ്രീവൻ കിഷ്കിന്ധയിലേക്കും പോയി.

ൻ സീതാനേചഷണം.

വയ്ക്കാലം കഴിഞ്ഞു. ശരൽക്കാലം വന്നു. ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാർ ഗിരിഗഢപർത്തിൽ സീതാ വിരഹവും സഹിച്ചു കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നു. സുഗ്രീവൻ മഹാരാജാവായി കിഷ്കിന്ധയിൽ മിത്രകുളരൂസുഖങ്ങളും അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഇരിക്കുന്ന കാലത്ത് ഭരദിവാസം ഹനുമാൻ സുഗ്രീവനെ ചെന്നുവണങ്ങി ശ്രീരാമനോടുള്ള വാഗ്ദത്തത്തെ കുറിച്ച് ഓർമ്മപ്പെടുത്തി. എന്നുതന്നെയല്ല, രാമനോടുള്ള വാഗ്ദത്തത്തിന്നു ഭംഗം വരുത്തിയാൽ, ഇപ്പോൾ അനുഭവിക്കുന്ന സുഖമെല്ലാം ക്ഷണനേരംകൊണ്ട് അദ്ദേഹം നശിപ്പിക്കുമെന്നും 'പ്രത്യുപകാരം മറക്കുന്ന പുരുഷൻ ചത്തതിനൊക്കുമേ ജ്വലിപ്പിരുകിലും' എന്നും ഹനുമാൻ ഗൌരവമായി പറഞ്ഞു. രാമകാര്യത്തെക്കുറിച്ച് വിസ്മയിച്ചുപോയതന്റെ അപരാധത്തെ മാത്രം സുഗ്രീവൻ മനഃപൂർവ്വമായി പശ്ചാത്താപിക്കുകയും ഇനിയെങ്കിലും കാലംകളയാതെ വേണ്ടതെല്ലാം പ്രവർത്തിക്കുവാൻ മരുതിയെ ചുമതലപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

സുഗ്രീവന്റെ വരവു കാത്തിരുന്നിരുന്നു രാമ

ൽ ക്ഷമയില്ലാതായി. എന്നുതന്നെയല്ല, സുഗ്രീവൻ്റെ ഉദാസീനതയെക്കുറിച്ച് അല്പം ദേഷ്യവും തോന്നി. ജ്യേഷ്ഠൻ്റെ ഇംഗിതം മനസ്സിലായപ്പോൾ ലക്ഷ്മണൻ കോപിച്ചു വില്ലമന്വം എടുത്തു സുഗ്രീവനെ ശിക്ഷിക്കുവാനായി പുറപ്പെട്ടു. അനന്ദൻ്റെ പുറപ്പാടു പന്തിയല്ലെന്നു രാമനു മനസ്സിലായി. ലക്ഷ്മണൻ കോപിച്ചാൽ വാനരവർഗ്ഗത്തെ ഭസ്മമാക്കിക്കളയുമെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് അറിയാമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അനന്ദനോട് ഇങ്ങിനെ സൌമ്യമായി പറഞ്ഞു: 'സുഗ്രീവൻ വല്യനല്ല. അവൻ വളരെ നല്ലവനും നമ്മുടെ ഉറാബന്ധുവുമാണ്. അതുകൊണ്ട് അവനെ പേടിപ്പിക്കുകയേയ്ക്കൂ. വിവരമെല്ലാം പറഞ്ഞിട്ട് അവൻ പറയുന്ന മറുപടി കേട്ടതിനു ശേഷം വേണ്ടതുപോലെ പ്രവർത്തിക്കാം. അതല്ലാതെ അവിദ്വേഷമായി ഒന്നും ചെയ്യരുത്'. ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞെല്ലിച്ചു ലക്ഷ്മണനെ കിഷ്കിന്ധയിലേക്ക് അയച്ചു. ലക്ഷ്മണൻ കിഷ്കിന്ധയിൽ ചെന്നു വാനരന്മാർ പേടിക്കത്തക്കവണ്ണം ഒരു ചെറുത്തൊണൊലിയിട്ടു. അതുകേട്ടു വാനരന്മാർ പേടിച്ച് ആലിലപോലെ വിറച്ച് അങ്ങമിങ്ങും ഓടിത്തുടങ്ങി. വാനരന്മാരുടെ പരിഭ്രമം കണ്ട അംഗദൻ ഓടിച്ചെന്ന് അവരെ സമയോന്ന

പ്പെട്ടത്തി ലക്ഷ്മണന്റെ കാല്ല്യം വീണ്ടു നമസ്കരി
 യ്ക. പിന്നെ കാല്ല്യം മനസ്സിലാക്കി വിവരം
 സൂത്രീവനെ അറിയിച്ചു. പക്ഷെ, യോഗംകൊണ്ടും ല
 ക്ഷ്മണകൊണ്ടും സൂത്രീവൻ നേരെ ചെല്ലാതെ ഹനു
 മാനെ പറഞ്ഞയച്ചതേയുള്ളൂ. ഭക്തനായ ഹനു
 മൻ സുപ്രസന്നനായോടെ ലക്ഷ്മണന്റെ അടുക്കൽ
 ചെന്നു 'എന്തു പുറത്തുഭാഗേ നിന്നു കഴിവാൻ? അ
 നുഃപുരത്തിലാമ്മാറെഴുന്നള്ളണം' എന്നു വിനീത
 നായി അപേക്ഷിച്ചു കമാരനെ യഥായോഗ്യം ഏ
 ത്തരേറ്റു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ലക്ഷ്മണനെ കിഷ്കി
 സാപുരം മുഴുവൻ കാണിച്ചുകൊടുത്ത കൂട്ടത്തിൽ
 സീതാനേപഷണായം വരുത്തിയിരുന്ന വാനര
 സൈന്യത്തേയും കാണിച്ചു. അതു കണ്ടപ്പോൾ ല
 ക്ഷ്മണനും വളരെ സന്തോഷമായി. ഉടനെ സൂത്രീ
 വൻ തന്റെ മന്ത്രിമാരോടും സംഖ്യയില്ലാത്ത വാ
 നരസൈന്യത്തോടും കൂടി ലക്ഷ്മണനൊന്നിച്ചു രാമ
 ചന്ദ്രന്റെ അടുക്കലേക്കു പുറപ്പെട്ടു.

സൂത്രീവന്റെ ഭക്തിസ്നേഹബഹുമാനംകൊണ്ടി ക
 ണ്ടു സന്തുഷ്ടനായ ശ്രീരാമൻ എണ്ണത്തിലും വണ്ണ
 ത്തിലും ആശ്ചര്യകരമായ വാനരസൈന്യത്തെ
 മനസ്സീതത്തോടെ ഒന്നു കടാക്ഷിച്ചു. അവിടെയുള്ള
 വാനരന്മാർ മുഴുവൻ രാമഭദ്രന്റെ കീങ്കരന്മാരക

യാൽ, മേലിൽ അവർ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടത് എന്താണെന്നു കല്പിക്കണമെന്നു സുഗ്രീവൻ അപേക്ഷിച്ചു. സീതാനുപേക്ഷണാദി സകല കാര്യങ്ങളും സുഗ്രീവനെ ഏല്പിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു തനിക്ക് ഇതിൽ പ്രത്യേകമായി ഒന്നും പറയാനില്ലെന്നു രാമൻ വിശ്വാസപൂർവ്വം പറഞ്ഞു മറുപടി കേട്ടു സുഗ്രീവൻ നാലുദിക്കുകളിലേക്കും ഓരോ ലക്ഷം വാനരന്മാരെ വീതം അയയ്ക്കുവാൻ തീർച്ചയാക്കി. ദക്ഷിണദേശങ്ങളിലേക്ക് അംഗദന്റെ കീഴിൽ ജാംബവാൻ, ഹനുമാൻ മുതലായവരെയും നിയോഗിച്ചു. മുപ്പതുദിവസത്തിനകം ദേവിയെ അന്വേഷിച്ചായിണമെന്നും അങ്ങിനെ ചെയ്യാതെ മടങ്ങി വരുന്നവർ പരാജയമാകുമെന്നുമായിരുന്നു സുഗ്രീവന്റെ നിശ്ചയം. ആ കാർത്തിൽ അയാൾക്കു മുഖംനോട്ടുപുരില്ല. താൻ ആജ്ഞാപിച്ചാൽ, എത്ര വൈഷമ്യമുള്ള കാര്യമായാലും വേണ്ടില്ല, അതു സാധിക്കാതിരിക്കാൻ പാടില്ലെന്നാണ് സുഗ്രീവന്റെ സിദ്ധാന്തം. അതുകൊണ്ടാകുന്നു. 'സുഗ്രീവാജ്ഞ' എന്നത് ഒരു പഴയൊല്ലായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നത്

വാനരസൈന്യം രാമസുഗ്രീവന്മാരോടു വിട

വഴുങ്ങി കാരോ ദിക്കിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. തെക്കൻദി
ക്കുകളിലേക്കു യാത്രയായ സൈന്യം വിടച്ചോദി
ക്കുപാൻ ചെന്നപ്പോൾ, രാമൻ ഹനുമാനെ പ്ര
ത്യേകം അടുക്കലേക്കു വിളിച്ച്, 'എന്നുടേകായ്
ത്തിനോട്കിൽ പ്രമാണം നീയെന്നിയേമരാരമി
പ്പെന്നു നിണ്ണയം' എന്നുപറഞ്ഞു, സീതയ്ക്കു വി
ശ്വാസം ജനിക്കുവാൻ അടയാളവാക്കും പറഞ്ഞു
മുദ്രമോതിരവും കൊടുത്തു. അനുഗ്രഹിച്ചയച്ചു. വാ
നരന്മാർ നാടും നഗരവും കാടും മലകളും തിര
ഞ്ഞു നടക്കുമ്പോൾ കൂരിരുട്ടായ ഒരു ഘോരാരണ്യ
ത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. ദാഹംകൊണ്ടും ക്ഷീണം
കൊണ്ടും പരവശന്മാരായ അവർ അന്ധകാരവന
ത്തിൽ തപ്പിത്തടഞ്ഞു് ഒരു ഗുഹയുടെ മുമ്പിൽചെ
ന്നുവശായി. ഒരുതുളുളി വെള്ളംപോലും ആകാട്ടിൽ
നിന്നു കിട്ടുവാനോ ഇരുട്ടുകൊണ്ട് അതിൽനിന്നു
പുറത്തുപോകുവാനോ സാധിക്കാതെ അവർ ഗു
ഹാദുരത്തിൽ വിഷണ്ണന്മാരായി നില്ക്കുമ്പോൾ,
അതിൽനിന്നു പറന്നുപോയ ചില പക്ഷികളുടെ
ചിരകിന്മേൽ നിന്ന് അവരുടെമേൽ വെള്ളത്തു
ള്ളികൾ ധീണ. അപ്രതീക്ഷിതമായ ആ സംഭവ
ത്തിൽനിന്ന് ആ ഗുഹയിൽ എവിടേയെങ്കിലും ജ
ലാശയമുണ്ടായിരിക്കേണമെന്ന് അവർ ഉഴമിച്ചു.

രണ്ടായാലും ഗൃഹയിൽ പ്രവേശിക്കുകതന്നെ എന്നു നിശ്ചയിച്ച് എല്ലാവരും, കൂട്ടംപിരിയാതിരിക്കുവാൻ വേണ്ടി, കയ്യും കോത്തുപിടിച്ചു തപ്പിത്തടഞ്ഞു ഗൃഹയിലേക്കിറങ്ങി. അവർ അങ്ങിനെ കുറച്ചുദൂരം ചെന്നപ്പോൾ, അതിമനോഹരമായ ഒരു പ്രദേശത്തെത്തി. അവിടെ നിമ്ബലമായ അനേകം സരസ്സുകളും കാഴ്ചനികൾകൊണ്ടു സന്ദൃഷ്ടമായ വൃക്ഷലതാദിയുമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നുതന്നെയല്ല, ആ സ്ഥലത്ത് അതിതേജോരൂപിണിയായ ഒരു ദിവ്യയോഗിനി സമാധിയിലിരിക്കുന്നതും അവർ കണ്ടു. വാനരഗമനം കൊണ്ടു സമാധിയഴിഞ്ഞ യോഗിനി അവർ അവിടെ ചെന്നത് എങ്ങിനെയാണെന്നും മറ്റും വിവരങ്ങൾ ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. രാമകർമ്മാർത്ഥം സഞ്ചരിക്കുന്നവരാണ് അവർ എന്നു കേട്ടപ്പോൾ, 'സ്വയംപ്രഭ' എന്ന ആ യോഗിനി ആശ്രമം സന്തോഷത്തോടെ ആ സ്ഥലത്തുള്ള കാഴ്ചനികൾ യഥേഷ്ടം ഭക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവാൻ അവരെ അനുവദിച്ചു. വാനരന്മാർ ക്ഷുത്തും ദിഹവും ശമിപ്പിച്ചു വീണ്ടും സ്വയംപ്രഭയുടെ സമീപത്തു ചെന്നു. യോഗിനി വാനരന്മാരെ യാതൊരു ദുഃഖവും കൂടാതെ വഴി കാണിച്ചു ഗൃഹയുടെ പുറത്തു കൊണ്ടുപോയി വിട്ടു. അംഗദാദികൾ സീതയെ

തിരഞ്ഞു തെക്കോട്ടും സ്വയംപ്രഭു രാമനെ അന്വേഷിച്ചു വടക്കോട്ടും പോയി.

വാനരന്മാർ പൂർവ്വഘട്ടം കടന്നു തെക്കോട്ടു ചെന്നപ്പോൾ ഇന്ത്യാമഹാസമുദ്രം അവരുടെ മുൻഗതിക്ക് ഒരു പ്രതിബന്ധമായിത്തീർന്നു. എന്നുതന്നെയല്ല, വാനരന്മാർ പ്രകൃത്യാ ശാന്തന്മാരും ഉൾനാടുകളിലുള്ള മലമ്പ്രദേശങ്ങളിൽ മാത്രം പരിചയിച്ചിട്ടുള്ളവരുമാകയാൽ സമുദ്രദർശനം അവരിൽ അത്യാശ്ചര്യവും ഭയവും ജനിപ്പിച്ചു. ഇത്ര കാലമായിട്ടും അവരുടെ ഉദ്ദേശം സാധിച്ചില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, സമുദ്രം മാർഗ്ഗനിരോധവും ചെയ്തു. കാൽനീർപ്പാതകൾക്കൊരൊരൊരുമിപ്പോകുന്നതു മരിക്കുവാൻ മാത്രമാണെന്ന് അവർക്കു നല്ല ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു നിരാശയും ഭയവും വർദ്ധിച്ചു വാനരന്മാർ പരിഭ്രമിച്ചുവശായി. സീതയെ കാണാതെ തിരിച്ചുചെന്നു സുഗ്രീവന്റെ കൈകൊണ്ടു മരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലതു വല്ലവിധത്തിലും നിത്യോപവാസംകൊണ്ട് ആത്മത്യാഗം ചെയ്യുന്നതാണെന്നു തീർച്ചയാക്കി വാനരന്മാർ ദർശിച്ചു മരിക്കാൻ കിടന്നു. അന്നു വാനരന്മാർ ഇങ്ങിനെ മരിക്കുവാൻ കിടന്ന സ്ഥലമാണ് ഇന്നു സുപ്രസിദ്ധമായ 'ദർശനം.' ഈ അവസരത്തിൽ ആ പർവ്വതത്തിന്റെ

ഒരു ഗൃഹയിൽനിന്ന് അതിഭയങ്കരനായ ഒരു പക്ഷി പുറത്തേക്കു വന്നു. ദർ വിരിച്ചു നിരന്നുകിടക്കുന്ന വാനരന്മാർ ദൈവഗത്യാ തന്റെ ഭക്ഷണത്തിന്നു വന്നുചേർന്നുവരാണെന്നു പക്ഷിയായ 'സമ്പാതി' തീച്ചയാക്കി. സുഗ്രീവന്റെ കൈകൊണ്ടു മരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലത് ആത്മഹത്തിയാണെന്നു വിചാരിച്ചു വാനരന്മാർ 'തുപ്പൽക്കുഴിയിൽനിന്ന് ഏച്ചിൽക്കുഴിയിലേക്കു' വിന്നതുപോലെ, ഒരു കഴുകുന്നിരയായിത്തീർന്നു ദുർയ്യാഗത്തെക്കുറിച്ചു വൃസനിക്കുമ്പോൾ അവരിൽ ഒരുവൻ വിശിഷ്ടനായ ജടായുവിന്റെ സ്വഭാവഗുണത്തെപ്പറ്റി പ്രശംസിച്ചു. അതു സമ്പാതി കേട്ടു. ജടായുവും സമ്പാതിയുടെ ഉദ്ദേശത്തെ മാറ്റുകയും അവന്റെ വർത്തമാനം വിസ്തരിച്ചു കേട്ടാൽ കൊള്ളാമെന്ന് അയാളിൽ ആഗ്രഹം ജനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അതുകൊണ്ടു സമ്പാതി അവന്റെ അനുജനായ ജടായുവിന്റെ കഥ മുഴുവൻ വാനരന്മാരോടു ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. ജടായുവൃത്താന്തം കേട്ടു സന്തുഷ്ടനായ സമ്പാതി സീതാദേവിയുടെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതിയെപ്പറ്റും വാനരന്മാരെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു പറന്നുപോകയും ചെയ്തു.

ദേവി ലങ്കയിലുണ്ടെന്നു മനസ്സിലായതുകൊണ്ടു വാനരന്മാർക്കു സമാധാനമുണ്ടാകേണ്ടതിന്നു പ

കരം പരിഭ്രമമാണ് ഉണ്ടായത് എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സമുദ്രം കടന്നല്ലാതെ ലങ്കയിൽ എത്തുകയില്ല. സമുദ്രമോ നൂറു യോജന വിസ്താരവുമുണ്ട്. ഇന്നത്തെപ്പോലെ കപ്പലോ മറ്റു ഉരക്കളോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഉണ്ടെങ്കിൽ തന്നെ വാനരന്മാർക്കു് അതിൽ എറന്തെങ്കിലും കിട്ടുവാൻ യാതൊരു മാർഗ്ഗവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഇക്കരയിൽനിന്നു് അക്കരയ്ക്കു ചാടി കടക്കുക മാത്രമേ ഒരു ഗത്യന്തരം ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഈ ദൃഗ്ഗവ്യം പ്രത്യക്ഷമായപ്പോൾ വാനരന്മാരെല്ലാവരുംകൂടാ ആലോചന തുടങ്ങി. ഓരോരുത്തർ യഥാശക്തി ഇത്രയിത്ര യോജന ചാടാമെന്നു പറഞ്ഞു. പക്ഷേ, നൂറു യോജന തികച്ചു ചാടാൻ ആർക്കും ഡൈയുമോ സാമന്ത്യാമോ ഉണ്ടായില്ല. തൊണ്ണൂറു യോജന ചാടുന്നവനും ചാടാൻ ഒട്ടും കഴിയാത്തവനും തമ്മിൽ ഈ കാര്യത്തിൽ, ഉദ്ദേശസാദ്ധ്യത്തെ അപേക്ഷിച്ചു, വലിയ പ്രത്യാസമില്ലല്ലോ. ഒടുവിൽ സേനാനായകനായ അംഗദൻ നൂറു യോജന അങ്ങോട്ടു ചാടാമെന്നു സമ്മതിച്ചു പക്ഷേ, അതുകൊണ്ടും കാര്യമായില്ല. അങ്ങോട്ടു പോയവൻ ഇങ്ങോട്ടു പോരാത്തതാൽ, പോയതും പോവാത്തതും ഒരു

പോലെയാണ്. അതുകൊണ്ട് ആ ആലോചന വേണ്ടെന്നുവെച്ചു.

ഈ അവസരത്തിൽ ശാന്തനും വിനീതനുമായ ഫനമൻ ആലോചനാമഗനനായി ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടു ജാംബവാൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: “ഏന്താ, ഫനമൻ ഒന്നും മിണ്ടാതെ മനോരാജ്യത്തോടു കൂടിയിരിക്കുന്നത്? നിന്നാലല്ലാതെ, ഇക്കാര്യം മറ്റാരാലും സാക്ഷ്യമല്ല. നീയാകട്ടെ, പരമേശ്വരന്റെ ഖീജമാണ്; അതിലും വിശേഷിച്ചു വായുവിന്റെ പുത്രനമാകുന്നു. അഞ്ജനയുടെ പുത്രനായി ഭൂമിയിൽ ജനിച്ചപ്പോൾ തന്നെ, ഉദിച്ചയതന്നെ സൂര്യൻ കണിക്കാനുള്ള പഴമായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചിട്ട് അതിനെ പിടിക്കുവാൻ നീ അഞ്ഞൂറു യോജന ചാടി. നിന്റെ ഉദ്ദേശം തെറ്റിലുരിച്ചു ദേവേന്ദ്രൻ വളരെയധികം നിന്റെ ഫനചികൽ ഏറ്റു നീ താഴത്തു വീണു. പുത്രന്റെ ആപത്തു കണ്ടു ദുഃഖിച്ചു മാരുതൻ നിന്നേയുംകൊണ്ടു പാതാളത്തിലേക്കു പോയി. ഭൂമിയിൽനിന്നു വായു മറഞ്ഞപ്പോൾ ഭൂലോകവാസികൾ ശ്വാസമുട്ടി മരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഈ സങ്കടം കണ്ടു ത്രിമൂർത്തികളും ദേവന്മാരും പരിഭ്രമിച്ചു മാരുതന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു അദ്ദേഹത്തെ സമാധാനപ്പെടുത്തി; നിന്നെ പുനർജീവി

ശ്ലീക്കുകയും ചെയ്തു. നിനക്കു കല്പാനു കാലത്തുപോ
ലും മരണമുണ്ടാകുന്നതല്ലെന്ന് അന്നു ദേവന്മാർ
നിന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ഹനുവികൾ പശുഭരാനു
കൊണ്ട് അവർ നിനക്കു 'ഹനുമാൻ' എന്നു പേരു
മിട്ടു. എന്നുതന്നെയല്ല, ശ്രീമാൻ അംഗുലീയം ത
ന്നതും നിന്റെ കയ്യിലല്ലെ? ഞങ്ങളെ ആരെയും
അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാര്യം പ്രത്യേകം ഏല്പിക്കാതെ
നിന്നെത്തന്നെ പ്രമാണമാക്കിവെച്ചതും എന്തുകൊ
ണ്ടാണെന്നു നീ ആലോചിച്ചോ?" ഗോപൽധ്യം
നംകൊണ്ടും വിനയാധികൃതകൊണ്ടും തന്റെ
പെരുതരപ്പുറംപുറത്തുനിന്നും വിസ്മയിച്ചിരുന്ന ഹ
നുമാൻ ഭഗവതന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ,
ഗൗരവമായ രാമകാര്യത്തെ കുറിച്ച് ആത്മവി
ശ്വാസത്തോടുകൂടി സമുദ്രലംഘനത്തിനു തയ്യാറെ
ന്നി. കാര്യസാധ്യത്തിനുള്ള വൈഷമ്യം കണ്ടു യേ
ല്ലെട്ടിരിക്കുന്ന വാനരന്മാരെ ഹനുമാൻ തന്റെ
പെരുതരപ്പുറംകൊണ്ടു സമാധാനപ്പെടുത്തി.
ലങ്കയിൽ ചെന്നു രാവണനേയും വംശത്തേയും
കൊന്നൊടുക്കി ദേവിയേയും കൊണ്ടുപോരും; ആ
ല്ലെങ്കിൽ രാവണനോടുകൂടെ ലങ്കയെ ഇടത്തു ക
യ്യിലും ദേവിയെ വലത്തു കയ്യിലും എടുത്തുകൊ

ണ്ടു ഇക്കരക്കു ചാടിക്കളയാമെന്നാണ് ഫന്നമന്റേ
 തീച്ചയാക്കിയത് പക്ഷേ ജാംബവാന്റെ അഭി
 പ്രായപ്രകാരം തല്ലാലം ദേവിയെ ചെന്നു കണ്ടു
 വിവരമറിഞ്ഞാൽ മതി എന്നു വെച്ചു. തന്നത്തരം
 മരത്തിൽ ചലയുടെ കൊടുമുടിയിന്മേൽ കയറിനിന്നു
 താനും ചാടിവീഴേണ്ടും സ്ഥലം മനസ്സുകൊണ്ടു സ
 ക്ഷിപിച്ചു രാമനെ ഹൃദയത്താലും അംഗുലിയും ശിര
 സിലും ഉറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു നേരെ തെക്കോട്ടു കുതിച്ചു
 ചാടി.

൧൦ ലങ്കാ മദ്ദനം.

പണ്ടു സുകേശന്റെ പുത്രന്മാരായ മാല്യവാൻ
 മുതലായവർ തപസ്സുചെയ്തു ചേണ്ടുവോളം പാങ്ങ
 ളും വാങ്ങി സുഖമായി രാമനിക്കുന്ന കാലത്ത് ഒരു
 ദിവസം അവർ വിശ്വകർമ്മാവിനോടു അപേക്ഷിക്കു
 വാൻ ഒരു പുരം പണിതുകൊടുക്കണമെന്ന് ആവ
 ശ്യപ്പെട്ടു. ദേവേന്ദ്രന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം ദക്ഷിണ
 സമുദ്രത്തിലുള്ള ഒരു വലിയ ദ്വീപിൽ ത്രികൂടാച
 ലാഗ്രത്തിൽ വിശ്വകർമ്മാവ് അതിമനോഹരമായ
 ഒരു പുരം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതാണ് പ്ര

സ്തുത ലഭ്യം. പതിനഞ്ചു യോജന വിസ്താരമുള്ള ഈ മനോഹരനഗരത്തിൽ ചെന്നിരുന്നുകൊള്ളാൻ വിശ്വകർമ്മൻ പഠിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം മറ്റും അവരുടെ സ്ഥിരവാസം ലഭ്യമായിരിക്കട്ടെ. ഗർഭിണിമാരായ ഈ രാക്ഷസന്മാരും ദേവന്മാരും തമ്മിൽ ഒരു യുദ്ധമുണ്ടായി. അന്നു മഹാവിഷ്ണു ദേവന്മാർക്കു സഹായമായി നിന്നു യുദ്ധം ചെയ്യുകയും മാല്യവാൻ മുതലായവരെ തോല്പിച്ചോടിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിൽപിന്നെ രാക്ഷസന്മാർ ദേവന്മാരെ പേടിച്ച് ലങ്കയിലെ താമസം ഉപേക്ഷിച്ചു പാതാളത്തിലേക്കു പോയി. ഇങ്ങിനെ ലങ്കാനഗരം വെറുതെ ഭൂമിത്തുറന്നു കിടക്കുന്ന കാലത്തു വൈശ്രവണൻ തനിക്കിരിക്കുവാൻ നല്ലതായ ഒരു സ്ഥലം കിട്ടിയായ് കൊള്ളാമെന്നു വിതാവായ വിശ്വകർമ്മനോടു അപേക്ഷിച്ചു. വിശ്വകർമ്മൻ ഉപദേശപ്രകാരം കണ്വരൻ ലങ്കയിൽ ചെന്നിരുന്നു. ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്ന കാലത്താണ് രാവണൻ തന്റെ കയ്യിൽ കൊണ്ടു വൈശ്രവണനെ ഓടിച്ചു ലങ്കാനഗരം കൈവശപ്പെടുത്തിയത്.

പാതാളത്തിൽനിന്നു ചാടിയ ഹനുമാൻ ആകാശമാർഗ്ഗത്തുവെച്ചു പോകുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ, പാതാളരാജനായ ഗരുഡൻ അതിന്റെ ചിറകു വിട

ത്തി പാക്കുകയാണോ എന്നു വാനമന്മാർക്കു തോന്നിപ്പോയി. ഭൃഷ്ണരമായ ഒരു കാൽ സാധിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ട മാരുതിയുടെ സാമത്വം പരീക്ഷിക്കുന്നതിനു ദേവകൾ നാഗജനനിയായ സുരസയെ പരാഞ്ഞയച്ചു. മാമകാൽത്തിൽ ഏകാഗ്രചിത്തനായി ശരംപോലെ പാഞ്ഞുപോകുന്ന ഫനമാന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ഭയങ്കരിയായ സുരസ വായും പൊളിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു. എന്നുതന്നെയല്ല, അവൾ അലറിക്കൊണ്ടു ഫനമാനെ ഭക്തിക്കുവാൻ വട്ടംകൂട്ടുകയും ചെയ്തു. തന്റെ ഗതിക്ക് അപ്രതീക്ഷിതമായി നേരിട്ട പ്രതിബന്ധം കണ്ടപ്പോൾ, ഫനമാൻ സുരസയുടെ സേവയ്ക്കുകൂടി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, പഴിക്കു വഴക്കടിക്കുവാൻ താമസിക്കുന്നതു കാൽസംഭ്രമത്തിനു കഠിനതാമസമായിരിക്കുമല്ലോ. അതുകൊണ്ടു താൻ രാമദൂതനാണെന്നും മാറ്റമുള്ള പരമാർത്ഥം അവളോടു പറഞ്ഞു. പക്ഷേ അതൊന്നും സുരസ സമ്മതിച്ചില്ല. ഇവൾ തന്നെ വിട്ടൊഴിയുകയില്ലെന്നു മാരുതിക്കു മനസ്സിലായി; എങ്കിലും ഒന്നുകൂടി പറഞ്ഞുനോക്കുമെന്നു തീർച്ചയാക്കി, ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു: “ഞാൻ സീതാദേവിയെ ചെന്നുകണ്ടു ആ വിവരം ശ്രീരാമനെ അറിയിച്ചതിനുശേഷം

ഷം ഇചിടെ വന്നു ഭവതിക്കു ഭക്ഷണമായിത്തീ
 രാം.” അവൾ അതും സമ്മതിച്ചില്ല. എന്നാൽ
 ‘കണ്ടന്തടിക്കു മുണ്ടന്ററി’ എന്നു നിശ്ചയിച്ച്, “ആ
 ട്ടെ, വേണ്ടില്ല, തിന്നാൻ വായ പൊളിച്ചോളൂ”
 എന്നു പാഞ്ഞുകൊണ്ടു മാരുതി ഒരു യോജന പ
 മിമാണമുള്ള ഒരു രൂപമായി നിന്നു. അപ്പോൾ സു
 രസ അഞ്ചു യോജന വിസ്താരത്തിൽ വായ പിള
 ന്നു. ഇങ്ങിനെ രണ്ടുപേരും അവരവരുടെ ആകൃതി
 വലുതാക്കി മത്സരിക്കുമ്പോൾ, ഹനുമാൻ പെട്ടെ
 ന്നു മുപ്പതു യോജനയായി. അതു കണ്ടു സുരസ അ
 വളുടെ വായ അമ്പതു യോജന വിസ്താരമാക്കി.
 ഈ അവസരത്തിൽ ഹനുമാൻ അയാളുടെ ശരീ
 രം അതികൃശമാക്കി, പെട്ടെന്നു സുരസയുടെ വാ
 യിൽ കടന്നു ചെവിയിൽകൂടെ പുറത്തേക്കു പോ
 ന്നു. മാരുതിയുടെ ഈ സാമന്ത്ര്യാവും ഭയചിത്രവും
 കണ്ടു സുരസ വളരെ സന്തോഷിച്ച് അയാളെ അ
 നുഗ്രഹിച്ചുയച്ചു.

വഴിയിൽ നേരിട്ട സമയനഷ്ടം തിക്ഷവാൻ
 മാരുതി പൂർണ്ണാധികം വേഗത്തോടെ ലോകമ്പോൾ
 മൈനാകം എന്ന ഗിരിവരൻ ഒരു മനുഷ്യാകൃതി
 കൈക്കൊണ്ടു പ്രത്യക്ഷനായി. മൈനാകം നാഗ

രത്തിന്റെ പ്രേരണയാലാണ് ചെന്നത്. സഗര മഹാരാജാവിനാൽ വളർത്തപ്പെട്ടതാണല്ലോ സാഗരം. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഗാമിയായ രാമനിൽ തനിക്കുള്ള സ്നേഹബഹുമാനാഭി കാണിക്കുവാനാണ് രാമഭൃതനെ സൽക്കരിക്കുവാൻ വേണ്ടി മൈനാകത്തെ പാഞ്ഞയച്ചത്. ഇസ്രാൻ വളംകൊണ്ടു പറ്റുതങ്ങളുടെ പക്ഷങ്ങൾ അറിഞ്ഞ കാലത്തു മൈനാകത്തിനു സങ്കേതം കൊടുത്തതു സമുദ്രമാണ്. അതുകൊണ്ടു സമുദ്രത്തിന്റെ ആഗ്രഹം നിറവേറോണ്ടതു മൈനാകത്തിന്റെ മുറയായിരുന്നു. മൈനാകം അതുകൊണ്ടു സന്തോഷസമേതം മാരുതിക്ക് അഭിമുഖമായി ചെന്നു തന്മേലിരുന്നു വിശ്രമിച്ചുപോകാമെന്നു ക്ഷണിച്ചു. മാരുതി ഈ ക്ഷണനം ആദരവോടെ ഉപേക്ഷിച്ചതേയുള്ളൂ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, സ്വാമിഭക്തനായ ഒരു ഭൃത്യൻ തന്റെ ഭൃത്യം നിവൃത്തിക്കുന്നതിനു മുമ്പായി മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിൽ ബന്ധുക്കളുടെ സല്ക്കാരം സ്വീകരിക്കുവാൻ താമസിക്കുന്നതു കാർഷ്യാഗമനത്തിന് ഹാനികരവും കൃത്യബോധക്കുറവുമാകയാൽ അനുചിതമാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു നല്ല പാക്കു പാഞ്ഞു മൈനാകത്തെ സമാധാനപ്പെടുത്തി

ഹനുമാൻ നേരെ ലക്ഷയിലേക്കു തന്നെ പോയി. ഇങ്ങിനെ പോകുമ്പോൾ ആരോ തന്നെ പിടിച്ചു കീഴ് വെട്ടു വലിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി, മാരുതി ചുവട്ടിലേക്കു നോക്കി; ആ സമയം നിഴൽ ചിടിച്ചു നീർത്തി ജന്തുക്കളെ ഭക്ഷിക്കുന്ന സിംഹികയെ കണ്ടു; അവളെ മാരുതി കാൽകൊണ്ടു ചവിട്ടിക്കൊന്ന് അവിടെ നിന്നും പോയി. മാഗ്ഗമദ്ധ്യേ നേരിട്ട തടസ്ഥങ്ങളും തീർത്തു മാരുതി ലക്ഷയിൽ എത്തിയപ്പോൾ നേരം സന്ധ്യയായി.

രാത്രിയായതോടുകൂടി ഹനുമാൻ ലക്ഷയിലേക്കു കടക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. കോട്ടകൾകൊണ്ടും കിടങ്ങുകൾകൊണ്ടും മറ്റും ദുർഗ്ഗമായ ലങ്കാപുരത്തിൽ ആരും അറിയാതെ പ്രവേശിക്കുവാൻ വളരെ പ്രയാസമായിരുന്നു. എങ്കിലും വളരെ കൃശമായ ഒരു ആകാരം കൈക്കൊണ്ടു മാരുതി പട്ടണത്തിൽ കടക്കാൻ ഒരു കാൽ എടുത്ത് അകത്തേക്കു വെച്ചു. അപ്പോൾ 'ലങ്കാശ്രീ' അലറിക്കൊണ്ടു ചെന്നു അയാളെ തടുത്ത് ഒന്നടിച്ചു. ഉടനെ മാരുതിയും ഒന്നു കൊടുത്തു. അതു കിട്ടിയപ്പോൾ ലങ്കാശ്രീയുടെ ഗർവ്വം ശമിച്ചു. കീട്ടേണ്ടതു കിട്ടിയേ നടക്കേണ്ടതു നടക്കു് എന്നുണ്ടല്ലോ. ഹനുമാന്റെ കയ്യി

ന്റെ ചുടറിഞ്ഞപ്പോൾ അവർ പഠിനായി; വഴി
കൊടുത്തു എന്നു മാത്രമല്ല, സീതാദേവി ഇരിക്കുന്ന
സ്ഥലവും മറ്റു വിചരങ്ങളും പറഞ്ഞു പോവുകയും
ചെയ്തു.

സീതാദേവി ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലം അന്വേഷിച്ചു
നടക്കുമ്പോൾ ഫനമാൻ ലങ്കയിലെ ഐശ്വര്യവും
മനോഹരകാഴ്ചകളും കണ്ട് അത്യാശ്ചര്യപ്പെട്ടു. ക
ടുവിൽ ദേവി ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലം കണ്ടെത്തി. രാ
ക്ഷസികളാൽ ഭദ്രമായി സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ട സീതയു
ടെ മുഖിൽ പെട്ടെന്നു ചെല്ലുവാൻ താമസമില്ലാതെ
നില്ക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ദേവിയിരിക്കുന്നതിനടുത്തു ക
രപുഷ്പത്തിന്റെ മുകളിൽ ഉപായത്തിൽ കയറി
യിരുന്നു. അവിടെ ഇരുന്നാൽ രാക്ഷസികളും ദേ
വിയും അന്വേഷണം വർത്തിക്കുന്നത് ഏതു നിലയി
ലാണെന്നു മനസ്സിലാക്കാമായിരുന്നതിനാലാണ്
ഫനമാൻ ആ സൂത്രമെടുത്തത്.

ഫനമാൻ മരത്തിന്റെ മുകളിൽ ഒളിച്ചിരി
ക്കുന്ന ആ സമയത്തു രാക്ഷസൻ തന്റെ ചില പ
രിചാരങ്ങളോടൊന്നിച്ചു സീതയുടെ അടുക്കലേക്കു
ചെന്നു. ധാരം, ദാനം, ഭക്ഷണം എന്നീ മൂന്നു നയ
ങ്ങളും അയാൾ സീതയുടെ അടുക്കൽ പ്രയോഗിച്ചു

നോക്കി. എന്നിട്ടും അയാളുടെ ഹിതത്തിനു വഴി
 പ്പെടാതെ സീത ദുഃസ്വനിശ്ചയത്തോടുകൂടി അപേ
 ക്ഷയെ നിരസിച്ചതുകൊണ്ടു കോപാസനയായി അ
 യാൾ നാലാമത്തെ നയം പ്രയോഗിച്ചാൻ ഭാവി
 ച്ചു. ആ സന്ദർഭത്തിൽ മണ്ഡോദരി, ദേവിയിലു
 ണ്ടായ അനുഭവഭയത്തോടുകൂടി, ഭർത്താവിനെ വിലക്കി
 അയാളുടെ ദുഃഖാചാരത്തെക്കുറിച്ച് വളരെ ആക്ഷേ
 പിക്കുകയും അതു കേട്ടു ലജ്ജിതനായ രാവണൻ
 'ഇനി ഒരു ദിവസമാവാം' എന്നു വിചാരിച്ചു നി
 രാശയോടുകൂടി രാജധാനിയിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോവു
 കയും ചെയ്തു.

ഖലവാനും നിഷ്കുരുണനുമായ ഒരു പുരുഷ
 നൻ അധീനതയിൽ ഏകാകിനിയാകി കഴിച്ചുകൂട്ട
 ന്ന ഒരു സ്ത്രീയുടെ ചാരിത്രത്തെ കുറിച്ച് മറ്റുള്ള
 വർക്കു ശങ്ക ജനിക്കുന്നത് സ്വാഭാവികമാണെന്നുള്ള
 സാമാന്യവിശ്വാസം ഹനുമാനേയും ബാധിക്കാതി
 രുന്നില്ല. ചന്ദ്രൻ, രാവണന്റെ 'ചൊല്ലിയാട്ടം'
 കണ്ടപ്പോഴും ദേവിയുടെ നിർദ്ദാക്ഷിണ്യമായ മറുവ
 ടി കേട്ടപ്പോഴും തന്റെ സംശയം അസ്ഥാനത്താ
 യിപ്പോയെന്നു മാത്രമേ ബോദ്ധ്യം വന്നു. ദേവി
 യുടെ ചുറ്റും രാക്ഷസിമാർ ഇരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഹ
 നുമാനു നേരിട്ടു ചെല്ലുവാൻ തരമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

നേരം പാതിരാവായി. രാക്ഷസികൾ ഓരോരുത്തരായി ഇരുന്നിടത്തുതന്നെ കിടന്നു കൂടും വലിച്ചുതുടങ്ങി. ഈ അവസരത്തിൽ സീത തന്റെ അശരണാവസ്ഥയേയും രാമൻ പറഞ്ഞുതന്നതിനേയും കുറിച്ചു വിലംവലിച്ചുകൊണ്ടു ഇരുന്നിടത്തുനിന്ന് എഴുന്നേറ്റ് അശോകവൃക്ഷത്തിന്റെ ചാഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന ഒരു കൊമ്പിന്മേൽ പിടിച്ചു തുങ്ങുവാൻ ഭാവിച്ചു. ദേവി ആത്മഹത്തിക്ക് ഒരു വെട്ടുകയായിരിക്കുമോ എന്നു ഒരു ശങ്ക ഹനുമാന്റെ മനസ്സിൽ കടന്നുകൂടി. താൻ ചെട്ടെന്നു താഴത്തിറങ്ങി നേരെ ചെന്നാൽ സീത പരിഭ്രമിക്കുകയും തന്നെക്കുറിച്ചു സംശയിക്കുകയും ചെയ്തുകിലോ എന്നു ഭയപ്പെട്ട് ഹനുമാൻ വൃക്ഷത്തിന്റെ മുകളിൽ തന്നെ ഇരുന്നുകൊണ്ടു അതുവരെ കഴിഞ്ഞ രാമസീതാവൃത്താന്തങ്ങൾ വിശദമായും സംക്ഷിപ്തമായും പറഞ്ഞു ലങ്കയിൽ ചെന്നതിൽപിന്നെ രാമനെക്കുറിച്ച് അതേവരെ അനുകൂലമായി ആരും പറയുന്നതു സീത കേട്ടിട്ടില്ല. ആ രാത്രിയിൽ യദൃച്ഛയാ ആകാശത്തിൽനിന്നു കണ്ണാനന്ദകരമായ രാമവൃത്താന്തം കേട്ടപ്പോൾ ദേവിക്ക് അത്ഭുതം സന്തോഷമുണ്ടായി. പക്ഷെ, അതെല്ലാം മായാവികളായ രാക്ഷസന്മാരുടെ ചരിപ്രയോഗമായിരിക്കുമോ എന്നു ശങ്കയും

ഉണ്ടാകാതിരുന്നില്ല. എന്നാലും, അപരം സംശയം ഉള്ളിലടക്കിക്കൊണ്ട്, പുറന്തൊഴിലും വേണ്ടി പലപ്പോൾ തീർച്ചയാക്കി, കേരള പുരസ്കാരനിയമപരാമർശം വന്നുകൊടുത്തു. അതുകൊണ്ട് കാനോൺമേ' എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ഹനുമാൻ വൃക്കത്തിന്റെ മുകളിൽനിന്നു താഴെത്തറങ്ങി വിനയത്തോടും ഭക്തിയോടും ദേവിയെ തൊഴുതു നമസ്കരിച്ചു മാറി നിന്നു. മായാവിയാല രാവണൻ വാനരവേഷമായി തന്നെ ചരിക്കുവാൻ വന്നിരിക്കുകയാണോ എന്നു ശങ്കു വീണ്ടും ഉണ്ടാവുകനിമിത്തം സീത കമ്പിട്ടു മുട്ടുകാലിന്മേൽ മുഖമവലംബിച്ചുകൊണ്ടു ഒന്നും മിണ്ടാതെയിരുന്നു. ഇതുകണ്ടു മാതൃദേവി ദേവിയെ വിശ്വാസം ജനിക്കത്തക്കവണ്ണം സകല വൃത്താന്തങ്ങളും പറഞ്ഞു. ഹനുമാന്റെ ഭക്തിയും നിഷ്ഠാപത്യാലും കണ്ടപ്പോൾ സീതയ്ക്കും ക്രമേണ വിശ്വാസം ഉണ്ടായി; എങ്കിലും തന്റെ സംശയനിവൃത്തിക്കായി ഹനുമാൻ വല്ല അടയാളവാക്കുകളെ ലക്ഷ്യമോ ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചു. ഉടനെ ഹനുമാൻ രാമാംഗുലിയം സീതയുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു, ദേവതിപതിവചനമവലംബ്യരണ്ടംഗമായാശ്രയാശങ്കലു മാശ്രമത്തിങ്കലുംമരവി' എന്ന അടയാളവാക്കും പറഞ്ഞു. ദേ

വിയുടെ മുഖത്തു ആ സമയം പ്രത്യക്ഷമായ പ്രസ
 ന്നത കണ്ടപ്പോൾ, ആദ്യം തന്നിലുണ്ടായ സം
 ശയമെല്ലാം തീർന്നു പൂർണ്ണവിശ്വാസം ജനിച്ചുകഴി
 ണ്തു എന്നു മാർത്തിക്കു മനസ്സിലായി. മോതിരവും
 അടയാളവാക്കും വിശ്വാസയോഗ്യമായിരുന്നതി
 നാൽ, 'പ്രലാപനവുമുടയവരെയൊഴികെ മറ്റാരെ
 യും ഭർത്താവയ്ക്കു യുമില്ലമൽസന്നിയെ' എന്നു
 പറഞ്ഞു സീത ഹനുമാനെ വളരെ അഭിനന്ദിച്ചു.
 ഈ അഭിപ്രായംതന്നെ ഹനുമാന്റെ യോഗ്യത
 യെ തെളിയിക്കുന്ന ഒരു നല്ല സർട്ടിഫിക്കറ്റാ
 ണല്ലോ.

ഹനുമാന്റെ ഭക്തിയും സ്നേഹവും ദൃഷ്ടാന്ത
 റെപ്പട്ടു എങ്കിലും, ആ യോജന വിസ്കാരമുള്ള സമു
 ദ്ധി ലംഘിച്ചു വാനരസൈന്യത്തോടുകൂടി രാമൻ
 ലങ്കയിലേക്കു കടക്കുന്ന കാർത്തികേരിച്ചു സീതയ്ക്കു
 അല്പം ശങ്കയുണ്ടായി. എന്നതന്നെയല്ല, വളരെ
 കൃശംഗനായ ഹനുമാനെപ്പോലുള്ള വാനരന്മാർ
 പർവ്വതാകാരന്മാരായ രാക്ഷസന്മാരോടു എതിർ
 ന്നത് എങ്ങിനെയൊന്നെന്നും സീതയ്ക്കുണ്ടായ സം
 ശയം ഒട്ടും അപ്രകൃതമല്ല. പക്ഷെ, സമത്വം പ
 രംഗിതജ്ഞാനമായ ഹനുമാൻ ദേവിയുടെ ഈ പ

ക സംശയങ്ങളെല്ലാം ക്ഷണനേരംകൊണ്ടു കളിഞ്ഞു. സാധാരണ ഭക്ത മനുഷ്യനേക്കാൾ ഒട്ടും ആകൃതി വലുപ്പമില്ലാതെയിരുന്ന ഹനുമാൻ കണ്ണിമയ്ക്കുന്ന നേരംകൊണ്ടു പശ്ചാത്താപനായി നിന്ന് ഇങ്ങിനെ ചൊല്ലി. ഏതെന്നാൽ പരാക്രമവും ശക്തിയും ഭാഗികമുള്ളവരാണ് അകരയിൽ താമസിക്കുന്ന അരുപത്തേഴുകോടി നായകന്മാരും ഇരുപത്തൊന്നു വെള്ളം പാനരന്മാരും; വേണ്ടിവന്നാൽ അവരേയും രാമലക്ഷ്മണന്മാരേയും എന്റെ ചുമലുകളിൽ എടുത്ത് ഇക്കരേക്കു ചാടിക്കടക്കുവാനും എനിക്കു പ്രയാസമില്ല. മാരുതിയുടെ അമാനുഷശക്തിയിലും സാമർത്ഥ്യത്തിലും സീതയ്ക്കു വീണ്ടും വിശ്വാസം ജനിച്ചു. പിന്നെ അല്പം ആലോചിച്ചു തന്റെ ശിരസ്സിൽനിന്നു മൃഗധാരണം എടുത്ത് ഹനുമാന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്ത്, പഞ്ചവടിയിൽ വെച്ചു നടന്ന ജയന്തന്റെ കഥ അടയാളവാക്കായി പറഞ്ഞ് ഹനുമാനെ അനുഗ്രഹിച്ചു യാത്രയയച്ചു.

ദേവിയുടെ അടുക്കൽനിന്നു വിടവഴങ്ങി പുറപ്പെട്ട ഹനുമാൻ അശോകവനത്തിൽ മറ്റൊരാൾക്കു ചെന്നിടുന്ന ഇങ്ങിനെ ആലോചിച്ചു: ഞാൻ രാമഭൃതനായിട്ടു ഇവിടെ വന്ന് എന്റെ ഉദ്ദേശം സാധിച്ചു. പക്ഷെ എന്റെ വരവും പോക്കും

രാത്രിയിൽ ആയതുകൊണ്ട് ഇതിനെക്കുറിച്ച് ആരും ഒന്നും അറിയുന്നതല്ല. അഥവാ, സംഗതിവശാൽ വല്ലവരും അറിഞ്ഞാൽതന്നെ, എന്നെ ഒരു കള്ളന്റെ നിലയിലേ കരുതുകയുള്ളൂ. എന്നെക്കുറിച്ച് അന്വന്മാക്ക് അങ്ങിനെ ഒരു അഭിപ്രായമുണ്ടാകുന്നത് എന്റെ സ്വാമിയുടെ കീർത്തിക്കു വളരെ ഹാനികരമാകുന്നു. ഒരാളുടെ സാമന്ത്രിയിൽനിന്നു രാജാവിന്റെ യോഗ്യത അനുമാനിക്കുന്നതു സാധാരണയാണ്. അതുകൊണ്ട് എന്റെ മനോധർമ്മം അല്ലമെങ്കിലും ഇവിടെ കാണിച്ചിട്ടുവേണം പോകാൻ. ഇങ്ങിനെ ആലോചിച്ചു തീർച്ചയാക്കി ഹനുമാൻ അശോകവനം മുഴുവൻ നശിപ്പിക്കുവാൻ ഒരുമ്പെട്ടു. സീതാദേവി ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തുള്ള വൃക്ഷമൊഴികെ മറ്റുള്ളതെല്ലാം തകർത്തു. അർദ്ധരാത്രിയിൽ ഒരു വാനരൻ ചെന്നു വനം നശിപ്പിക്കുന്നതു കണ്ട് ഉദ്യോഗപാലന്മാർ കോപിച്ച് അവനെ തല്ലി കൊല്ലേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു വടിയും തടിയുമെടുത്തു പുറപ്പെട്ടു. ഹനുമാൻ ക്ഷണനേരം കൊണ്ടു കാവൽക്കാരെ മുക്കാലും തല്ലിക്കൊന്നു. ശേഷിച്ചവരെല്ലാം പേടിച്ച്കൂടി; ചിലർ ഈ വന്തമാനമെല്ലാം രാവണനെ അറിയിച്ചു. ഒരു വാനരൻ വന്നു തന്റെ ഉദ്യോഗവും കാവൽക്കാരെയും

നശിപ്പിച്ചു എന്നു കേട്ടപ്പോൾ രാവണൻ ഒന്നുതെ
 ടി. എങ്കിലും തന്റെ പരിഭ്രമം പുറത്തു കാണി
 ക്കാതെ, ധൃഷ്ടനായ വാനരനെ പിടിച്ചുകൊണ്ടു
 ചെല്ലുവാനായി അക്ഷയമാരനെ സൈന്യസമേ
 തം പറഞ്ഞുയച്ചു. നേരിട്ടു ചെന്ന സൈന്യത്തെ
 മുഴുവൻ കൊല്ലുവാൻ മാരുതിക്കു പത്തുനിമിഷമേ
 വേണ്ടിവന്നുള്ളൂ. ഈ വർത്താനം കേട്ട് ഇന്ദ്രജിത്തു
 ചെന്നു യുദ്ധംതുടങ്ങി. വാനരനെ പോരിൽ ജയി
 ച്ച രാവണിക്കു ഒരു വാനരനെ തോല്പിക്കാൻ നീവൃ
 ത്തിയില്ലാതെയായി. ഒടുവിൽ അയാൾ കോപി
 ച്ച ബ്രഹ്മാസ്രം അയച്ചു. ഹനുമാൻ ഭക്തിപൂർവ്വം
 ദിവ്യാസ്രത്തെ വണങ്ങി നിശ്ചലനായി നിന്നു. ഇ
 തു കണ്ട് ഇന്ദ്രജിത്തു മാരുതിയെ ബന്ധിച്ചു ജയഭേ
 രിയുമടിച്ചു രാവണന്റെ അടുക്കലേക്കു കൊണ്ടു
 പോയി. 'മേനംപോലെ മംഗല്യം' എന്നു മാരുതി
 'യ്ക്കും കരുതി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ രാവണന്റെ
 അടുക്കൽ ചെന്നു രണ്ടു വാക്കു പറഞ്ഞു പോകേണ
 മെന്നായിരുന്നു അയാളുടേയും വിചാരം. അതു
 കൊണ്ടു രാക്ഷസന്മാർ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയ
 പ്പോൾ അയാൾ അനങ്ങാതെ കിടന്നതേയുള്ളൂ.

ഹനുമാനെ കൊണ്ടുചെന്നപ്പോൾ, വാനര
 ന്നാരോടു നേരിട്ടു സംസാരിക്കുന്നതു തന്റെ അവ

സ്ഥലം പോരായ്മയാണെന്ന നാട്ടുത്തിൽ രാവണൻ അടുത്തുനിന്നിരുന്ന പ്രമസ്തനോടു വർത്തമാനങ്ങളെല്ലാം ചോദിക്കുവാൻ കല്പിച്ചു. മാരുതി ലങ്കയിൽ വന്നത് എങ്ങിനെ? എന്തിന്? എന്നും ആരുടെ ദൂതനാണെന്നും അശോകചനം മുടിച്ചതും രാക്ഷസന്മാരെ കൊന്നതും എന്തിനെന്നും മുന്തി ചോദിച്ചു. ഹനുമാൻ അതിനെല്ലാം ശരിയായ മറുപടിയും പറഞ്ഞു. എന്നുതന്നെയല്ല, അയാൾ രാമന്റെ ധൈര്യവീര്യാദിഗുണങ്ങളെക്കുറിച്ചു പുകഴ്ത്തുകയും രാവണന്റെ ചെറുത്തേയും ഭീരുത്തേയും നിന്ദിക്കുകയും ചെയ്തു. പരനെപ്പറ്റി സ്മരിക്കുന്നതും തന്നെ ആക്ഷേപിക്കുന്നതും കേട്ടു ലങ്കേശൻ കോപാധനായി ഹനുമാനെ വെട്ടിക്കൊല്ലുവാൻ ഭൂതൃന്മാരോടു കല്പിച്ചു. രാവണന്റെ ഭാവപ്പകർച്ചകണ്ട ഭയരഹിതനായ മാരുതി നിദ്രാഭാവത്തോടു കൂടി നീന്നെപ്പോലെ നൂറായിരം രാവണന്മാർ വന്നാൽ എന്റെ ഒരു ചെറുവിരലിനു വകയില്ല,' എന്നു പറഞ്ഞു. ഇവർ രണ്ടുപേരുടേയും പുറപ്പാടുകണ്ട അടുത്തു നിന്നിരുന്നവരെല്ലാം വല്ലാതെ പേടിച്ച് രാവണൻ ഹനുമാനെ കൊല്ലുമെന്നു പലപ്പോഴും തോന്നി. വിഭീഷണനും ആ ഭയമുണ്ടായി. അതുകൊണ്ടു രാമഭക്തനായ മാരുതിക്കു യാതൊരു

ദോഷവും സംഭവിക്കാതിരിക്കുവാനായി വിഭീഷണൻ ജ്യേഷ്ഠനെ തൊഴുതുകൊണ്ടു “ഭൃതന്മാർ അവദ്യന്മാരാണ്” എന്നറിയിച്ചു. ഭൃതനെ കണ്ടാൽ ഭൃതിന്റെ മറുപടി പ്രതിയോഗി അറിയുന്നതല്ലെന്നും അതുകൊണ്ടു ഗച്ഛം കാണിച്ചതിനു ലക്ഷ്യമായി എങ്ങിനെയെങ്കിലും അടയാളപ്പെടുത്തി വിടുവാനേ പാടുള്ളൂ എന്നും വിഭീഷണൻ പറഞ്ഞത് എല്ലാവർക്കും സമ്മതമായി. എന്നാൽ, തീയെച്ചു പൊള്ളിച്ച് അടയാളപ്പെടുത്തിക്കളയാം എന്നു രാവണൻ തീർച്ചയാക്കി. ആ നിശ്ചയപ്രകാരം ഭൃത്യന്മാർ മരണത്തിയുടെ ദേഹത്തിൽ തൂണി ചുറ്റി തീക്കുളത്തി വിട്ടു. ഫനമാൻ ലേശം ഭയം കൂടാതെ ലങ്കയിലുള്ള ഭവനങ്ങളുടെ മുകളിൽ കൂടെ തീയെരിച്ചുകൊണ്ടു നടന്നുതുടങ്ങി. പുരകൾക്കെല്ലാം തീപ്പിടിച്ചു. എന്തിനു വളരെ പറയുന്നു, മൂന്നേമുക്കാൽ നാഴികകൊണ്ടു മരത്തി ലങ്കാപുരം മുഴുവൻ ചുട്ടുപൊട്ടിച്ചു; വിണ്ടും ദേവിയെ ചെന്നുകണ്ടു യാത്രയും പറഞ്ഞു അനായാസേന അക്കരക്കു ചാടിപ്പോകയും ചെയ്തു.

൧൧. ലക്കാനിരോധം.

ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാരും സുഗ്രീവനും വാനരന്മാരുടെ വരവും കാത്തു ദിവസമെണ്ണി കഴിച്ചുകൂടി കൊണ്ടു പ്രവർഷണാദിയിൽ ഇരിക്കുന്ന ഒരു ദിവസം സുഗ്രീവന്റെ ഉദ്യാനപാലകനായ ദധിമുഖൻ ചെന്നു തൊഴുത് ഇപ്രകാരം അറിയിച്ചു: “അംഗദൻ മുതലായ വാനരന്മാർ വന്ന് അന്ത്രായമായി സ്വാമിയുടെ മേധുവനത്തിൽ കടന്നു കാഴ്ചനികൾ എല്ലാം പഠിച്ചു തിന്നു. അവരെ വിരോധിച്ച ഭൃത്യന്മാരെ അവർ തല്ലിയോടിച്ചു.” അംഗദാദികൾ ധൈര്യസമേതം മധുവനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു എന്നു കേട്ടപ്പോൾ സുഗ്രീവൻ കോപമല്ലാ, സന്തോഷമാണുണ്ടായത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, കാര്യം സാധിക്കാതെയാണ് വാനരന്മാർ തിരിച്ചുപോന്നതെങ്കിൽ, അയാളുടെ മുമ്പിൽ ചെല്ലുവാൻ പാലും അവർ നിശ്ചയമായും ഭയപ്പെടും; ആ സ്ഥിതിക്ക്, അനുവാദം കൂടാതെ ആരും കടക്കാത്ത മധുവനത്തിൽ, ഭൃത്യന്മാരുടെ തടസ്സവുംകൂടെ വകവെക്കാതെ പ്രവേശിക്കുവാൻ മാത്രം അംഗദാദികൾ ധൈര്യമുണ്ടായതു കാര്യസാധ്യത്തിൽനിന്നു

ണ്ടായ സന്തോഷംകൊണ്ടാണെന്നു സുഗ്രീവൻ തീ
ച്ചയാക്കി. ഈ വിവരം ശ്രീരാമനോടു പറഞ്ഞുകൊ
ണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, വാനരന്മാർ ആത്തുവിളിക്കുന്ന ശ
ബ്ദം അടുത്തു കേൾക്കാറായി. എന്നുതന്നെയല്ല,
സന്തോഷഭരിതന്മാരായ വാനരന്മാരേയും ദൂരത്തു
കണ്ടുതുടങ്ങി. അംഗദൻ, ജാംബവാൻ മുതലായ
വാനരമുഖ്യന്മാരാൽ ബഹുമാനപൂർവ്വം അനുഗത
നായ ഹനുമാൻ രാമപാദങ്ങളിൽ വീണു സവിന
യം നമസ്കരിച്ചുകൊണ്ടു ക്രൈനീവിനോടു കേണ്ട
നഹം'ദേവിയെത്തത്ര കരബുരേന്ദ്രാലയേ സങ്കടമെ
ന്നിയേ" എന്നു പറഞ്ഞു. ഭക്തനായ തനിക്കു സപാ
മികാർത്ഥം ചെയ്ത പ്രയത്നങ്ങളെല്ലാം നിഷ്പ്രയാ
സവും സന്തോഷപ്രദവുമായിരുന്നു എന്നാണ് സേ
കടമെന്നിയെ' കണ്ടു എന്ന് ഹനുമാൻ പാഞ്ഞതി
ന്റെ തല്ലു. സീതാദർശനവൃത്താന്തം വിസ്തരിച്ചു
കേട്ടപ്പോൾ, "പ്രണയമനസാഭവാനാൽകൃതമായ
തിൻ പ്രത്യുപകാരംജഗത്തികലില്ലേടോ." എന്നു
മാത്രമേ ആനന്ദഭരിതനായ രാമനു പറയാൻ സാ
ധിച്ചുള്ളൂ. പിന്നെ ഹനുമാൻ ദേവിയുടെ കഷ്ടപ്പാ
ടുകളേയും മറ്റും കുറിച്ചു വിവരമായി രാമനെ ശ്ര
മിപ്പിച്ചു പൃഥ്വരാതം കൊടുത്ത് അടയാളവാക്കും
പറഞ്ഞു.

മാരതിയുടെ സാമന്ത്യാകൊണ്ടു സീതാദേവിയുടെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതികളെല്ലാം മനസ്സിലായി. ഇതു ദൃഷ്ടമമായ ഒരു പ്രയത്നത്തിന്റെ പൂർവ്വാംഗം മാത്രമേയായുള്ളൂ. ശത്രുരാജ്യത്തിന്റെ കിടപ്പും ദിഗ്ഗണ്ഠങ്ങളുടെ സ്ഥിതിയും സൈന്യങ്ങളുടെ സംഖ്യയും മറ്റും മുൻകൂട്ടി ഗ്രഹിക്കാതെ യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെടുന്നത് അവിവേകമാകയാൽ, ആ വിവരങ്ങളെല്ലാം രാമൻ ഹനുമാനോടു ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കി. ഏഴുനൂറു യോജന വിസ്താരമുള്ള ഒരു ദ്വീപിൽ അത്യുന്നതമായ ത്രികൂടാചലത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്താണ് ലങ്കാനഗരം നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത് ഇതിനു പുറത്തായിട്ട് ഏഴു കോട്ടകളും അമ്പലക്കോണിനും നന്നാലു ഗോപുരങ്ങളും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം കിടങ്ങളുകളും ഉണ്ട്. ഓരോ കോട്ടകളും അസംഖ്യം രാക്ഷസന്മാരാൽ രാവ്യം പകലും ഭദ്രമായി സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടാണിരിക്കുന്നത്. കിഴക്കെ ഗോപുരം കാക്കുന്നതിനു പതിനായിരവും തെക്കെ ഗോപുരം കാക്കുന്നതിന് ഒരു ലക്ഷവും പടിഞ്ഞാറെ ഗോപുരം കാക്കുന്നതിനു പത്തുലക്ഷവും മുഖ്യമായ വടക്കെ ഗോപുരം കാക്കുന്നതിന് ഒരു കോടിയും രാക്ഷസന്മാർ വീരമുണ്ട്. ഇതെല്ലാം ലങ്കയിൽ കിടന്നതിനുശേഷം നേരിടുന്ന തടസ്സങ്ങളാണ്. ഇവയെക്കാൾ ദുസ്സര

മായ തടസ്സം നൂറുയോജന വിസ്കാരമുള്ള സമുദ്ര
 ലംഘനമാകുന്നു. എല്ലാവരും ഹനുമാനല്ലെല്ലാ.
 അതുകൊണ്ടു സുഗ്രീവനും രാമലക്ഷ്മണന്മാരും കൂടി
 കാൽപ്പാദം ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി. രണ്ടായലും സ
 മുദ്രതീരത്തേക്കു പുറപ്പെടുക എന്നു തീർച്ചയാക്കി, എ
 ല്ലാവരും അങ്ങോട്ടു പുറപ്പെട്ടു. ദുർഗ്ഗമങ്ങളായ കര
 ങ്കകളും മലകളും കടന്നു രാമാദികൾ ഒരു ദിവസം
 സന്ധ്യംസമയത്തു സമുദ്രതീരത്തെത്തി. അന്നു നേ
 രം ഞെവകിപ്പോയതുകൊണ്ടു കാൽപ്പാദം ആലോ
 ചിക്കുവാനോ പ്രവർത്തിക്കുവാനോ സൗകര്യമില്ലാ
 തെ എല്ലാവരും സന്ധ്യംവന്ദനാദി കർമ്മങ്ങൾ ചെയ
 ൾ അവിടെ കിടന്നുറങ്ങി. വാനരസൈന്യത്തന്നു
 മായാവികളായ രാക്ഷസന്മാരിൽനിന്നു രാത്രിയിൽ
 ഉപദ്രവം തട്ടാതിരിക്കുവാൻ കാരോ സൈന്യവിലോ
 ഗത്തിന്റേയും നായകന്മാരെ പ്രത്യേകം ശട്ടംകെ
 ങ്ടി രാമനും വിശ്രമിച്ചു.

ഈ അവസരത്തിൽ, മാതൃതി സമുദ്രം ചാടി
 കടന്നു ലങ്കയിൽ ചെന്നു ചെയ്ത കർമ്മനകളും മ
 റും വിചാരിച്ചു രാവണൻ ഭയാകലനായിത്തീർന്നു
 അതുകൊണ്ടു മേലിൽ വേണ്ടുന്ന കാൽപ്പാദം. ആ
 ലോചിക്കുന്നതിനായി മന്ത്രിമാരേയും മാറ്റം വരു
 8 *

ത്തി ആലോചന തുടങ്ങി. രാമാദികൾ ലക്ഷയിലേക്കു കടക്കുന്നതിനു മുമ്പായിത്തന്നെ അങ്ങോട്ടുചെന്ന് അവരെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതാണ് അധികം നല്ലത് എന്നായിരുന്നു മന്ത്രിമാരുടേയും സൈന്യാധിപന്മാരുടേയും മറ്റും ഐക്യകണ്ഠനയുണ്ടായ അഭിപ്രായം. എങ്കിലും അനുജന്മാരുടെ അഭിപ്രായവ്യക്തത കേട്ടതിനുശേഷം കായ്ക തീർച്ചയാക്കാതെ നീശ്ചയിച്ച രാവണൻ കുമാരകുണ്ഠനെ വളർത്തുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. ജ്യേഷ്ഠന്റെ കല്പന കേട്ട കുമാരകുണ്ഠൻ ഉറക്കവും കളഞ്ഞു സഭയിൽ എത്തി. അയാൾ അതേവരെ ഉറക്കമായിരുന്നതിനാൽ ലക്ഷയിൽ കഴിഞ്ഞ കായ്കങ്ങളൊന്നും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നില്ല. അതു കൊണ്ടു രാവണൻ അതേവരെ അവിടെ നടന്ന സംഗതികളേയും തല്ക്കാലസ്ഥിതികളേയും കുറിച്ച് അനുജനോടു വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു. സീതാപഹരണത്തെ കുറിച്ച് ആദ്യം ആലോചിച്ചപ്പോൾ, അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നത് ആപൽക്കരമാണെന്നു പറഞ്ഞാണ് കുമാരകുണ്ഠൻ ഉറങ്ങാൻ പോയത്. ഉറക്കം ഉണർന്നപ്പോൾ സീതാപഹരണം മൂലം സംഭവിച്ച അനന്തരത്തിനു പ്രതിവിധി ആലോചിക്കേണ്ടിവന്നതിനാൽ അയാൾ മനഃപൂർവ്വമായി വ്യസനിച്ചു. രാവണന്റെ പ്രവൃത്തി വളരെ അവി

വേകുമായിപ്പോയെന്നും സീതയെ കൊണ്ടുപോയി
 രാമനു കൊടുത്തു മാപ്പു ചോദിച്ചില്ലെങ്കിൽ വംശ
 നാശവുംകൂടെ സംഭവിക്കുമെന്നും പറഞ്ഞു 'കുരുക
 ള്ളൻ വീണ്ടും ഉറങ്ങുവാൻ പോയി. ഈ അവസര
 ത്തിൽ വിഭീഷണനും സഭയിൽ ചെന്നുചേർന്നു. ഗുരു
 ഭക്തനായ വിഭീഷണനും രാവണനോടു പല ഗു
 ണഭേദങ്ങളും ഉപദേശിച്ചു. പക്ഷെ അതുകൊ
 ണ്ടൊന്നും പ്രയോജനമുണ്ടായില്ല. എന്നു തന്നെ
 പ്പ, താൻ ചെയ്തത് അധർമ്മവും അവിവേകവുമാ
 യിപ്പോയെന്നു അനുജൻ ആക്ഷേപിച്ചതു തന്നെക്കേ
 റിച്ചു സ്തോമമില്ലാത്തതുകൊണ്ടും ശത്രുപക്ഷക്കാര
 നായതുകൊണ്ടുമാണെന്നു രാവണൻ തീർച്ചയാക്കുകേ
 യും ചെയ്തു. സന്മാർഗ്ഗോപദേശത്തിൽ വൈമുഖ്യം
 കാണിക്കുന്നവരുടെ സഹവാസം ആപൽക്കരമാ
 ണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു വിഭീഷണൻ നാലമാത്യന്മാ
 രോടുകൂടി സ്വഗൃഹത്തേയും മറ്റും ഉപേക്ഷിച്ചു രാ
 മനെ ശരണംപ്രാപിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു.

അർദ്ധരാത്രിയിൽ വാനമസൈന്യം കിടക്കുന്നി
 ടത്ത് ആകാശത്തുനിന്ന് ആരോ സംസാരിക്കുന്ന
 ശബ്ദം കേട്ടു സുഗ്രീവൻ എഴുന്നേറ്റു ചെവിയോർത്തി
 ള്ളന്നു. അപ്പോൾ, സംസാരിക്കുന്നതു രാവണസ

ഘോരമായ വിഭീഷണനാണെന്നും അയാൾ രാ-
 മനെ ശരണംപ്രാപിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചുവന്നതാ-
 ണെന്നും സുഗ്രീവൻ മനസ്സിലായി; എങ്കിലും, ശ-
 രൂപങ്ങൾക്കുവേണ്ടി വാക്കുകൾ വിശ്വസിക്കുന്നത് അ-
 വിവേകമാണെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തിന്മേൽ വിഭീഷ-
 ണനെ പിടിച്ചു കെട്ടുവാൻ കല്പിച്ചു. ഇതെല്ലാം കേ-
 ട്റ് ഘനമാനം അവിടേക്കു ചെന്നു. വിഭീഷണന്റെ
 സൂക്ഷ്മസ്ഥിതികൾ ഘനമാൻ ലങ്കയിൽ ചെന്നിര-
 നപ്പോൾ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കിടുണ്ടായിരുന്നു.
 അതുകൊണ്ടു വിഭീഷണൻ ശരൂപല്ലെന്നും ശ്രീരാമ-
 ഭക്തനാണെന്നും; ജോതിനാമാദികൾക്കല്ലാത്ത
 ഗണഭേദമെന്നത്രേ ബുദ്ധന്മാരുടെമതം, ശാശ്വത-
 മായുള്ള ധർമ്മ നൃപതികൾക്കുശ്രീരാമൻമെന്നു
 ശാസ്ത്രോക്തിയുണ്ടെന്നും വിനയപൂർവ്വം സുഗ്രീവ-
 നെ അറിയിച്ചു. ഘനമാന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടു സ-
 തുഷ്ടനായ ശ്രീരാമൻ വിഭീഷണനെ ഒരു മിത്രമാ-
 യി സ്വീകരിച്ചു; എന്നു തന്നെയല്ല, തന്നെ ശര-
 ണംപ്രാപിച്ചതിന്നു പ്രതിഫലമായി ലങ്കാധിപനാ-
 യി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു.

വിഭീഷണാഭിഷേകവും മറ്റും കഴിഞ്ഞു രാ-
 മാദികൾ കായ്കങ്ങൾ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കു

മ്പാൾ, രാവണദൂതനായ ശുകൻ ആകാശത്തിൽ നിന്ന് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: “ഹേ! വാനരരാജാവായ സുഗ്രീവ! രാക്ഷസരാജാവായ രാവണൻ അന്യുടെ ജ്യേഷ്ഠന്റെ സ്പേധിതനായിരുന്നതിനാൽ, ഭവാനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്പേധിതനാകുന്നു. എന്റെ സ്വാമിക്ക് അങ്ങയോടു യാതൊരു വൈരവുമില്ല. എന്റെ സ്വാമി രാമന്റെ ഭാര്യയെ തട്ടിക്കൊണ്ടുപോയാൽ അങ്ങയ്ക്കെന്താണ്? അതുകൊണ്ട് അനാവശ്യമായി ഈ കാർഷ്ഠത്തിനു പ്രയത്നിക്കേണ്ട. വാനരസൈന്യത്തോടുകൂടി കിഷ്കിന്ധയിലേക്കു പോകുന്നതാണ് നല്ലത്. അല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങളും ലക്ഷ്മണന്റെ കൈകൊണ്ടു മരിക്കും.” ശുകൻ ധീകാരമായി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ വാനരന്മാർ അവനെ ചാടിപ്പിടിച്ചു കുത്തി തെരിച്ചുകൊല്ലുവാൻ ഭാവിച്ചു. അശരണനായ ശുകൻ പ്രാണഭയത്താൽ നിലവിളിക്കുന്നതു കേട്ടു ശരണാഗതവത്സലനായ രാമൻ വാനരന്മാരെ വിലക്കി; എങ്കിലും അവനെ വിട്ടയക്കാതെ ഇനി കല്പിക്കുന്നതുവരെ ഭദ്രമായി സൂക്ഷിക്കേണമെന്ന് ആജ്ഞാപിച്ചു.

രാമസുഗ്രീവന്മാർ ദീഗ്ദ്ധാലോചന ചെല്ലു സമുദ്രലംഘനത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗം തീർച്ചയാക്കി. ചിന്തിച്ചു

ഭവാനുള്ള ഭാരം നമുക്കെ ഏല്പിച്ചു. നമുക്കെ കൂടു
വാടനം സരിച്ചു വാനരന്മാർ കല്ലും മാവുമാകൊണ്ടു
ചിറവടുത്തു കെട്ടിത്തുടങ്ങി. ആദ്യത്തെ ദിവസം പ
തിന്നാലു യോജന മാത്രമേ തീർന്നുള്ളൂ. പിന്നെ പ
ന്നി മുറയ്ക്കു നടന്നുതുടങ്ങി. അഞ്ചാം ദിവസം നൂറു
യോജനയും തീർന്നു. ചിറ തീർന്നു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ
വാനരന്മാർ അതിന്മേൽകൂടെ ലക്ഷ്യലക്ഷ്യ യാ
ത്ര ആരംഭിച്ചു. ശ്രീരാമൻ ഹനുമാനേനയും ലക്ഷ്മ
ണൻ അംഗദനേനയും ചുമലിലിരുന്നു സുഗ്രീവാദി
വാനരനാഥന്മാരാൽ അനുഗതരായി ലങ്കാദീ
പിൽ എത്തി. പട്ടണത്തിന്റെ സ്ഥിതിയും മറ്റും
കണ്ടു മനസ്സിലാക്കുന്നതിനു രാമൻ ഉന്നതമായ സു
ബേലാദ്രിയുടെ മുകുളിൽ കയറിനിന്നു നോക്കി; ല
ങ്കാനഗരത്തിന്റെ മനോഹരതയും രാവണന്റെ
പ്രാഭവവും ബഹുമാനിക്കത്തക്കതായിരുന്നു. ശത്രു
വിന്റെ പ്രതാപാഭിമുഖീകരണം കണ്ടപ്പോൾ,
ശ്രീരാമൻ രാവണനെ കുറിച്ചു വളരെ ബഹുമാനം
തോന്നുകയും ദൂതനായ ശുകനെ അഴിച്ചുവിടുവാൻ
കല്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

മുക്തനായ ശുകൻ ഭക്തിപൂർവ്വം രാമനെ നമസ്ക
രിച്ചു യാത്രയും പറഞ്ഞു രാവണന്റെ രാജധാനി
യിലേക്കുപോയി. ദൂതൻ മടങ്ങി ചെല്ലുവാൻ ഇത്രദി

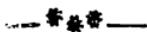
വസം താമസിച്ചത് എന്തുകൊണ്ടാണെന്നു രാവണൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ, നടന്ന സംഗതികളെല്ലാം അവൻ വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞു. എന്നതന്നെയല്ല, ശ്രീരാമന്റെ യോഗ്യതകളെക്കുറിച്ചു ശുകൻ ബഹുമാനപൂർവ്വം പുകൾത്തുകയും ചെയ്തു. ശുകൻ ബന്ധിതനായി വാനരന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ കുറച്ചു ദിവസം താമസിച്ചതുകൊണ്ട് അവരുടെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതികളെല്ലാം ഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. തന്റെയും വാനരന്മാരുടേയും സത്യാവസ്ഥകളെല്ലാം ധരിച്ചു രാവണനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതിന്നുതന്നെയാണ് രാമൻ ശുകനെ അതുവരെ വിട്ടയയ്ക്കാതെ കൂടെ പാർപ്പിച്ചത്. ശുകൻ മനസ്സിലാക്കിയ സംഗതികൾ ഒന്നൊഴിയായ്ക്കൊണ്ടും രാവണനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കാതെയുമിരുന്നില്ല. സീതയെ തന്റെ അടുക്കൽവെച്ചു മാപ്പുചോദിക്കുന്ന പക്ഷം മോഷണം ചെയ്ത അവരധം ഷർമിക്കാമെന്നും, അതിനു ധൈര്യമില്ലെങ്കിൽ, നേരിട്ടു യുദ്ധം ചെയ്യണമെന്നും രാമൻ പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നതായി ശുകൻ രാവണനെ അറിയിച്ചു. അവിവേകം കൊണ്ടു സംഭവിച്ച അബദ്ധത്തെ നിവ്യാജമായി സമ്മതിച്ച് അതിനു പ്രതിവിധി ചെയ്യാനുള്ള ആ ഗ്രഹമാണ് ഹസ്തവമായ ധൈര്യം. അതുതന്നെയാണ് മനുഷ്യന്റെ ബലവും പൗരന്മാരുടെയും ദിവ്യ

മായ ഈ ഒരു ഗുണം രാവണന്റെ പ്രകൃതിയിൽ
കേവലം ശൂന്യമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അയാളു
ടെ തെറ്റിനെക്കുറിച്ച് പശ്ചാത്തപിക്കുവാനോ രാ
മന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം മാപ്പു ചോദിക്കുവാനോ
രാവണൻ സമ്മതമുണ്ടായിരുന്നില്ല. തന്റെ സ്വാ
മിയുടെ മനോരാജ്യം ഇന്നതാണെന്നു മനസ്സിലാ
യപ്പോൾ ശുകൻ വാനരസൈന്യത്തിന്റെ ശക്തി
യേയും സംഖ്യയേയും കുറിച്ച് അല്പം ഒന്നു വിസ്തരി
ച്ചു. അറുപത്തേഴുകോടി സേനാനായകന്മാരുടെ
കീഴിൽ ഇരുപത്തൊന്നു വെള്ളം വാനരസൈന്യമു
ണ്ടെന്നും അവരിൽ മിക്കവരും ലങ്കാമദ്ദനം ചെയ്ത
മാരുതിയെപ്പോലെതന്നെ ശക്തിയും പരാക്രമവും
ഉള്ളവരാണെന്നും ശുകൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ, ഹന
മാന്റെ പരാക്രമത്തിന്റെ ചൂടാറ്റാതെ മനസ്സുരു
കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന രാവണൻ ഒന്നു ഞെട്ടി. ത
ന്റെ ഹിതത്തിനു പ്രതികൂലമാണ് ശുകൻ പറയു
ന്നത് എന്ന ഭാവത്തിൽ, തല്ക്കാലം ഉണ്ടായ പരി
ഭ്രമം അടക്കിക്കൊണ്ടു രാവണൻ അവനെ മറയ
രുമാട്ടിക്കളഞ്ഞു. പക്ഷെ ഇത്രുകൊണ്ടൊന്നും രാവ
ണൻ മനസ്സുമാധാനമുണ്ടായില്ല. അതുകൊണ്ടു മാ
ല്യവാൻ മുതലായ പിതാമഹന്മാരേയും മറ്റും വ
രുത്തി യുദ്ധകാര്യത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു ആലോചനസ

കൂടി. സഭയിൽ പൂർവ്വപരവിരുദ്ധമായ ഭേദ കർമ്മങ്ങളുണ്ടായി. പഴമക്കാരും സൽബുദ്ധികളും രാവണൻ ചെയ്തതു തെറ്റാണെന്നും അതുകൊണ്ടു രാമനോടു മാപ്പുചോദിച്ചു ജീവനാശം വരുത്താതെ വംശരക്ഷ ചെയ്യേണമെന്നുള്ള അഭിപ്രായക്കാരായിരുന്നു. കബുദ്ധികളായ മന്ത്രിമാരും പുത്രന്മാരും മറ്റും യുദ്ധം ചെയ്യേണമെന്നു പക്ഷക്കാരായിരുന്നതിനാൽ രാവണൻ അവരോടു ചേർന്നു വാനേ സമ്മതമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. സഭ പിരിഞ്ഞു. യുദ്ധസന്നദ്ധന്മാരായി രാക്ഷസസൈന്യം കാരോശോപുരത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു.

രാക്ഷസന്മാരുടെ സന്നാഹം കണ്ടപ്പോൾ, കാരോ നായകന്മാരുടെ കീഴിൽ വാനരന്മാരും കാരോ ശോപുരത്തിന്റെ നേരെ ചെന്നു. കോട്ടകളും കിടങ്ങുകളും തകർത്ത് ഉള്ളിൽ കടക്കുവാനായിരുന്നു വാനരന്മാരുടെ ആഗ്രഹം. വാനരന്മാർക്ക് അസൂപ്രയോഗം പരിചയമില്ലല്ലോ. എങ്കിലും, രാക്ഷസന്മാർ മഴപോലെ അസൂപ്രങ്ങൾ ചൊരിഞ്ഞിരുന്നതൊന്നും വകവെക്കാതെ, അച്ഛൻ മുഷി പ്രഹരംകൊണ്ടു നേരിട്ടുവന്ന രാക്ഷസരെ മുഴുവൻ കൊന്നും കോട്ടകൾ ഇടിച്ചുപൊടിച്ചും കിടങ്ങുകൾ

തുത്തു. കിടങ്ങുകളോടുകൂടിയ ഏഴു കോട്ടകളാലാണല്ലോ ലങ്കാപുരം ചുറ്റപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ആദ്യത്തെ ദിവസം പുറമേയുള്ള കിടങ്ങുകൾ തുത്തു കോട്ടകൾ കൈവശപ്പെടുത്തുന്നതിനേ വാനരന്മാർ സാധിച്ചുള്ളൂ. ഒന്നാം ദിവസത്തെ യുദ്ധം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തന്നെ രാവണൻ അയാളുടെ അവിവേകത്തേയും ബന്ധുക്കളുടെ ഉപദേശത്തേയും കുറിച്ചു ബോധ്യം വന്നു. എങ്കിലും ശരണാർ 'തവിടുതിന്നാലും തകൃതി കുറയ്ക്കില്ല'ല്ലോ.

൧൨. മൃതസഞ്ജീവനി.

ഇന്ദ്രജിത്തു പ്രയോഗിച്ച ബ്രഹ്മാസ്രമേരൂ വാനരസൈന്യവും രാമലക്ഷ്മണന്മാരും മോഹിച്ചു ഭൂമിയിൽ വീണു. രാവണൻ പുത്രന്റെ സാമർത്ഥ്യംകണ്ടു സന്തോഷിച്ചു സമാധാനത്തോടെ ഉറങ്ങാൻ പോയി. നേരം പാതിരാവായി. യുദ്ധങ്ങളും മുഴുവൻ നിശ്ചലമായിത്തീർന്നു. യുദ്ധഭൂമിയിൽനിന്നു വാങ്ങി നിന്നിരുന്ന വിഭീഷണൻ ഈ അാവസരത്തിൽ ഒരു കൊള്ളിയും മിന്നിക്കൊണ്ടു വാനരസൈന്യത്തിൽ മരിക്കാതെ വല്ലവരുമുണ്ടോ എന്ന്

അന്വേഷിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു. ഇങ്ങിനെ നടക്കുമ്പോൾ, അസൂമേര മോഹം തിന്ന് എഴുന്നേറ്റിരിക്കുന്ന ജാബ്ബാന്റെ കണ്ടെത്തി: തല്ലാലം സംഭവിച്ച ആവത്തിനെക്കുറിച്ചു രണ്ടുപേരും വ്യസനിച്ചു. ഓരോന്നു പറയുന്ന കൂട്ടത്തിൽ 'ഹനമാൻ ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടോ' എന്നു ജാബ്ബാൻ ചോദിച്ചു. രാമലക്ഷ്മണന്മാരുടേയും സുഗ്രീവന്റേയും കാർത്തവേദിക്കാതെ വൃദ്ധൻ പ്രത്യേകമായി മാരുതിയെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ വിഭീഷണൻ സാമന്തത്തിലധികം അതുതൊന്നിട്ടു; അതുകൊണ്ടു ജാബ്ബാൻ ഹനമാനെക്കുറിച്ചുണ്ടായ ഉൽക്കണ്ഠയുടെ കാരണമാറിത്താൽ കൊള്ളാമെന്ന് അപേക്ഷിച്ചു. അയാളുടെ ആ ജിജ്ഞാസ വളരെ സ്ഥൂലമായിട്ടു മാറിയിട്ടു. വാവാസൈന്യത്തിന്റെ ജീവനും രാമകാർത്തവേദിയുടെ സുഗ്രീവന്മാരുടെയും മാരുതിയാണെന്നു വൃദ്ധൻ പറഞ്ഞതു കേട്ടു വിഭീഷണൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. ഇവരുടെ സംഭാഷണം കേട്ടുകൊണ്ടു മാരുതിയും അവിടേയ്ക്കു ചെന്നു. രാമലക്ഷ്മണന്മാരേയും വാനരന്മാരേയും ജീവിപ്പിക്കുവാനുള്ള മാർഗ്ഗം എന്താണെന്നു മൂന്നുപേരും കൂടെ ആലോചിച്ചു 'മൃതസഞ്ജീവനി' കൊണ്ടുവരണമെന്നു തീർച്ചയാക്കി.

‘മൃതസഞ്ജീവനി’യും അത്രതന്നെ ദിവ്യത്വമുള്ള വേദായും പല ശാസ്ത്രങ്ങളും ഇന്നും കാരോ പാത്രങ്ങളിലുണ്ടെന്നതിനു സംശയമില്ല. പക്ഷെ, ആ വക മരണകളും അവയുള്ള മലകളും മനുഷ്യർ അറിയുന്നില്ലെന്നുള്ളു. ഇന്നും സാധാരണ പാവുകളിൽ കാണുന്നതും സാധാരണക്കാർ അറിയാത്തതുമായ കാരോ പാത്രമരണകളുടെ അതുഭൂതകരമായ ശക്തി കാണുവാനാർ മേല്പറഞ്ഞ ദിവ്യശാസ്ത്രങ്ങളെക്കുറിച്ച് സംശയിക്കുന്നതിനു നമുക്കു ലേശം പോലും ന്യായമില്ല. മൃതസഞ്ജീവനിയെപ്പോലെതന്നെ തുല്യദിവ്യത്വമുള്ള ചേര മുൻ ശാസ്ത്രങ്ങൾ കൂടെയുണ്ടു അവ ‘വിശല്യകരണി’, ‘സുന്ധാനകരണി’, ‘സുവണ്ണകരണി’, എന്നിവയാകുന്നു. ഈ മരണകൾ നിലകൊണ്ടു കൈലാസപാശ്ചത്തിലുള്ള ജൂഷഭാദ്രിയിലാകുന്നു ജാംബവൻ ഇങ്ങിനെ മരണകൾ നിലകൊണ്ടു സ്ഥലവും അവയുടെ സ്വഭാവവും ഹനുമാനോടു പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. ഉടനേരത്തെ മാരുതി മരുന്ന് വരികയാൽ പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

മാരുതി മരണാനു വോക്തവോൾ അലരിയശബ്ദം കേട്ടു രാവണൻ ഉണർന്നു; ഭയകരമായ ആ

ശബ്ദത്തിനു കാരണമെന്നാണെന്നു നപചിച്ചപ്പോൾ, മാരുതി മരണ പരിഹാസ് വോയതാണെന്നു ഭൂതന്മാർ പറഞ്ഞിരുന്നു. മൃതസഞ്ജീവനി ഉടനെ കൊണ്ടുവരുവാൻ സാധിച്ചാൽ, മൃതപ്രായന്മാരായ വാനരന്മാരും രാമലക്ഷ്മണന്മാരും ജീവിക്കുന്നതാകുകൊണ്ട് അവരുടെ ശരീരങ്ങൾക്കു മോഹാലസ്യം മൂലം പ്രായേണ ലയം സംഭവിക്കുന്നതുവരെ കൗഷഡം കൊണ്ടുവരാതിരിക്കാനുള്ള വല്ല സൂത്രവും പ്രയോഗിക്കേണമെന്നു തീർച്ചയാക്കി, രാവണൻ അർദ്ധരാത്രിയിൽ തന്റിയ 'കാലനേമി'യുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. പരിവാരങ്ങളും മറ്റും കൂടാതെ അർദ്ധരാത്രിയിൽ രാവണൻ ഏകാകിയായി ഗൃഹത്തിലേക്കു ചെല്ലുന്നതു കണ്ടു 'കാലനേമി' പരിഭ്രമിച്ചപ്പോഴേന്നു അഭിവാദ്യം ചെയ്തു സല്ലഭിച്ചിരുന്നു. രാവണന്റെ ഈ പുറപ്പാട് കണ്ടപ്പോൾ, എന്താ തകരാറുണ്ടെന്നു കാലനേമി നിശ്ചയിച്ചു. എങ്കിലും, ഒന്നും അറിയാത്ത ഭാവത്തിൽ പരിഭ്രമം കൂടാതെ രാവണന്റെ ആഗമനകാരണം അറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്ന് അപേക്ഷിച്ചു. അതു കേട്ടു സന്തുഷ്ടനായ രാവണൻ തന്റെ വരംപ്രകാരം പറഞ്ഞു:

'ഇപ്പോൾ ലങ്കയിൽ കഴിയുന്ന കോലാഹല

ങ്ങളെപ്പറ്റും താൻ അറിയുന്നില്ലെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. രാമനും വാനരസൈന്യവും വന്നു നമ്മോട് എതിർത്തിരിക്കുന്നു. മൂന്നു ദിവസത്തെ യുദ്ധംകൊണ്ടു തന്നെ അവർ നമ്മുടെ സേനാനായകന്മാരേയും സൈന്യത്തേയും മിക്കതും ഒടുക്കി. കോട്ടകളും കിടങ്ങുകളും മിക്കതും തുത്തുകഴിഞ്ഞു. നമ്മുടെ പുത്രന്മാരിൽ ഇന്ദ്രജിത്തൊഴിയെ മറ്റൊല്ലാവരും മരിച്ചു. പ്രഹസ്താദികളും വീര്യസ്വർഗ്ഗം പ്രാപിച്ചു. പിന്നെ നിദ്രാലുപായ അനുജനെ ഒരുവിധത്തിൽ ഉണർത്തി യുദ്ധത്തിനയച്ചു. അവനേയും രാമൻ കൊന്നു. എന്റെ ശക്തികൊണ്ടു ലക്ഷ്മണൻ വീണു. അതു കണ്ടു രാമൻ കോപിച്ച് എന്നെ എയ്തു ചരം കെട്ടത്തി വിട്ടു. പോരിൽ വീണ വാനരന്മാരേയും ലക്ഷ്മണനേയും രാമൻ മരണകൊണ്ടു വീണ്ടും ശക്തരാക്കിത്തീർത്തു. ഇന്നു രാവിലെ ഇന്ദ്രജിത്തും സൈന്യവും കൂടെ ശത്രുക്കളോടു നേരിട്ടു. ഇന്ദ്രജിത്തു ബ്രഹ്മാസൂര്യൻകൊണ്ടു വാനരന്മാരേയും രാമലക്ഷ്മണന്മാരേയും മോഹിപ്പിച്ചു ജയഭേദിയുണ്ടാക്കി മടങ്ങിവന്നു. സൊല്ലു കഴിഞ്ഞല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ച സമാധാനത്തോടുകൂടി കിടക്കുമ്പോൾ, മരണമൃത്യുസഞ്ചീവനി കൊണ്ടുവരുവാൻ ചോയിരിക്കുന്നു എന്നറിഞ്ഞു. മരണമൃത്യുസഞ്ചീവനി ഉടനെ വ

രും; അവൻ വന്നാൽ നാം ഈ ചെയ്ത പ്രയത്നങ്ങളെല്ലാം നിഷ്പലവുമാവും. അതുകൊണ്ടു താൻ വല്ലവിയേനെയും മാരുതിയെ പഴിമദ്ധ്യത്തിൽ തടഞ്ഞു കാലതാമസം വരുത്തണം. അതിന് ഇപ്പോൾ തന്നെ പോകയും വേണം. ഇതു പറയാനാണു ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നത്.?’

രാവണന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ തനിക്കും ആപത്തു നേരിട്ടുകഴിഞ്ഞു എന്നു കാലനേമി നിശ്ചയിച്ചു. എങ്കിലും ഗുണദോഷം പറയേണ്ടുന്ന ഭാരം ഏറ്റവും ബന്ധുക്കൾക്കുമുണ്ടല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു രാവണനോടു രാമന്റെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതികളേയും മാറ്റം വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു. പക്ഷെ അതൊന്നും രാവണൻ ചെവിക്കൊണ്ടില്ല. ഒടുവിൽ, പ്രബലനായ ശരണോടു സ്ത്രീയം പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു യാതൊരു ഗുണവും ഉണ്ടാകുന്നതല്ലെന്നു കാലനേമിക്കു ബോദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ, ദുഷ്ടനങ്ങളുടെ കൈകൊണ്ടു മരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലതു സജ്ജനങ്ങളുടെ കൈകൊണ്ടു മരിക്കുന്നതാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു രാവണന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ പ്രവർത്തിക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ച് അയാൾ ശ്രീരാമന്മാണു യോടു കൂടി സ്വഗൃഹത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടുപോകയും ചെയ്തു.

ആകാശമാഗ്നിയുടെ ജ്വാലാദി നോക്കി
കൊണ്ടു പോകുന്ന ഫനുമാൻ ഹിമവൽ പാശ്ച
ത്തിൽ അതിമനോഹരമായ ഒരു മഹച്ഛ്രാശ്രമം
കണ്ടു. പണ്ടോരിക്കലും ആ പ്രദേശത്തു കണ്ടിട്ടി
ല്ലാത്ത ദിവ്യമായ ഒരു ആശ്രമം അപ്പോൾ അവി
ടെ കണ്ട മാത്രയിൽ തനിക്കു മാഗ്നവാഭംസം സംഭ
വിച്ചിരിക്കാമെന്നു മാരുതിക്ക് ഒരു ശങ്കയുണ്ടായി. ര
ണ്ടായാലും മഹച്ഛിയെ കണ്ടു വൈദാഹം തീർത്ത
കാർഷ്വങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചുപോകാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു മാ
രുതി ആശ്രമത്തിലേക്കു ചെന്നു. പൂജനായ അ
തിഥിയെ മുനി യഥായോഗ്യം സൽക്കരിച്ചു. താ
ൻ രാമഭൂതനാണെന്നും തന്റെ ഉദ്ദേശമിന്നതാ
ണെന്നും ഫനുമാൻ മുനിയോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ അ
ദ്ദേഹം വളരെ സന്തോഷവും രാമഭൂതനിൽ പ്രത്യേ
കം ബഹുമാനവും വാത്സല്യവും പ്രദർശിപ്പിച്ചു. ആ
ശ്രമത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഭക്ത്യുണ്ടും പാനീയവും
കൊണ്ടു മാരുതിയുടെ വൈദാഹം ശമിച്ചിട്ടില്ലെ
ന്നു മുനിക്കു മനസ്സിലായി. അതുകൊണ്ട് അവിടെ
അടുത്തുള്ള സരസ്സിൽ ചെന്നു ദാഹശമനം പര
ത്തിക്കൊൾവാനായി മാരുതിയെ അയച്ചു. എന്നു
തന്നെയല്ല, രാമാദികളും വാനരന്മാരും മോഹം

തിൻ സുഖശരീരികളായി വീണ്ടും യുദ്ധം ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ മാരുതി തിടുക്കപ്പെട്ടിട്ട് ആവശ്യമില്ലെന്നും മഹർഷി പാഞ്ഞു. മുനി ദിവ്യദൃഷ്ടം ഗ്രഹിച്ചു വർത്തമാനം കേട്ടു സമാധാനത്തോടുകൂടി ഹനുമാൻ സരസ്സിലേക്കു പോയി. അവിടെ ചെന്നു കാലും മുഖവും കഴുകി വെള്ളം കുടിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾ അതിഭയങ്കരമായ ഒരു മത്സ്യം വരയും പിളർന്നുകൊണ്ടു വരുന്നതു കണ്ടു. മാരുതി ആ മത്സ്യത്തെ പിടിച്ചു രണ്ടായി പൊളിച്ചു വലിച്ചെറിഞ്ഞു. അപ്പോൾ അപ്രതീക്ഷിതമായി ആ മത്സ്യത്തിൽനിന്ന് അതിമനോഹരിയായ ഒരു സ്ത്രീ ആകാശമാർഗ്ഗത്തിലേക്കു ഉല്പതിച്ച് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: 'ഭയ മാരുതി! ഭവാനെൻ കരുണകൊണ്ടു ഞാൻ ഇപ്പോൾ മുക്തയായി. ഞാൻ 'ധന്യമാഖി' എന്ന ഒരു അപ്സരസ്ത്രീയാണ്. ഒരു മഹർഷിയുടെ ശാപം ഹേതുവായിട്ടു ഞാൻ ഇതേവരെ ഈ സരസ്സിൽ ഒരു മകരിയായി കിടക്കുകയായിരുന്നു. ഭവാനെ നൽക്കുവീച്ചിരിക്കുന്നു ആ മഹർഷി രാവണമൃതനായ കാലനേമിയാണ്. രാവണനെൻ പ്രാണയിന്ദേൽ അങ്ങയുടെ ഗതി മുടക്കുവാനായിട്ടാണ് അവൻ ഈ കപടവേഷം ധരിച്ച് ഇവിടെ കിന്നി

രിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് അവനെ കൊന്ന് ഭയ
 ഷധവും കൊണ്ടു വേഗത്തിൽ ചെന്നു കാൽപ്പാടും
 സാധിക്കുക. താൻ പശ്ചിമനായ ദേശ്യത്തോ
 ടും രാമകാൽപ്പാട് നന്നു കാലതാമസം വന്നതിനാലു
 ണ്ടായ പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടി ഹനമാൻ ആ
 ശ്രമത്തിൽ ചെന്നു കള്ളസന്യാസിയായ കാലനെ
 മിയെ അടിച്ചുകൊന്നു പിന്നെ ധന്യമാലയുടെ ഉ
 പദേശമനുസരിച്ചു മരണം നിലുക്കുന്ന മലയിൽ ഏ
 ത്തി. പക്ഷേ, ഭയംകൊണ്ടു നിന്നുപ്രകാരം മൃ
 ലം മൃതസഞ്ജീവനി ഏതാണെന്നു തിരിച്ചറിയുവാൻ
 കഴിഞ്ഞില്ല. മാതൃക കണ്ണിതവും ദേശ്യവും വ
 ന്നു. മരണറിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ, മരണമുള്ള ചെത്തന്ന
 കൊണ്ടുപൊന്നു ഉയർന്നു നിശ്ചയിച്ചു മലയുടെ
 ഒരു ഭാഗം കടന്നുപോകുന്ന ലക്കയിലേക്കു ചെന്നു.
 ഭയംകൊണ്ടു കാലനെ മാത്രയിൽ രാമാദി
 കൾ മോചനം തിന്നുമാനം. അവനാൽ കല്ല
 നല്ലകൊണ്ടു രാജ്യം നോക്കു മലയുടെ സമുദ്രത്തി
 ൽ ഇട്ടുപോയതിനാൽ, മൃതസഞ്ജീവനയുടെ ഫ
 ലം അവർക്കു സിദ്ധിച്ചില്ല. ഭയംകൊണ്ടു ലക്കയിൽ ത
 ന്നെ വെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ രാജ്യസന്മാർക്കു ചെന്ന
 മൂണ്ടാവുന്നതല്ലെന്നു കേട്ടപ്പോൾ മാതൃക വീണ്ടും

പദ്യമെടുത്തുകൊണ്ടുപോയി പൂർവ്വസ്ഥിതിയിൽ
വെച്ചു മടങ്ങിപ്പോകുകയും ചെയ്തു.

മനു രാഘവധാ.

അസുരന്മാർ മായാവികളാകയാൽ ധർമ്മ
ലും എന്നാൽ അവരുടെ ഇടയിൽ ആരുംതന്നെ
അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇക്കാലത്ത് യുദ്ധം ആസുരമാണെ
ന്നു പഴമക്കാർ പറയുന്നതിന്റെ താല്പര്യം യുദ്ധ
ത്തിൽ ചതിവു വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് സ
ത്യംകൊണ്ടു കർമ്മം സാധിക്കാതെ വരുമ്പോൾ ച
തി പ്രയോഗിക്കുന്നതു രാക്ഷസന്മാരുടെ സാധാര
ണധർമ്മമായിരുന്നു. രാമലക്ഷ്മണന്മാരോടും വാന
രന്മാരോടും നേരിട്ടുനിന്നു യുദ്ധം ചെയ്തപ്പോഴൊ
ക്കെ രാക്ഷസന്മാർ തോറ്റതെയുള്ളു. അപ്പോഴാണ്
ചതി പ്രയോഗിച്ചു തുടങ്ങിയത്. പക്ഷെ ദൈവ
ജ്ഞന്മാരായ രാമദീക്ഷിതോടു ചതിയും പറഞ്ഞില്ല.

മോഹിച്ചുവീണ വാനരന്മാരും രാമലക്ഷ്മണ
ന്മാരും ദിവ്യശേഷധംകൊണ്ടു സ്വസ്ഥരായിത്തീർന്ന
പ്പോൾ തന്നെ രാവണന്റെ മനസ്സിടിക്കൊണ്ടു. വാന
രന്മാർ പൂർവ്വധികം ശക്തിയോടും വാശിയോടുംകൂ

ടെ രാക്ഷസന്മാരോട് ഏതിത്തു; രാവണൻ കേ-
രോരിക്കലായി അയച്ച മഹാരഥന്മാരേയും സൈ-
ന്യത്തേയും അവർ കൊന്നൊടുക്കി. എങ്കിലും, മല-
കളിൽനിന്നു നിരന്തരമായി ഭൃകന്ന നദികൾ
പോലെ ത്രികൂടാചലത്തിൽ നിന്നു രാക്ഷസവാഹി-
നി അനശ്ശ്ചമായി പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെയിര-
ന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ ഇന്ദ്രജിത്തു പശ്ചിമഗോ-
പുരത്തിൽകൂടെ പുറത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടു. എന്നുത-
ന്നെയല്ല, അയാൾ വാനരന്മാർ കണ്ടെങ്കെ സീത-
യെ തേരിൽനിന്ന് എടുത്തു വെട്ടിക്കൊല്ലുകയും ചെയ-
്തു. ഇതു കണ്ടുനിന്ന മാരുതിയും മറ്റു വാനരന്മാ-
രും വ്യസനകരമായ ആ വിവരം രാമനെ അറിയി-
ച്ചുവാനായി പിന്തിരിഞ്ഞു. ഹനുമാൻ കുണ്ഠിത-
ത്തോടുകൂടി മടങ്ങി ചെല്ലുന്നതു കണ്ടു രാമനും മ-
റ്റുള്ളവരും വളരെ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. എന്തുകൊണ്ടു-
ന്നാൽ, യുദ്ധത്തിൽ പിന്തിരിയുക എന്നതു മാരുതി-
കൾക്കുപോലും ചെയ്യുന്ന കാര്യമല്ലായിരുന്നു. അതുകൊ-
ണ്ടു ശ്രീരാമൻ ജാംബവാനെ വിളിച്ചു മാരുതിയെ-
സഹായിക്കുവാൻ പറഞ്ഞയച്ചു. അപ്പോഴേക്കും ഹ-
നുമാൻ അടുത്തേത്തി രാമനോടും മറ്റും താൻ ക-
ണ്ട കാര്യത്തെ കുറിച്ചു വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു. സീത-
യെ രക്ഷിക്കുവാനാണ് ഈ പാടെല്ലാം പെട്ടത്.

ഒടുവിൽ സീത ഇല്ലെന്നുവരുന്നതു നിരാശയുള്ള മാ
ഗ്ഗമാണല്ലോ. സീതാവധംകേട്ട് എല്ലാവരും ദുഃഖി
ച്ചു മനോത്സാഹികളായിത്തീർന്നു. രാമലക്ഷ്മണന്മാ
രും മറ്റും ഇങ്ങിനെ ദുഃഖിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ
വിഭീഷണൻ അവിടെക്കു ചെന്നു. ദുഃഖകാരണം
ചോദിച്ചറിഞ്ഞപ്പോൾ വിഭീഷണൻ പൊട്ടിച്ചിരി
ച്ചുപോയി. 'സ്വാമി! ആടരിയുമൊ അങ്ങാടിവാ
ണിഭം? ഈ വാനരന്മാർക്കു രാക്ഷസന്മാരുടെ മായ
ങ്ങളൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂട. ഇത് ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ
സൂത്രമാണ്. അവനു വാനരബാധകൂടാതെ ഘോ
രം ചെയ്യേണ്ടുന്ന ആവശ്യമുണ്ട് അതിനു വേണ്ടി
സീതയെ കൊന്നു എന്ന് അവനെ ബോധിപ്പി
ക്കാൻ ചെയ്ത മായമാണിത്. വാനരന്മാരും മ
റ്റും ഇതു കണ്ടാൽ മനോത്സാഹികളായിത്തീര
മെന്ന് അവനറിയാം. എല്ലാവരുടേയും പരിഭ്ര
മം രീതി വരുമ്പോഴേക്കും ഘോരം സാ
ധിക്കാമെന്നു കരുതിയാണ് അവൻ ഇങ്ങിനെ ചെയ
്തത്. അവൻ നികംഭിലയിൽ ചെന്ന് ഇപ്പോൾ
ഘോരം തുടങ്ങിയിരിക്കണം. ഘോരം കഴിഞ്ഞാൽ
അവനെ ആർക്കും ജയിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതല്ല. അ
തുകൊണ്ടു ഇപ്പോൾത്തന്നെ എല്ലാവരും കൂടെ ചെ
ന്ന് അവന്റെ ഘോരം മുടക്കാതെ നിവൃത്തിയി

ജ്യ.' വിഭീഷണൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ എ
 പ്ലാവരുടെയും ദുഃഖം തീർന്നു. വാനരന്മാർ ആതു
 വിളിച്ചു നികുന്ദിലയിൽ പ്രവേശിച്ചു പല വിധത്തി
 ലും ഹോമം മുടക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചുതുടങ്ങി. ഒടുവിൽ,
 കാര്യം നിർദ്ദിഷ്ടമായി സാധിച്ചില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ
 ഇന്ദ്രജിത്ത് അവിടെനിന്നു എഴുന്നേറ്റു വില്ലും അ
 സ്വം ധരിച്ചു പുറത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ശത്രുവിനെ
 നേരിട്ടുകണ്ടമാത്രയിൽ കോപാസനായ ലക്ഷ്മ
 ണൻ ശരവചം തുടങ്ങി. ഇന്ദ്രജിത്തു പ്രത്യസ്യമെ
 ള്ളീ അഭവയെ ഖണ്ഡിച്ചു ലക്ഷ്മണനേയും വാനര
 ന്മാരേയും ശരംകൊണ്ടു പൂജിച്ചു. ശൂരനായ സൈ
 മിത്ര. ഈ അവസരത്തിൽ ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ സുത
 നേയും അശ്വങ്ങളേയും കൊല്ലുകയും വില്ലു മുറിക്ക
 കയും ചെയ്തു. പക്ഷെ, രാവണി മനോവേഗത്തോ
 ടുകൂടി രണ്ടാമത് ഒരു തോൽ കയറി വന്നു വി
 ങ്ങും യുദ്ധം ആരംഭിച്ചു. സാധാരണ അസുന്ദര
 കൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗം നിറുത്തി രണ്ടുപേരും ദിവ്യാ
 സുന്ദര ഉപയോഗിച്ചുതുടങ്ങി. കാര്യം ആണേ
 യാസ്യമയച്ചാൽ മരോയം വാരുണാസ്യമയ
 ള്ളം. നാഗാസ്യമയച്ചാൽ; നാരായാസ്യംകൊണ്ടു
 തടുക്കും. ഇങ്ങിനെ ഇവർ മൂന്ന് അഹോരാത്രം യു
 ധം ചെയ്തു. കണ്ടുനിന്നവരെല്ലാം ഇവരുടെ യുദ്ധ

വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തെക്കുറിച്ചു പുകഴ്ത്തി. രണ്ടു ചേക്കും ശൗ
 യും പൂർണ്ണമായി വർദ്ധിച്ചു. ഇങ്ങിനെ വാശിയോടു
 കൂടി യുദ്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ഇന്ദ്രജി
 ത്തിന്റെ അസൂയയ്ക്കു ശക്തി കരഞ്ഞതായി ല
 ക്ഷ്മണനു മനസ്സിലായി. അസൂയയ്ക്കു ഉഷകു
 യന്നതു വില്ലാളിയുടെ ബലക്ഷയത്തിന്റെ ലക്ഷണ
 മാണല്ലോ. ഇതുതന്നെ തക്ക സമയമെന്നു കരു
 തി ലക്ഷ്മണൻ 'ഇന്ദ്രാസ്യം' എടുത്തു രാമനെ ധ്രു
 നിച്ചു രാവണിയുടെ കഴുത്തിനു നേരെ വിട്ടു. ഇന്ദ്ര
 ജിത്തു കഴുത്തു ഭൂമിയിൽ വീഴുകയും ചെയ്തു.

രാക്ഷസന്മാർ യോദ്ധ്യ് ലങ്കയിൽ കടന്നു
 ഗോപുരമടച്ചു. പുത്രവധം കേട്ടു രാവണൻ മോ
 ഹിച്ചുചിങ്ങ. ചാനരന്മാർ സന്തോഷത്തോടെ ആ
 ത്തുവിളിച്ചു രാമസുഗ്രീഹന്മാരുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു
 വിവരം അറിയിച്ചു. ശ്രീരാമൻ അത്യാനന്ദത്തോടു
 കൂടി ലക്ഷ്മണനെ ആലിംഗനം ചെയ്ത് 'ദുഷ്ടരമെ
 ത്രയും ഞ് ചെയ്തുകൊരിയം; രാവണി യുദ്ധേ മരിച്ചു
 തു കാരണം രാവണൻ താനും മരിച്ചുവരിക നീ.'
 എന്നു പറഞ്ഞ് അനുജനെ അഭിനന്ദിച്ചു.

ബോധക്ഷയം തീർന്നു രാവണൻ പുത്രനെ ക
 റിച്ചു ദുഃഖിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഇന്ദ്രജിത്തു മരിച്ചതു

കൊണ്ടു 'വിണ്ണവർക്കും മുനിമാർക്കും ദ്വിജന്മാർക്കും ഇ
 ന്നു നന്നായുറങ്ങീടുമാറായ'ല്ലോ എന്നു വിചാരി
 ച്ചിട്ടാണ് രാവണൻ ദുഃഖം സഹിക്കാൻ പാടില്ലാ
 തായത്. അവനവൻ അന്യന്മാരോടു ചെയ്ത ഉപ
 ദ്രവങ്ങൾ തന്നെയാണ് തിരിയെ അവനവനെ
 ബാധിക്കുന്നത് എന്നു ദുർബുദ്ധികൾക്ക് ഒരിക്കലും
 തോന്നുകയില്ല. അതുകൊണ്ട് അവനവനെ നേരിട്ടു
 ന്നു ആവത്തുകളെല്ലാം മറുജീവരുടെ കുറുമാ
 ണെന്നു വിചാരിക്കുകയുള്ളൂ. ഇങ്ങിനെ ആലോ
 ചിച്ചപ്പോൾ ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ മരണത്തിനു കാര
 ണം സീതയാണെന്നു രാവണൻ തീർച്ചയാക്കി. പ
 രമന്റെ മരണത്തിനു ഘോരമായവയെല്ലാ ഇനി
 വെച്ചിരിക്കയില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു രാവണൻ ദേവി
 യെ നിഗ്രഹിക്കുവാനായി 'ചന്ദ്രമാസമെടുത്തു.'
 ആ സമയത്തു സുപാർവ്വൻ എന്നവൻ രാവണനെ
 വിരോധിച്ച് അന്യായമായ പ്രവൃത്തിയിൽ നിന്നു
 വിരമിപ്പിച്ചു. വിചിന്ന രാവണൻ കോപശോകാദി
 യോടുകൂടി തന്റെ കലഹരവായ ശൂക്രാചാര്യ
 ന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു തനിക്കു നേരിട്ടു സങ്കടങ്ങ
 ലെക്കുറിച്ചു വളരെ താഴ്മയോടെ ആവലാധിപ്പെട്ടു.
 ശൂക്രൻ ശത്രുക്കളെ ജയിക്കുവാൻ വേണ്ടുന്ന ഉപദേശം
 കൊടുത്തതിനാൽ, രാവണൻ സമാധാനപ്പെട്ടു

ട്ടു ലകയിൽ ചെന്നു ശത്രുസംഹാരാർത്ഥം ഘോരം
അരംഭിച്ചു. ഘോരധൃമം മേഘമാർഗ്ഗത്തോളം പൊ
ങ്ങി. അതു കണ്ടു വിഭീഷണൻ പരിഭ്രമിച്ചു ചെന്നു
രാമനെ സംഗതികളെല്ലാം ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. ഉടനെ
രാമൻ വാനരന്മാരെ വിളിച്ച് ഘോരഭംഗം വരു
ത്താൻ കല്പിച്ചു. വാനരന്മാർ പഠിച്ച പണി പതി
നെയും കഴിച്ചിട്ടും രാവണന്റെ സമാധിക്കു ഭംഗം
വന്നില്ല. സീതയെ ഉപദ്രവിച്ചു രാമാദികളെ തോ
ല്പിക്കുവാൻ രാവണനും ഇന്ദ്രജിത്തും ശ്രമിച്ചല്ലോ.
അതിനു പകരമായി മണ്ഡോദരിയെ ഉപദ്രവിച്ചു
കാൽസാധിക്കാമെന്നു വാനരന്മാർ തീർച്ചയാക്കി.
'അന്തതത്തയ്ക്കിന്തപ്പച്ച!' ഭായ്യയുടെ നിലവിളി
കേട്ടപ്പോൾ രാവണന്റെ സമാധിയും ധൈര്യവും
അഴിഞ്ഞു. 'തലേലെഴുത്തു തലോടിയാൽ പോവി
ല്ല' എന്നു തീർച്ചയാക്കി, ഘോരം മതിയാക്കി രാവ
ണൻ വാനരന്മാരോടൊന്നിച്ച്. അയാൾ യുദ്ധസ
ന്നദ്ധനായി പുറത്തെത്തിയപ്പോഴേക്കും രാമനും
നേരിട്ടുചെന്നു. പിന്നെ രാമനും രാവണനും തമ്മി
ലുണ്ടായ യുദ്ധം ഇന്നവിധമാണെന്നു വണ്ണിക്ക
വാൻ പ്രയാസമാണ്. രണ്ടുപേരും താഴ്ചയും വീഴ്ച
യും കൂടാതെ ഏഴു ദിവസം നിന്നു യുദ്ധം ചെയ്തു.
ഇതിനിടയിൽ രാമൻ രാവണന്റെ ഒരു തല അ

സ്രമെജ്ജ മുറിച്ചു. തല ഒന്നു താഴത്തു വീണാൽ പിന്നേയും പത്തു തലയ്ക്കു കുറവുണ്ടാവല്ല. ഇങ്ങിനെ ഞ്ഞൊന്നു തല മുറിച്ചിട്ടു. രാവണൻ പിന്നേയും ദശാസ്യൻതന്നെ! അവന്റെ തപോബലം കേന്തു രാമനു രാവണനെ കുറിച്ചു ബഹുമാനവും കാൽ സാധ്യത്തിന്നു മാറ്റം കാണാതെ കണ്ണിതവുമുണ്ടായി. ഒട്ടക്കും രാമൻ ബ്രഹ്മാസ്യം എടുത്തു രാവണന്റെ ഹൃദയം ലക്ഷ്യമാക്കിയയച്ചു. അസ്യംകൊണ്ടു ഹൃദയം പിളന്നു രാവണൻ തേരിൽനിന്നു താഴത്തു വീണു മരിച്ചു. ആ സമയം ദേവകളും മറ്റും സന്തോഷംകൊണ്ടു രാമന്റെ മേൽ പുഷ്പവൃഷ്ടി ചെയ്തതും മംഗളവാദ്യങ്ങൾ മുഴക്കുകയും ചെയ്തു. അതുവരെ രാവണനെ പേടിച്ചു ലങ്കാമാറ്റം കഴിച്ചു സഞ്ചരിച്ചിരുന്ന സൂര്യൻ രാവണവധം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നേരെയെടിച്ചു. വഷ്കാലം കഴിഞ്ഞു ശരത്കാലാരംഭത്തിലാണല്ലോ സീതാനേപക്ഷത്തിന്നു ചന്ദനരന്മാർ പുറപ്പെട്ടത. അതുകൊണ്ടു രാവണനെ വധിച്ച ദിവസം ലങ്കയിൽ സൂര്യൻ നേരെ ഉടിച്ചു എന്നു പറയുന്നതിൽനിന്നു ഉദ്ദേശം വൃശ്ചികം പന്ത്രണ്ടാംതിയതിയായിരിക്കാം രാവണവധമുണ്ടായതെന്ന് ഉഘമിക്കാം.

ജ്യേഷ്ഠൻ അവിവേകിയും ദുഷ്ടനും സജ്ജന

ദേശീയമായിരുന്നു എന്നു വിഭീഷണനെ പൂർണ്ണ
ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും ആപത്തിങ്കൽ സ
യോദരസ്നേഹം സ്വാഭാവികമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടാ
തിരുന്നില്ല. പക്ഷെ, ശ്രീരാമന്റെ അഭ്യോത്ഥപാ
ഷകൾ കേട്ടപ്പോൾ വിഭീഷണന്റെ ദുഃഖത്തിന്നു
വളരെ ശമനമുണ്ടായി. പിന്നെ രാമന്റെ ഉപദേശ
ശപ്രകാരം വിഭീഷണൻ ശവസംസ്കാരം മുരളായ
സകലക്രിയകളും യഥാവിധി നിർവ്വഹിച്ചു. ലക്ഷ്മ
ണൻ വാനരനായകന്മാരോടുകൂടി ലങ്കാപുരിയിൽ
പ്രവേശിച്ചു വിഭീഷണന്റെ വട്ടാഭിഷേകവും നട
ത്തി. തദനന്തരം വിഭീഷണന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം
സീതാദേവിയെ ദിവ്യംബരംഭരണാഭിഷേകം അല
ങ്കരിപ്പിച്ചു പല്ലകിൽ കയറ്റി മാരുതി രാമന്റെ
സമീപത്തിലേയ്ക്കു യാത്രയാക്കി. ദേവിയെ ഒരു ക
ണ്ണു കണ്ടാൽ കൊള്ളാമെന്ന മോഹത്തോടുകൂടി വാ
നരന്മാർ തിക്കിത്തിരക്കി നാലുപുറവും കൂടി. തിര
ക്കു വലിച്ചപ്പോൾ വിഭീഷണഭൃത്യന്മാർ അവരെ
ആട്ടിയകറ്റുവാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ അതു ശ്രീരാമ
ൻ ഒട്ടുംതന്നെ രസിപ്പിച്ചില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,
സകല ലൌകികസുഖങ്ങളും ഉപേക്ഷിച്ചു വാതശീ
താതപദുഃഖങ്ങളും സഹിച്ചു രാക്ഷസന്മാരുടെ അ
സ്രുചാരിയുമേറ്റു വാനരന്മാർ ഇത്ര കഷ്ടപ്പെട്ടത്

അവർക്കു തന്നിലും ദേവിയിലുമുള്ള സ്നേഹംകൊണ്ടു
 ഞാനു രാമനു നല്ല ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. അതു
 കൊണ്ട് അവർ അവരുടെ മാതാക്കന്മാരോടു വ
 ത്തിക്കുന്നതുപോലെ ദേവിയോടു വെരുമാറുന്നതിനു
 യാതൊരു വിരോധവുമില്ലെന്നും വാനരന്മാരുടെ
 ആഗ്രഹനിയ്യത്തി വരുത്തുവാൻ ദേവികാൽനടയാ
 യി തന്റെ സമീപത്തിലേക്കു വന്നാൽ മതിയെന്നും
 രാമൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. വാനരന്മാർ സീതാവലോ
 കനംകൊണ്ടു കൃതാർത്ഥരായി.

കാർത്യായ്ക്കളെപ്പോൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാമൻ തി
 റിയെ അയ്യോദ്ധ്യയിലേക്കു യാത്രയായി: രാമാദി
 കൾ അല്പദിവസം തന്റെ അതിഥികളായി ലങ്ക
 യിൽ താമസിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു വിഭീഷണനു
 വളരെ താല്പ്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഭക്തന്റെ ന്യായ്യാ
 ജമായ ആ ആഗ്രഹം ശ്രീരാമന് ഒട്ടും അമാത്വ
 മായ്കന്നില്ല. പക്ഷെ, താൻ ഭരതനോടു ചെല്ലി
 രുന്ന വാഗ്ദത്തപ്രകാരം നിശ്ചിതദിവസംതന്നെ അ
 യ്യോദ്ധ്യയിൽ എത്തേണ്ട ഭാരമുണ്ടായിരുന്നതി
 നാൽ വിഭീഷണന്റെ അപേക്ഷ രാമൻ കാരണ
 സഹിതം ഉപേക്ഷിച്ചുപോയല്ലോ. വിഭീഷണന് ഇതു
 കൊണ്ടു മനസ്സാവമില്ലാതിരിക്കുവാൻ ഘണ്ടി രാ
 മൻ അയാളെ അയ്യോദ്ധ്യയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു

പോകാമെന്നു സമ്മതിച്ചു. അതു വിഭീഷണനു വളരെ സന്തോഷവുമായി.

സീതാസമേതനായ രാമൻ പരിവാരങ്ങളോടും വിഭീഷണനോടുംകൂടെ പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ കയറി ലങ്കയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. വിമാനം കിഷ്കിന്ധയിൽ എത്തിയപ്പോൾ, അതേവരെ ഭായ്യാപുത്രദികളോടു വേർപിരിഞ്ഞിരുന്ന വാനരന്മാർക്ക് അവരുടെ ബന്ധുക്കളെ കാണാൻ ഉല്ലാസമുണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ച രാമൻ 'സുഗ്രീവനോടും മറ്റും അവിടെ ഇറങ്ങിക്കൊടുവാൻ പാഞ്ഞു. തങ്ങളുടെ ബന്ധുക്കളെ കാണുന്നതിനക്കാരാമാഭിഷേകം കാണുന്നതിനാണ് അവർ താല്പര്യം എന്നു സുഗ്രീവൻ മറുപടി പാഞ്ഞതു കേട്ടു സന്തുഷ്ടനായി രാമൻ വാനരന്മാരോട് അവരുടെ പുത്രകളത്രങ്ങളേയും കൂടെ നേരിച്ചു കൊണ്ടുപോകുവാൻ അനുവദിച്ചു. എല്ലാവരും വീണ്ടും പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ കയറി കിഷ്കിന്ധയിൽനിന്ന് അയോദ്ധ്യയിലേയ്ക്കു നേരെ തിരിച്ചു. വിമാനം ഏകദേശം അയോദ്ധ്യയ്ക്കു സമീപമായപ്പോൾ, തന്റെ വരവിനെക്കുറിച്ച് ഭരതന്നു മുന്നറിവു കൊടുക്കുവാനായി രാമൻ ഹനുമാനെ അയോദ്ധ്യയിലേയ്ക്കയച്ചു. അയോദ്ധ്യയിലേയ്ക്കു പോകുന്ന വഴി ശൃംഗിവേശു

രിയിൽ കയറി വിവരം ഗൃഹനേയും അറിയിക്കേണമെന്നും ഏല്പിച്ചു. രാമാഗമനത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഭരതൻ, അന്നേദിവസം ആദ്യത്തരം ഗ്രഹിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ പിറ്റേന്നാൾ പ്രാണശ്യാംഗം ചെയ്യാനാണ് നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. അതുകൊണ്ടു ശ്രീരാമന്റെ വരവിനെക്കുറിച്ച് കേട്ടപ്പോൾ ഭരതൻ ധനുമാനേക്കുറിച്ച് തന്റെ പ്രാണശ്യാംഗം ചെയ്യാനും സ്നേഹവും ഉണ്ടായി. സന്തോഷപൂർണ്ണമായി കേട്ടുണ്ടായ വരമാനന്ദം കൊണ്ടു മോഘാലസ്യപ്പെട്ട ഭരതൻ ആലയം തീർന്നപ്പോൾ രാമഭദ്രനെ എതിരേല്ക്കുവാൻ വേണ്ടുന്ന കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാൻ മന്ത്രിമാർ കല്പനകൾ നൽകി. പിന്നെ സോദരനോടുംകൂടി ഹർഷശ്രവണനായി രാമവാദകവും ശിരസ്സിൽ വഹിച്ചു ജ്യേഷ്ഠനെ എതിരേല്ക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടു. ഭക്തശിരോമണിയായ കുമാരനെ കണ്ടു സ്നേഹപരവശനായ രാമൻ വിമാനം താഴ്ന്നു. ഭക്തശ്രവണന്മാർ വരാനത്തിൽ കയറി രാമഭദ്രനെ സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു. രാമൻ അനുജന്മാരെ ഗാഢാശ്ലേഷം ചെയ്തു വരമാനന്ദിച്ചു. പിന്നെ എല്ലാവരും ഘോഷയാത്രയായി അയോദ്ധ്യയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു.

൧൪. രാജ്യഭരണം.

ശ്രീരാമൻ പട്ടണപ്രവേശം ചെയ്ത ദിവസം അയോദ്ധ്യയിൽ ഒരു മഹോത്സവമായിരുന്നു. പട്ടാഭിഷേകം നടത്തുവാനുള്ള ഭാരം ഭരതൻ സുഗ്രീവനെ ഏല്പിച്ചു. ഹനുമാൻ മുതലായവർ സുഗ്രീവന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം നാലു സമുദ്രങ്ങളിൽനിന്നും ജലം കെണ്ടുവന്നു ജാനകിയേയും രാമനേയും മണലിംഹാസനത്തിനേൽ ഇരുത്തി യഥാവിധി അഭിഷേകം ചെയ്തു. മംഗളവാദ്യവും ആശീർവ്വചനധ്വനിയും മുഴങ്ങി. ഭരതൻ കൃതാർത്ഥനായി. പെരുന്മാർ പരമാനന്ദിച്ചു.

അഭിഷേകാനന്തരം കുറച്ചു ദിവസം എല്ലാവരും സുഖമായി അയോദ്ധ്യയിൽ താമസിച്ചു. പിന്നെ അവരവരുടെ രാജ്യത്തേക്കുവേകവാൻ വട്ടംകൂട്ടിത്തുടങ്ങി. അഭിഷേകത്തിനായി വന്നുചേർന്ന സകല ജനങ്ങളേയും രാമൻ യഥോചിതം ബഹുമാനിച്ചു യാത്രയാക്കി. സുഗ്രീവാദികളും കിഷ്കിന്ധയിലേക്കു യാത്രയായി. പക്ഷേ, കാർത്യായണവേഷാൽ ഭാരതന്മാർ അവരവരുടെ ഗൃഹങ്ങളിലേക്കു മടങ്ങുന്നു എന്നല്ലാതെ, രാമസാന്നിദ്ധ്യക്കാണ് അന്തരം

ഭവിക്കുന്ന ആനന്ദത്തേക്കാൾ ഗൌരവമായ ഒരു ആകർഷണശക്തി സ്വഗൃഹങ്ങളിലുണ്ടായിട്ടല്ല അവർ തിരിയെ പോകാൻ കരുങ്ങിയത്. നേരേമറിച്ച് രാമനോടുള്ള വിരഹം അവർക്ക് അത്യന്തം ദൃസ്തമാവുമായിരുന്നു. സുഗ്രീവൻ മുതലായവർ യാത്രപറയുന്ന സമയത്തു മാരുതിയും വിരഹദുഃഖത്തോടെ രാമനെ നമസ്കരിച്ചു വിട ചോദിച്ചു. ഈ അവസരത്തിൽ രാഘവൻ ഒരു രത്നമാല എടുത്തു സീതയോട് അത് അവൾക്ക് ഇഷ്ടമുള്ളവനു സമ്മാനമായി കൊടുത്തുകൊള്ളാൻ പറഞ്ഞു. ദേവി ആമാല സന്തോഷസമേതം ഹനുമാന്റെ കഴുത്തിൽ ധരിപ്പിച്ചു. ഇതു കണ്ട എല്ലാവരും മാരുതിയുടെ അസാധാരണഭാഗ്യത്തെക്കുറിച്ച് സന്തോഷിക്കുകയും പുകൾത്തുകയും ചെയ്തു.

ബന്ധുചിത്രങ്ങളെ യഥായോഗ്യം യാത്രയയച്ച ശ്രീരാമൻ സോദരന്മാരുടേയും മന്ത്രിമാരുടേയും സഹായത്തോടുകൂടി ക്രമപ്രകാരം രാജ്യഭരണം ആരംഭിച്ചു. ഉത്തമനായ രാജാവു ശാസ്ത്രാസ്യതം രാജ്യം ഭരിച്ചുപുണ്ടാകുന്ന സകലശ്രേയസ്സും രാജ്യത്തു പരിപൂർണ്ണമായി.

“വൈധവ്യദുഃഖംവനിതമാക്ഷില്ലോരു
 വ്യാധിയേവുമൊരുത്തർക്കുമില്ലല്ലോ;

സസ്യപരിപൂണ്യലോധരിത്രിയം,
 ദിസ്യഭയവുമൊരോടത്തുമില്ലല്ലോ;
 ബാലമരണമകപ്പെടുമാറില്ല,
 കാലേവരിഷിക്കുമല്ലോഘനങ്ങളും;
 രാജപൂജാപരന്മാർഭൂവി,
 രാമനെയ്യാനിക്കുമേവരംസന്തതം;
 വണ്ണാശ്രമങ്ങൾതനിക്കുതനിക്കുള്ള -
 തൊന്നമിളക്കുവരുത്തുവീലാഭമേ;
 എല്ലാവനുമുണ്ടനുകമ്പമനസേ,
 നല്ലതൊഴിഞ്ഞൊരുചിന്തയില്ലാക്കുമേ;”

ഇങ്ങിനെയായിരുന്നു രാമൻ്റെ രാജ്യഭരണകാലത്തു രാജ്യസ്ഥിതി.

ശ്രീരാമൻ ധർമ്മാനുസൃതം രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്തിരിക്കുന്ന കാലം ഒരു ദിവസം ഭദ്രൻ, വിജയൻ മുതലായ സിദ്ധന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ കാണുന്നതിനായി അയോദ്ധ്യയിൽ ചെന്നു. ശ്രേഷ്ഠന്മാരായ അതിഥികളുടെ ആഗമനത്തെക്കുറിച്ച് കേട്ട ഉടനെ രാമൻ ചെന്ന് അവരെ ഏതിരോദ സല്ക്കരിച്ചു. അന്യോന്യം കാരോ നാടുവർത്തമാനങ്ങൾ പറയുന്ന കൂട്ടത്തിൽ തൻ്റെ രാജ്യഭരണത്തെക്കുറിച്ച് പൊതുജനങ്ങൾക്കുള്ള അഭിപ്രായമെന്താണെ

ഞാൻ രാമൻ അതിഥികളോടു ചോദിച്ചു. രാജ്യത്തെ
 ഞാനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നന്മകളെ കുറിച്ചുള്ള കേൾ
 വിയല്ലാതെ, ഭൃഷ്യമായി യാതൊരു സംഗതിയും
 ശ്രദ്ധയാർമായി കേൾപ്പാനില്ലെന്നു ഭദ്രൻ പറഞ്ഞു
 എങ്കിലും, രാമൻ അത് അത്ര തൃപ്തിയായില്ല. എ
 ന്നുകൊണ്ടെന്നാൽ, “രാജസന്നിധിയിൽദോഷ
 ഞ്ചരമാച്ചോരോ പൂജനീയങ്ങളായഗുണങ്ങൾവ
 ണ്ണിച്ചിടും,” എന്നുതന്നെയല്ല, “പാർഷ്വേദഗു
 ണദോഷമിത്രമായിട്ടേയുള്ളൂ, ആർക്കുമേഗുണജാലം
 ദോഷംകൂടാതേവരാ” എന്നുമുള്ള ലൗകികവാസ്തു
 യം രാമൻ നല്ലപണ്ണം അറിയാമായിരുന്നു. അതു
 കൊണ്ടു ഭംഗിവാക്കു പറയാതെ ഉള്ള പരമാർത്ഥം
 പറയണമെന്ന് അവരോടു വീണ്ടും ആവശ്യപ്പെട്ടു.
 ഇക്കാലത്തെ ‘രാജനയം’ എന്ന ദ്വിമുഖത അക്കാ
 ലത്തുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്ന് ഈ ചോദ്യത്തിലെ നി
 ഷ്കാപത്രികകൊണ്ടും മേലിലുണ്ടായ സംഭവംകൊണ്ടും
 വിശദമാകുന്നുണ്ട്. കഴികഴിവു കേട്ടു സമാധാന
 പ്പെടുത്തുവാനല്ല രാമൻ എന്നു മനസ്സിലായപ്പോൾ
 ഭദ്രൻ താഴേവരമ്പ്രകാരം പറഞ്ഞു: “രാവണൻ
 സീതയെ അന്ത്രായമായിട്ടാണ് കട്ടുകൊണ്ടുപോയ
 ത്. അയാൾ വളരെ മായാവിയുമാണ് സീത

ഒരു കൊല്ലത്തോളം അയാളുടെ അധീനത്തിൽ ലക്ഷ്യയിൽ താമസിച്ചു. രാമനാകട്ടെ, സാക്ഷാൽ മഹാവിഷ്ണുവിനോടു തുല്യനാകുന്നു. അദ്ദേഹം ചെയ്ത കാര്യത്തെ ആക്ഷേപിക്കുവാൻ ആർക്കും അർഹതയുമില്ല. മഹത്തുകൾക്ക് എന്തും ചെയ്യാമല്ലോ. ദേവിയുടെ ലങ്കാവാസത്തെക്കുറിച്ച് ഇങ്ങിനെ ചില ജനങ്ങൾ പറയുന്നുണ്ട്.” ഇത്രയും കേട്ടപ്പോൾ രാമന്റെ മനസ്സിൽ അതിയായ സന്തോഷമുണ്ടായെങ്കിലും, അതൊന്നും മുഖത്തു പ്രകാശിപ്പിക്കാതെ അതിഥികളെ യഥായോഗ്യം ബഹുമാനിച്ച് യാത്രയാക്കി, അദ്ദേഹം സ്വകാര്യമുറിയിൽ കടന്നു വാതിലടച്ചു വിചാരമഗ്നനായി കിടന്നു.

ഇതാണ് ലോകസ്വഭാവം. പിതാവിന്റെ പ്രതിജ്ഞയെ പരിവాలിക്കാൻവേണ്ടി സകല രാജഭോഗങ്ങളും ഉപേക്ഷിച്ചു ഘോരാരണ്യങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു കാലം കഴിച്ചു. ലോകോപദ്രവകാരികളായ രാക്ഷസവർഗ്ഗത്തെ ഉന്മൂലനം ചെയ്തു. അതിനുവേണ്ടി അസാമാന്യമായ കഷ്ടപ്പാടുകൾ അനുഭവിച്ചു. ഇതിനെല്ലാം ഘെൽപ്പും സാമത്വവുമുണ്ടായ ഒരാൾക്കു തസ്കരിക്കപ്പെട്ട തന്റെ ഭാര്യയെ വീണ്ടെടുത്ത കാര്യത്തിൽ സാധാരണനാമെപ്പോലെ

വിവേകമുണ്ടായില്ലെന്നാണ് ജനങ്ങൾ വിറുവിറുക്കുന്നത്. ആ കാൽമൊഴികേയുള്ള സകല പ്രവൃത്തികളിലും അവർ അയാൾക്ക് അമാനുഷികശക്തി സകല്പിക്കുന്നതുമാണ് ഇതിന്റെ താല്പര്യമെന്ത്? ഒരുവന്റെ യോഗ്യതയും അയോഗ്യതയും അവന്റെ സ്വന്തമല്ല; മറ്റുള്ളവരുടെ ശക്തിയേയും ബുദ്ധിയേയും ആശ്രയിച്ചിരിക്കുമെന്നാണ് തെളിയുന്നത്. അവനവന് അശക്യമായ കാൽമൊഴി മറ്റൊരുവൻ സാധിക്കുമ്പോൾ അവനിൽ അമാനുഷത്വം കല്പിക്കുന്നതും, നേരേമറിച്ച് അവനവനെപ്പോലെ ചെയ്യാത്താൽ അവരായം പറയുന്നതും ലോകസ്വഭാവമാകുന്നു. ഒരു രാജാവു ലോകരുടെ ഛിതത്തിനും ആചാരത്തിനും വിപരീതമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതാണ്. 'ലോകാവവാദം.' അതുകൂടാതെ കഴിക്കുന്നതാകുന്നു രാജധർമ്മം. രാമന്റെ മനോരാജ്യം ഇങ്ങിനെ എല്ലാമായിരുന്നു.

ഈ കാലത്തു സീത ഗർഭിണിയായിരുന്നു. ഗർഭിണികളുടെ ആഗ്രഹങ്ങൾ സാധിക്കേണമെന്നാണ് ശാസ്ത്രം. വനവാസകാലത്തു കണ്ടിട്ടുള്ള ആശ്രമങ്ങളും ജ്ഞിപതിമാരേയും സന്ദർശിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു സീതയ്ക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ടെന്നു രാമനോടു പറഞ്ഞിരുന്നു. ഇതുതന്നെ ലോകാവവാദം തീർക്കു

വാൻമുഖം അർപ്പണം എന്നു രാമൻ തീർച്ചയാക്കി. പിറന്നാൾ രാവിലെ വനത്തിലേക്കു യാത്ര കേട്ടിരിക്കാൻ സീതയോടൊത്തു. ദേവികുളം വളരെ സന്തോഷവുമായി. സീതയെ തേരിൽ കയറി ലക്ഷ്മണനോടൊത്തു കൂട്ടിലേക്കുയച്ചു. കുറച്ചു ദൂരം ചെന്നപ്പോൾ, ലക്ഷ്മണൻ മനസ്സാപം സഹിക്കാൻ പറ്റാതെ പൊട്ടിക്കരഞ്ഞു. അകാശമായി ലക്ഷ്മണൻ കർമ്മങ്ങളെ സീത പരിഭ്രമിച്ചു വിവരം ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ, ദേവിയെ വാളികിയുടെ ആശ്രമത്തിനു സമീപം ഉപേക്ഷിച്ചു ചെല്ലണമെന്നാണ് രാമന്റെ കല്പന എന്നു ലക്ഷ്മണൻ ഗർഭഗർഭത്തോടെ പറഞ്ഞു. ഗർഭിണിയായ സീത ഈ വർത്തമാനം കേട്ടമാത്രയിൽ ഇടിവെട്ടുകൊണ്ടു പോലെ നടുങ്ങി സ്തംഭിച്ചുപോയതിനെ കുറിച്ച് അതുതൊഴുവാനില്ലല്ലോ. താൻ തസ്കരിക്കപ്പെട്ടു ലക്ഷ്മണൻ പാർത്തിരുന്ന കാലത്തു ഭർത്താവു തന്നെ അന്വേഷിച്ചു വരുമെന്ന വിശ്വാസം ആ വിവരത്തിന്നു. ഒരു നല്ല ആശ്വാസമായിരുന്നു; ഇപ്പോൾ ഭർത്താവിന്റെ കല്പനപ്രകാരം താൻ നാടകത്തെപ്പോലെതന്നെ വിചാരം സീതയ്ക്കു ദുർഭയയുമാകും ദുസ്സഹവുമായി. എങ്കിലും പതിവുതന്നെ ആ

സ്രീരത്നം 'പതിഹിതകരി'യായിരുന്നതിനാൽ, "ഭക്തുകർമ്മാനുകരണമത്രേ പാതിവ്രത്യനിഷ്ഠാവധൂനാ മെന്നു നിണ്ണയം" എന്നു കരുതി സമംധാനപ്പെട്ടു. ദേവിയെ വാല്മീകിയുടെ ആശ്രമപ്രദേശത്തു കൊണ്ടുപോയാക്കി ലക്ഷ്മണൻ ദുഃഖിച്ചു തിരിയെ അയോദ്ധ്യയിലേക്കു പോവുകയും ചെയ്തു.

ലോകാവവാദവും പോക്കി രാജ്യചരിവംലനം ചെയ്തിരിക്കുന്ന കാലത്ത് ഒരു ദിവസം കാഞ്ചനൻ മുതലായ മഹഷിമാർ ശ്രീരാമനെ കാണാൻ ചെന്നു. അന്യോന്യം കശലപ്രശ്നങ്ങൾ ചെയ്തശേഷം തന്നാൽ സാധിക്കപ്പെടേണ്ടും വല്ല കാര്യവും ഉദ്ദേശിച്ചാണോ താപസന്മാർ തല്ക്കാലം അയോദ്ധ്യയിലേക്ക് എഴുന്നള്ളിയത് എന്നു രാമൻ ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ, "ലവണൻ എന്നു പേരായ അസുരന്റെ ഉപദ്രവം നിമിത്തം ഞങ്ങൾക്കു സ്വൈരമായി തവസ്സുചെയ്യാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതാ മരിക്കുന്നു; രാജാക്കന്മാരാരും വിചാരിച്ചിട്ട് അപമാനം കൊല്ലുവാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുമില്ല" എന്നു കാഞ്ചനൻ മഹഷി പറഞ്ഞു. ലവണാസുരന്റെ ചരിത്രം കേട്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നു രാമനു താല്പര്യമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ മഹഷി അവന്റെ കഥ മുഴുവൻ താഴെ വരമ്പ്രകാരം വിസ്തരിച്ചറിയിച്ചു:

“വേണ്ട സൽസ്വഭാവിയായി മധു എന്നു പേരായ ഒരു അസുരൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവൻ പരമേശ്വരനെ കുറിച്ചു ഭക്തിപൂർവ്വം വളരെ കാലം തപസ്സാചെയ്തു. ഒടുവിൽ ശിവൻ പ്രസാദിച്ചു പ്രത്യക്ഷനായി അവനു വേണ്ടുന്ന വാങ്ങലും ഒരു ശുഭവും നൽകി. ആ ശുഭത്തിന്നു പ്രത്യേകമായ ഒരു മാഹാത്മ്യമുണ്ടായിരുന്നു. ശത്രുക്കളെ മുഴുവൻ നിഗ്രഹിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ അതു തിരിയെ മധുവിന്റെ കയ്യിൽ തന്നെ ചെല്ലും. ദേവന്മാരേയോ ബ്രാഹ്മണരേയോ പശുക്കളേയോ ഉപദ്രവിച്ചാൽ അന്നുതന്നെ ശുഭം ശിവന്റെ സമീപത്തു ചെല്ലും. ശുഭത്തിന്റെ ദിവ്യശക്തി ഇപ്രകാരം ഋഷിപുത്രമായിരുന്നു. ഈ വരം നിയന്ത്രിതമാകയാൽ അതു മധുവിന് ഒട്ടും തൃപ്തികരമായില്ല. അതുകൊണ്ടു പരമ്പരയായി തന്റെ സന്തതികൾക്കും ആ ആയുധത്തിന്റെ ഉപയോഗം സിദ്ധിക്കേണമെന്നു മധു അപേക്ഷിച്ചു. ആ അപേക്ഷയെ തീരെ നിരാകരിക്കാൻ പാടില്ലാത്തവിധം ശിവന് അസുരനിൽ പ്രീതിജനിക്കുകനിമിത്തം അവന്റെ പുത്രനും കൂടെ ആ ആയുധം ഉപകരിക്കുമെന്ന് അനുഗ്രഹിക്കേണ്ടിവന്നു. ലവണൻ ആ മധുവിന്റെ പുത്രനാണ്. ഇവനും ആ ശുഭമുണ്ട്.”

ലവണൻ ബാല്യത്തിൽ തന്നെ ദുശ്ശീലം പ്രകാശിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. മധു അവനെ കഴിയുന്നവിധം ശിക്ഷിച്ചു സന്മാർഗ്ഗിയാക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു എങ്കിലും ആ പ്രയത്നമെല്ലാം നിഷ്പ്രയോജനമായതേയുള്ളൂ. ഒടുവിൽ, പുത്രന്റെ ദുശ്ശീലത്തെക്കുറിച്ചു നിരാശപ്പെട്ടു മധു അവൻ ശൈവശ്രദ്ധയും കൊടുത്തു തവസ്സിന്നായി കാട്ടിലേക്കു പോയി. ലവണൻ പരോപദ്രവതല്പരനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.”

മഹർഷി ലവണാസുരന്റെ ചരിത്രം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, അവന്റെ നിത്യവൃത്തിയുടെ സമ്പ്രദായവും മറ്റും എങ്ങിനെയാണെന്ന് അറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്നു രാമൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അവന്റെ വാസം മധുവനത്തിലാണെന്നും, ആഹാരം മൃഗമനുഷ്യാദികളുടെ മംസമാണെന്നും മുനി പറഞ്ഞതു കേട്ടു ശ്രീരാമൻ മഹർഷിമാർക്കു സമാധാനം ജനിക്കത്തക്കവണ്ണം ദ്രവ്യനിശ്ചയത്തോടു കൂടി ലവണനെ കൊണ്ട് അവരുടെ സങ്കടം തീർക്കാമെന്നു വാഗ്ദത്തം ചെയ്തു.

ഉടനെ രാമൻ ശത്രുഹ്ലനെ വിളിച്ചു ലവണാസുരനെ വധിച്ചു വരേണമെന്നു കല്പിച്ചു. പിന്നെ അവനെ കൊല്ലാനുള്ള സൂത്രവും അതിനു വേണ്ടു

ന്ന അസൂയും ഉപദേശിച്ചു. ശിവദത്തമായ ശൂലം അവന്റെ കയ്യിലിരിക്കുമ്പോൾ നേരെ ചെന്ന് എതിർക്കരുതെന്നും, അവൻ ഭക്ഷണാത്മം നശയാട്ടിനുവേണ്ടി തിരിയെ വരുന്ന വഴിക്ക് അവനെ തടുത്തു ചെറുത്താൽ അവന്റെ കയ്യിൽ ശൂലമുണ്ടായിരിക്കുകയില്ലെന്നും അപ്പോൾ അവനെ നിശ്ചയിക്കാമെന്നും പറഞ്ഞു. ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഉപദേശവും അനുഗ്രഹവും വാങ്ങി ശത്രുക്കൾ സൈന്യസമേതം മധുവനത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. മുനിമാരും ശത്രുക്കൾക്കു നീങ്ങിയപ്പോൾ.

ശത്രുക്കൾ മഹർഷിമാരുടെ ആശ്രമങ്ങളിൽ താമസിച്ചു ഭട്ടവിൽ മധുവനത്തിൽ എത്തി. ഒരു ദിവസം രാവിലെ നിത്യകർമ്മങ്ങളെല്ലാം കഴിഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ ലവണൻ ഭക്ഷണം തേടി പുറത്തേക്കു പോയിട്ടുണ്ടെന്നു കേട്ടു. ഉടനെ സൈന്യസമേതം ലവണന്റെ വാസസ്ഥലത്തു ചെന്ന് അവന്റെ വരവും കാത്തു നിന്നു. ഏകദേശം നേരം നട്ടച്ചയായപ്പോഴേക്കും ലവണൻ തിരിയെ വരുന്നതു കണ്ടു. അവൻ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്ന് ആയുധമെടുക്കുന്നതിനു മുമ്പ് അവനെ എതിർക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു ശത്രുക്കൾ മുൻപോട്ടു ചെന്നു. അസംധാരണയായി

ഒരു മനുഷ്യൻ കൂസൽകൂടാതെ തന്റെ മുമ്പിൽ വന്നതു കണ്ടു ലവണൻ കോപിച്ചുടുത്തു. “ശക്തിമീന”നായ അസുരനെ ശത്രുഘ്നൻ രാമസായകം കൊണ്ടു നിഷ്പ്രയാസേന നിഗ്രഹിച്ചു. അസുരൻ വധിക്കപ്പെട്ടതിനാൽ യമനാതീരത്തുള്ള മഹഷിമാക്കും മറ്റും സ്വൈരമായി കാലക്ഷേപം ചെയ്യാറായി. ശത്രുഘ്നൻ പിന്നെ ഏകദേശം നാലു സംവത്സരത്തോളം അവിടെ താമസിച്ചു മധുവനമെല്ലാം ‘മധുരപുരി’ എന്ന പ്രസിദ്ധപട്ടണമാക്കിത്തീർത്തു. പിന്നെ ശ്രീരാമൻ ആ രാജ്യം ഭരിക്കുന്നതിനായി ശത്രുഘ്നനെത്തന്നെ നിയോഗിച്ചു.

കരുദിവസം രാജധാനിയുടെ ഗോപുരദ്വാരത്തിൽ ഒരു ബാലശവവുവെച്ച് ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ ഇരുന്നു കരയുന്നു എന്നു ഭൃത്യന്മാർ ശ്രീരാമനെ അറിയിച്ചു. ബാലമരണത്തിനു കാരണമെന്താണെന്നു വസിഷ്ഠനോടും മറ്റും ചോദിച്ചപ്പോൾ ‘ശംഖുകൻ’ എന്ന ശൂദ്രൻ തപസ്സുചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടാണെന്നും അവനെ വധിച്ചാൽ ബ്രാഹ്മണകുമാരൻ ജീവിക്കുമെന്നും അവർ പറഞ്ഞു. പ്രജകൾ വണ്ണാശ്രമധർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കാത്തതാൽ രാജ്യത്ത് അപമൃത്യു മുതലായ ആപത്തുകൾ സംഭവിക്കുമെന്നും രാജാക്കന്മാർ ഈ വിഷയത്തിൽ സദാ ജാഗ്ര

ത്രുകന്മാരായിരിക്കേണമെന്നും നമുക്ക് ഇതിൽനിന്നു
 ഗ്രഹിക്കാം. ശംബുക്കൻറെ പ്രവൃത്തി ഇത്രു അന
 യമയതായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു രാമൻ അവ
 നെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടു. പല സ്ഥലങ്ങളിൽ
 അന്വേഷിച്ചിട്ടും ഇങ്ങിനെ ഒരു അധർമ്മം അവിട
 ങ്ങളിലെങ്ങും കണ്ടില്ല. ഒടുവിൽ രാമൻ ദക്ഷിണ
 ദിക്കിലേക്കു തിരിച്ചു. അവിടെ വനമാറ്റങ്ങളിൽ
 കൂടെ സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ ഒരു വൃക്ഷത്തിന്മേൽ തല
 കീഴായി കിടക്കുന്ന ഒരു മനുഷ്യനെ കണ്ടു. രാമൻ
 അവനോടു വന്തമനങ്ങളെല്ലാം ചോദിച്ചപ്പോൾ
 ശംബുക്കനാണ് അവൻ എന്നും വൈകുണ്ഠപ്രാപ്തി
 കാണ് അങ്ങിനെ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു എന്ന് മ
 നസ്സിചാക്കി. ഉടനെ രാമൻറെ കയ്യിലിരുന്ന വാൾ
 കൊണ്ടു ശംബുക്കൻറെ ശിരഃച്ഛേദിച്ചപ്പോൾ അവനു
 മോക്ഷവുംകൊടുത്തു രാമൻ അടയാലുയിലേക്കു മ
 ടങ്ങി. ശംബുക്കൻ മരിച്ചപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണകുമാ
 രൻ ജീവിച്ചു. ഇതുകൊണ്ടു എല്ലാവരും രാമൻറെ
 നീതിതല്പരതയെക്കുറിച്ചു പുകഴ്ത്തുകയും സന്തോഷി
 ക്കുകയും ചെയ്തു.

രാജ്യഭരണം രാജാക്കന്മാരുടെ ധർമ്മമാണ്.
 കന്മാ ചീത്തയാലേ അതു മറെറാണിനു വളമായി

ത്തിരളു. രാജാവു പരോപകാരപ്രദമായ ഒരു പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നതു ധർമ്മശാസ്ത്രപ്രകാരം പാപകരമായ മറ്റൊന്നെങ്കിലും ഒരു ദോഷം ചെയ്തിട്ടായിരിക്കാം. രാജസന്മാരെ നിഗ്രഹിച്ചതു സജ്ജനങ്ങളായ ആയുന്മാരുടെ ഗുണത്തിനുവേണ്ടിയായിരുന്നു. വേട്ടയാടി കാട്ടുമൃഗങ്ങളെ നിഗ്രഹിച്ചു നാട്ടിലെ കൃഷികളും മറ്റും രക്ഷിക്കേണ്ടതു രാജനീതിയാണ്. ജീവഹാനി വരുത്തുന്നതു വലുതായ പാപമാണെന്നുള്ളതിനും സംശയമില്ല. അതുകൊണ്ടു മനുഷ്യർ കർത്തവ്യകർമ്മാനുഷ്ഠാനത്താൽ മനുഷ്യർക്കു ലഭിക്കാതെ ചെയ്യപ്പെടുന്ന അപരാധങ്ങൾക്കു പ്രായശ്ചിത്തകർമ്മങ്ങളും ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ വിധിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാജാക്കന്മാർക്കു വിധിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രായശ്ചിത്തങ്ങളിൽവെച്ച് ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായത് അശ്വമേധമാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു ശ്രീരാമൻ അശ്വമേധം ചെയ്യാൻ നിശ്ചയിച്ച് അതിനു വേണ്ടുന്ന ഒരുക്കങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തു.

പക്ഷുണ്ണൻ അശ്വത്തെ നടത്തി വിശ്വത്തെ ജയിച്ചു തിരിയെ വന്നു. വസിഷ്ഠൻ മുതലായ മഹർഷിമാരുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു രാമൻ യാഗകർമ്മങ്ങളും ആരംഭിച്ചു. യാഗം നടക്കുന്ന കാല

ഞൊരുദിവസം വാല്മീകിശിഷ്യനായ 'കശലവന്മാർ' യാഗശാലയിൽ ചെന്നു. രാജാക്കന്മാരും മുനിമാരും നിറഞ്ഞ സദസ്സിൽനിന്നു മുനിശിഷ്യന്മാർ രാമായണം കഥ മുഴുവൻ ചൊല്ലി. ഒടുവിൽ കശലവന്മാർ കേവലം ജ്ഞികുമാരന്മാരല്ലെന്നും സീതാദേവിയുടെ പുത്രന്മാരാണെന്നും വെളിപ്പെടുത്തി. ലക്ഷ്മണൻ വാല്മീകിയുടെ ആശ്രമത്തിന്നു സമീപം ഉപേക്ഷിച്ചുപോയ ദേവിയെ മഹർഷി കണ്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി ആശ്രമത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചു. അവിടെവെച്ചു ദേവി ഇരട്ടപെറ്റ കുമാരന്മാരാകുന്നു ഇവർ. ഈ വാസ്തവമെല്ലാം വാല്മീകിമഹർഷിതന്നെ സന്നിഹിതനായി രാമനേയും മറ്റു സദസ്യരേയും ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. ശ്രീരാമനും മറ്റും ഈ സംഗതിയിൽ എത്രത്തോളം സന്തോഷമുണ്ടായി എന്ന് ഉഴമിച്ചറിയുന്നതാണ് അധികം നല്ലത്.

കൌസല്യ മുതലായ മാതാക്കന്മാർ വാൽക്യപുത്രിയികൽ ചരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചു. ശ്രീരാമൻ പിന്നെയും വളരെ കാലം രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്തു. ഒടുവിൽ ഐഹികപിഷയങ്ങളിൽ വിരക്തി വർദ്ധിക്കുകയാൽ രാജ്യങ്ങളെല്ലാം കശലവന്മാരേയും

സഹോദരവൃന്ദനാരേഘം എല്ലിച്ചു സഹജനാരോ
ടും മറ്റു ഭക്തന്മാരോടുംകൂടി യോഗശക്തിയാൽ
വരബ്രഹ്മണി ലയിക്കുകയും ചെയ്തു.

ശ്ര ഭം.

